

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102004/I/2024/36122167901687556

**VÝVOJ VÝKONOV V UBYTOVACÍCH
A STRAVOVACÍCH SLUŽBÁCH**

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

**VÝVOJ VÝKONOV V UBYTOVACÍCH
A STRAVOVACÍCH SLUŽBÁCH**

Diplomová práca

Študijný program: manažment cestovného ruchu

Študijný odbor: ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: katedra cestovného ruchu

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Dana Benešová, PhD.

Bratislava 2024

Bc. Nikoleta Merašická

Zadanie

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu s názvom „Vývoj výkonov v ubytovacích a stravovacích službách“ som vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Bc. Nikoleta Merašická

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcela poďakovať vedúcej diplomovej práce doc. Ing. Dane Benešovej, PhD., za poskytnutie cenných rád a za usmernenia, ktoré mi počas celej doby spracovania práce poskytla.

ABSTRAKT

MERAŠICKÁ, Nikoleta: *Vývoj výkonov v ubytovacích a stravovacích službách.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra cestovného ruchu. – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Dana Benešová, PhD. – Bratislava: OF EU, 2024, 89 s.

Zámerom diplomovej práce je charakteristika ubytovacích a stravovacích služieb a vysvetlenie pojmového aparátu danej problematiky. Cieľom práce bude zistiť a následne zhodnotiť vývoj v ubytovacích a stravovacích službách vo vybraných krajinách, ktorými sú Slovensko, Dánsko a Fínsko. Práca je obsahovo rozdelená do štyroch kapitol, pričom v práci sa nachádza 11 tabuliek, 51 grafov a 2 obrázky. V prvej kapitole sú dôležité informácie, z ktorých sme vychádzali pri písaní ostatných kapitol. Nachádza sa tu charakteristika ubytovacích a stravovacích služieb, klasifikácia ubytovacích a stravovacích služieb a rebríček ubytovacích a stravovacích zariadení na Slovensku a aj vo svete. V kapitole číslo dva sa nachádzajú čiastkové ciele spolu s hlavným cieľom. V tretej kapitole sú použité metódy skúmania a metodika. Posledná štvrtá kapitola začína výkonmi a využitím kapacít ubytovacích služieb na Slovensku. Pokračuje uvedením vývoja ubytovacích a stravovacích služieb vo vybraných krajinách, ktorými je Slovensko, Dánsko a Fínsko v období rokov 2011-2021. Poslednou časťou štvrtej kapitoly je diskusia, v ktorej sú výskumné otázky a aj odpovede na ne. Prvým výsledkom práce je zistenie, ktoré hotely a reštaurácie sú najlepšie vo svete a ktoré hotely a reštaurácie sú najlepšie na Slovensku. Najlepším hotelom sveta v roku 2023 je Passalacqua v Taliansku a najlepším hotelom na Slovensku je LOFT Hotel v Bratislave. Najlepšou reštauráciou na svete za rok 2023 je reštaurácia Central v Peru a najlepšou reštauráciou na Slovensku za rok 2023 v kategórii prémiových reštaurácií je ECK restaurant v Bratislave. Druhým výsledkom je zistenie počtu prenocovaní, veľkosť kapacít, stupeň obsadenosti a výška tržieb ubytovacích zariadení na Slovensku. Tretím výsledkom práce je analýza vývoja a porovnanie ubytovacích a stravovacích služieb na SR, v DEN a vo FIN v rokoch 2011-2021. Zistili sme, že korona mala značný vplyv na každý jeden ukazovateľ vo všetkých troch sledovaných krajinách. Ani jedna krajina nemala veľmi stabilný vývoj do vypuknutia pandémie (okrem ukazovateľa hodnota produkcie), avšak korona vývojovú tendenciu ešte viac ovplyvnila v negatívnom zmysle.

Kľúčové slová: ubytovacie služby, stravovacie služby, Slovensko, Fínsko, Dánsko

ABSTRACT

MERAŠICKÁ, Nikoleta: *Development of performances in accommodation and catering services*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of Tourism. – Supervisor: doc. Ing. Dana Benešová, PhD. – Bratislava: FC EU, 2024, 89 p.

The aim of the diploma thesis is to characterize accommodation and catering services and to explain the conceptual apparatus of the given issue. The aim of the work will be to find out and then evaluate the development in accommodation and catering services in selected countries, which are Slovakia, Denmark and Finland. The work is divided into four chapters, while the work contains 11 tables, 51 graphs and 2 pictures. The first chapter contains important information that we used as a basis for writing the other chapters. Here you can find the characteristics of accommodation and catering services, the classification of accommodation and catering services and the ranking of accommodation and catering facilities in Slovakia and in the world. Chapter number two contains sub-goals along with the main goal. In the third chapter, research methods and methodology are used. The last, fourth chapter begins with performance and capacity utilization of accommodation services in Slovakia. It continues by presenting the development of accommodation and catering services in selected countries, namely SVK, DEN and FIN in the period 2011-2021. The last part of the fourth chapter is a discussion in which there are research questions and answers to them. The first result of the work is to find out which hotels and restaurants are the best in the world and which hotels and restaurants are the best in Slovakia. The best hotel in the world in 2023 is Passalacqua in Italy, and the best hotel in Slovakia is the LOFT Hotel in Bratislava. The best restaurant in the world for the year 2023 is the Central restaurant in Peru, and the best restaurant in Slovakia for the year 2023 in the category of premium restaurants is the ECK restaurant in Bratislava. The second result is the determination of the number of overnight stays, the size of capacities, the level of occupancy and the amount of revenue of accommodation facilities in Slovakia. The third result of the work is the analysis of the development and comparison of accommodation and catering services in SVK, DEN and FIN in the years 2011-2021. We found that the corona had a significant impact on every single indicator in all three monitored countries. Not a single country had a very stable development before the outbreak of the pandemic (except for the production value), but the corona virus affected the development trend even more in a negative sense.

Key words: accommodation services, catering services, Slovakia, Finland, Denmark

Obsah

Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	11
1.1 Charakteristika ubytovacích služieb	11
1.1.1 Klasifikácia ubytovacích zariadení	13
1.1.2 Rebríček ubytovacích zariadení	22
1.2 Charakteristika stravovacích služieb	25
1.2.1 Klasifikácia stravovacích zariadení	26
1.2.2 Rebríček stravovacích zariadení	28
2 Cieľ práce	32
3 Metodika práce a metódy skúmania	34
4 Výsledky práce a diskusia	36
4.1 Výkony a využitie ubytovacích kapacít na Slovensku	36
4.2 Vývoj ubytovacích a stravovacích služieb na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku	42
4.2.1 Vývoj počtu podnikov v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	43
4.2.2 Vývoj hodnoty produkcie v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	46
4.2.3 Vývoj počtu zamestnancov v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	49
4.2.4 Vývoj produktivity práce v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	52
4.2.5 Vývoj počtu podnikov v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	55
4.2.6 Vývoj hodnoty produkcie v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	58
4.2.7 Vývoj počtu zamestnancov v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	61
4.2.8 Vývoj produktivity práce v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	64
4.2.9 Vývoj počtu podnikov v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	67
4.2.10 Vývoj hodnoty produkcie v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	70

4.2.11 Vývoj počtu zamestnancov v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	73
4.2.12 Vývoj produktivity práce v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.....	76
4.3 Diskusia	79
Záver	84
Zoznam použitej literatúry	87

Úvod

V dnešnej dobe sú ubytovacie a stravovacie služby významným segmentom cestovného ruchu. V čase, kedy sa cestuje čoraz viac, či už v rámci domovskej krajiny alebo po celom svete sú tieto služby nevyhnutné. Návštevníci ich využívajú počas cestovania a potom po docestovaní aj počas celej dĺžky pobytu na konkrétnom mieste. Vďaka pribúdajúcemu množstvu obyvateľstva, ktoré cestuje je potreba mať k dispozícii dostatočné množstvo ubytovacích a stravovacích zariadení a samozrejme aj personálu pre bezproblémový chod prevádzok. V posledných rokoch počet ubytovacích a stravovacích služieb narastal, aby vedel pokryť dopyt po službách cestovateľov.

Diplomová práca je rozdelená do dvoch častí. Prvá časť práce je teoretická, kde sa v prvej podkapitole postupne venujeme charakteristike ubytovacích služieb, klasifikácii ubytovacích zariadení na Slovensku, vo Fínsku a v Dánsku a rebríčku ubytovacích zariadení. V druhej podkapitole sme začali charakteristikou stravovacích služieb pokračovali sme klasifikáciou stravovacích zariadení a ukončili sme ju rebríčkom stravovacích zariadení.

Druhá časť práce je praktická, kde sme v prvej podkapitole uviedli výkony a využitie ubytovacích kapacít na Slovensku vrátane top 10 zdrojových trhov podľa počtu prenocovaní a top 10 lokalít na Slovensku podľa počtu prenocovaní. Ďalej sme pokračovali popisáním vývoja ubytovacích a stravovacích služieb vo vybraných troch krajinách a to konkrétne Slovenska, Dánska a Fínska, ktoré sme medzi sebou porovnávali. Cieľom je zistiť a zhodnotiť vývoj ubytovacích a stravovacích služieb na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Charakteristika ubytovacích služieb

Pobytový cestovný ruch sa bez ubytovacích a pohostinských podnikov nedá rozvíjať. Tieto služby návštevníci požadujú ako počas cestovania tak aj po celú dĺžku pobytu v cieľovej destinácii. Aby zariadenia poskytujúce ubytovacie služby mohli poskytovať služby návštevníkom potrebujú technickú základňu, ktorou v tomto prípade sú ubytovacie zariadenia prístupné pre verejnosť ako budova, plocha alebo priestor, kde sa môže návštevníkom poskytovať prechodné ubytovanie a ďalšie služby, ktoré s tým môžu byť spojené (Gúčik, 2010).

„Ubytovacie služby sú súbor na seba nadväzujúcich činností, súvisiacich s poskytnutím prechodného ubytovania obvykle väčšiemu počtu hostí mimo mesta ich trvalého bydliska. Tieto činnosti zahŕňajú rezervovanie ubytovania, príchod hosťa a jeho registráciu, pobyt hosťa spojený s poskytovaním služieb, zúčtovanie a odchod hosťa“ (Gúčik, 2006).

Ubytovacie služby predstavujú nevyhnutný základný prvok pre rozvoj cestovného ruchu a následným realizovaním ďalších služieb v teoretickej a aj v praktickej rovine. V teoretickej rovine majú tieto služby význam základných služieb. Z praktického hľadiska sa považujú za nenahraditeľné a nevyhnutné, či už v určitom produkte CR alebo v balíčkovom produkte (zázjazd). Zo zákona charakterizujúceho zázjazdy vyplýva, že ubytovacie služby musia byť súčasťou balíčka služieb, ktoré sú ponúkané cestovnými kancelárkami (Novácka, 2014).

„Komerčné ubytovacie zariadenia poskytujú prechodné ubytovanie a služby s tým spojené za úhradu. Ubytovacie zariadenie poskytuje popri ubytovacích službách aj stravovacie služby a doplnkové služby“ (Novácka, 2014).

UN WTO delí komerčné ubytovacie zariadenia CR na dve skupiny:

1. ubytovacie zariadenia poskytujúce služby ubytovania alebo stravovania (popríklad ešte doplnkové služby), ktoré majú kapacitu zariadenia viac ako 10 izieb. Zariadenia, ktoré splnia túto podmienku sa nazývajú hotely a patria do skupiny hotelových ubytovacích zariadení.

2. ubytovacie zariadenia, ktoré nemajú kapacitu zariadenia 10 izieb, respektíve zariadenia, ktoré nemajú v ponuke celý komplex služieb. Takéto zariadenia nazývame parahotelové ubytovacie zariadenia (Novácka, 2007).

„Ubytovacie zariadenie označené hotel musí spĺňať požiadavky stanovené pre toto označenie v danej krajine a navyše by malo vyhovovať minimálnym požiadavkám, ktoré sú zakotvené v dokumente vtedajšej Svetovej organizácie cestovného ruchu“ (Novácka, 2014).

Aby bolo zariadenie klasifikované ako hotel (resp. podobné zariadenie), musí spĺňať tieto minimálne požiadavky:

1. Musí mať viac ako 10 izieb
2. Hygienické a sanitárne zariadenia (pre hostí ale aj zamestnanecké), musia spĺňať určité stanovené normy
3. Hygienická a upratovacia služba, ktorá je účinná
4. Vzhľadom na kategóriu je potrebné, aby všetky veci od nábytku, obrusov, posteľnej bielizne, riadu, výzdoby až po stavebný materiál, boli v najvyššej kvalite.
5. Personál, ktorý pracuje v hoteli potrebuje mať kvalifikáciu, ktorá spĺňa všetky požiadavky národného turistického úradu. V prípade, keď majiteľ (predovšetkým sa to stáva v rodinných hoteloch), vykonáva niektoré činnosti je potrebné, aby mal potrebnú klasifikáciu uznanú národným turistickým úradom. Získať ju môže buď konkrétnym vzdelávacím kurzom alebo skrz profesionálne skúsenosti.
6. Každý jeden hotel musí spĺňať bezpečnostné a technické podmienky v súvislosti s ochranou obyvateľov a budovy. Takisto musia spĺňať požiadavky (stavebné a technické), ak by nastala hocijaká núdzová situácia. Príslušné vládne orgány a národný turistický úrad stanovujú bezpečnostné podmienky.
7. Každé hotelové zariadenie potrebuje mať splnené minimálne normy na pohodlie podľa kategórie v ktorej sa nachádza a to aj čo sa týka vody (studená a teplá), primeranej klimatizácie (mala by byť udržiavaná primeraná teplota v celom hoteli alebo aj v jeho časti).
8. V prípade, kedy by bola potrebná rýchla pomoc je nevyhnutné disponovať zdravotnou službou.

Rôzne zdroje uvádzajú aj ďalšie kritéria na určovanie hotelov vo všeobecnosti ako napríklad podľa:

- Veľkosti (v Európe): malé hotely majú do 100 izieb, stredné hotely majú do 250 izieb a veľké hotely majú viac ako 251 izieb
- Určenia: športové, wellness, biznis, boutique, dizajnové hotely, kongresové, rekreačné rezorty alebo mládežnícke hostely
- Dĺžky prevádzky hotela: sezónny alebo celoročný
- Rozsah služieb, ktoré hotel poskytuje: aparthotely, garní, resort alebo dependance (Novácka, 2014)

Ubytovacie zariadenia zároveň fungujú buď na princípe ziskovosti (vtedy ide o komerčné zariadenia) alebo na princípe neziskovosti, kde spadajú napríklad zariadenia charitatívnych organizácií, občianskych združení alebo podnikové rekreačné zariadenia (Gúčík, 2010).

1.1.1 Klasifikácia ubytovacích zariadení

Na svete neexistuje jednotná klasifikácia ubytovacích zariadení. Dôvodom je napríklad široká škála ubytovacích zariadení alebo kvôli tomu, že krajiny prevádzkujú zariadenia poskytujúce ubytovacie služby, ktoré sú výsledkom špecifik cestovného ruchu každej jednej krajiny.

Zároveň majú samostatne vypracované kritéria aj hotelové spoločnosti, ktoré uplatňujú a presadzujú vlastnú klasifikáciu cez svoju značku. Ako príklad môže slúžiť reťazec Hilton, ktorého každá značka predstavuje inú úroveň a typ zariadenia poskytujúceho ubytovacie služby. Hilton má na konte napríklad tieto značky: HILTON Hotels and Resorts, DOUBLETREE by Hilton, HOME2SUITS by HILTON, HILTON GARDEN Inn, HILTON GRAND VACATIONS a iné... (Novácka, 2014)

Ubytovať sa v hoteli, ktorý spadá pod hotelovú sieť má niekoľko výhod. Ak majú kvalitnú značku, bude sa dobre predávať v hociktovej krajine. Jedna z výhod je, že štandard, ktorý si hotelová sieť určila musia dodržať v každej krajine či sa jedná o Peru, Indiu, Slovensko alebo USA. Každý hotel, ktorý patrí hotelovej sieti má spoločné interiérové vybavenie hotela, marketingové služby, propagáciu alebo napríklad rezervačný systém. Vzhľadom na to, že neexistuje celosvetovo jednotná klasifikácia je hotelová sieť istota, že budú poskytnuté kvalitné služby v rôznych krajinách. Medzi najznámejšie a najväčšie hotelové reťazce na svete patria: Hilton, Kempinski, Marriot a InterContinental Group (Top Horeca, 2024).

Klasifikácia ubytovacích zariadení na Slovensku

Jednotlivé ubytovacie zariadenia kategorizujeme do niekoľkých druhov a to na základe charakteru služieb, ktoré dané zariadenia poskytujú. Konkrétna kategória ubytovacieho zariadenia určuje nejaký druh ubytovacieho zariadenia ak splní určité kritéria. Druhom môže byť hotel, kemping, chatová osada alebo penzión (Slov-Lex, 2024).

Na Slovensku kategorizuje ubytovacie zariadenia vyhláška č. 277/2008 Z. z., ktorú vydalo Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky v roku 2008. Konkrétne určuje druhy kategórií a triedy ubytovacích zariadení na základe klasifikačných znakov, ktoré musia tieto zariadenie spĺňať, aby boli umiestnené do určitej kategórie a do konkrétnej triedy. Do tejto kategorizácie spadajú zariadenia, ktoré sprostredkovávajú ubytovanie a ďalšie služby podnikateľmi, ktorí sú držiteľmi platného živnostenského oprávnenia. Vo februári v roku 2021 bola táto vyhláška zrušená, avšak doteraz nebola vydaná žiadna ďalšia vyhláška, ktorá by túto pôvodnú nahradila. Zároveň neexistuje iný klasifikačný systém, ktorý by vyhlášku nahradil, tak pre potreby tejto práce bude použitá uvedená vyhláška.

Pod kategóriou ubytovacieho zariadenia rozumieme určený druh ubytovacieho zariadenia podľa paragrafu 3, ktoré muselo splniť konkrétne kritéria kategorizácie na základe fakultatívnych a klasifikačných znakov ubytovacieho zariadenia. Tieto znaky sa nachádzajú v prílohe vyhlášky. Trieda klasifikuje minimálne požiadavky, ktoré musia byť splnené čo sa týka vybavenia ubytovacieho zariadenia na základe jednotlivých kategórií a požiadaviek, na konkrétnej úrovni a v rozsahu poskytovaných služieb, ktoré sú spojené s ubytovacím zariadením na základe kritérií, ktoré sú uvedené v prílohe vyhlášky. Triedy sú označené určitým počtom hviezdíčiek, pričom najviac hviezdíčiek je päť (*****), čo označuje najvyššiu triedu, a najmenej môže byť jedna hviezdička (*), ktorá označuje najnižšiu triedu (Slov-Lex, 2024). V nasledujúcej tabuľke sú vypísané kategórie a triedy, ktoré každá kategória môže mať.

Tabuľka 1 Kategórie a triedy ubytovacích zariadení

Kategória		Trieda				
1.	Hotel	*	**	***	****	*****
	Garni hotel	*	**	***	-	-
	Horský hotel	*	**	***	-	-
	Kongresový hotel	-	-	***	****	*****

	Wellness hotel	-	-	***	****	*****
	Kúpeľný hotel	-	-	***	****	*****
	Boutique hotel	-	-	-	****	*****
	Apartmánový hotel	*	**	***	-	-
	Motel	*	**	***	****	-
2.	Botel	*	**	***	-	-
3.	Penzión	*	**	***	-	-
4.	Apartmánový dom	-	**	***	-	-
5.	Turistická ubytovňa	*	**	-	-	-
6.	Chatová osada	*	**	***	-	-
7.	Kemping	*	**	***	****	-
	Minikemp	-	**	***	****	-
8.	Táborisko	-	-	-	-	-
9.	Ubytovanie v súkromí					
	Izba	*	**	***	-	-
	Objekt	*	**	***	-	-
	Prázdninový byt	*	**	***	-	-

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Slov-Lex, 2024

Vo vyhláške, v paragrafe číslo štyri, sú charakterizované tieto druhy kategórií a triedy ubytovacích zariadení:

Hotel – zariadenie, ktoré poskytuje ubytovacie služby k potrebe prechodného ubytovania hostí. Zariadenie musí mať viac ako desať izieb a poskytuje ubytovaným okrem ubytovania aj možnosť stravovania sa a ďalšie služby a to doplnkové, spoločenské a zábavné, rekreačno-športové a služby pre hostí cestujúcich obchodne.

Garni hotel – je to zariadenie poskytujúce ubytovacie služby kategórie hotel. Rozsah služieb je v rámci príslušnej triedy hotela. Stravovacie služby sú pokryté spravidla iba podávaním raňajok.

Horský hotel – zariadenie poskytujúce ubytovacie služby kategórie hotel, ktoré je lokalizované v horskom prostredí. Často takéto zariadenie nie je priamo pripojené na cestnú sieť.

Kongresový hotel – zariadenie kategórie hotel, ktoré je určené na organizovanie kongresov, seminárov, konferencií a zjazdov. Hotel disponuje rokovacími miestnosťami, ktoré majú širokú škálu využitia a zároveň musí spĺňať technické podmienky súvisiace s poskytovaním služieb potrebných pri organizovaní kongresových podujatí. Kongresový hotel musí spĺňať požiadavky hotela minimálne triedy troch hviezdíčiek.

Wellness hotel – ubytovacie zariadenie, ktoré je v kategórii hotel, býva využívané hlavne na špecifické prechodné pobyty, ktoré poskytujú rehabilitáciu hostí a odbornú starostlivosť. Hotel disponuje rekreačnými a športovými zariadeniami a poskytuje racionálnu stravu. Pre zaradenie zariadenia k wellness hotelom musí zariadenie spĺňať rozsah služieb určený pre danú triedu hotela a zároveň musí spĺňať kritéria minimálne troj hviezdíčkovej triedy.

Kúpeľný hotel – patrí do kategórie hotel, ktorý je postavený v mieste so štatútom kúpeľného miesta. Poskytuje služby charakteristické pre konkrétnu triedu hotela. Poskytuje liečebnú starostlivosť. V tomto type hotela sa nachádza lekár pre potrebu svojich hostí. Minimálne musí spĺňať podmienky do zaradenia *** triedy.

Boutique hotel – zaradíme do kategórie hotel, ktorý má menší počet izieb. Je umiestnený väčšinou v historickej budove alebo v dome, ktorý má umelecké alebo architektonické riešenie. Interiér týchto hotelov je luxusný alebo dokonca exkluzívny. Aby sem bol zaradený, musí spĺňať požiadavky minimálne **** triedy.

Apartmentový hotel – je to zariadenie kategórie hotel. Ubytovanie sa nachádza v apartmánoch, ktorých musí byť minimálne osem. Rozsah poskytovaných služieb prislúcha k danej triede hotela.

Dependance hotela – je to vedľajšia budova, ktorá nemá svoju vlastnú recepciu, avšak jej organizácia súvisí s hotelom, ktorý poskytuje všetky služby zodpovedajúce konkrétnej triede. Musí byť vzdialená do 300 metrov. Dependance svojim hosťom poskytuje iba službu ubytovania.

Motel – zariadenie kategórie hotel, ktoré bývajú postavené spravidla pri diaľniciach a pri hlavných cestách. Parkovanie je zabezpečené pre ubytovaných v jeho areáli. Služby sú poskytované v rámci danej triedy hotela.

Botel – zariadenie poskytujúce ubytovacie služby hotelového typu, ktoré sa nachádza na trvalo zakotvenej lodi. Botel musí mať viac ako desať kajút, pričom musia mať stále lôžka.

Penzión – jednoduché zariadenie hotelového typu, ktoré poskytuje ubytovacie služby a má minimálne päť izieb a zároveň má najviac štyri stále lôžka na izbe. Ubytovaním hosťom poskytuje raňajky alebo môže aj obedy a večere plus poskytuje aj základné služby.

Apartmentový dom – zariadenie, ktoré poskytuje ubytovacie služby väčšinou len počas sezóny, pričom ponúka prechodné ubytovanie hosťom v minimálne piatich apartmánoch respektíve v štúdiách.

Turistická ubytovňa – jednoduché zariadenie poskytujúce ubytovacie služby, ktoré má viac lôžok v každej izbe. Nachádza sa v nej spoločné hygienické zariadenie pre ubytovaných.

Chatová osada – ubytovacie zariadenie, ktoré poskytuje prechodné ubytovanie hosťom iba v ubytovacích objektoch prevádzkovateľa, pričom tieto objekty sú dvoj až štvorlôžkové izby. Chatová osada môže byť buď samostatným areálom, súčasťou kempingu alebo dependance hotelového zariadenia.

Kemping – zariadenie, ktoré umožňuje vo svojom areáli hosťom sa ubytovať vo vlastných mobilných ubytovacích zariadeniach napríklad v obytnom automobile, obytnom prívесе, stane alebo v pevných a mobilných objektoch, ktoré poskytuje prevádzkovateľ napríklad chata, bungalov alebo zrub. V kempingu je pre hostí k dispozícii základná hygienická vybavenosť. Ďalej sú tam možnosti stravovania, rekreačno-športovej činnosti, obchodnej vybavenosti a kultúrno-spoločenských aktivít. Areál kempingu sa nachádza v prírodnom prostredí, kde sú trávnaté plochy a zeleň. Areál je oplotený alebo je inak ohraničený (napríklad prírodne) s uzamykateľnou bránou alebo rampou. Do tejto kategórie spadá aj minikemp. Vystupuje ako doplnkové zariadenie k ďalším kategóriám ubytovacích zariadení, respektíve k športovému areálu alebo reštaurácii.

Táborisko – je ubytovacie zariadenie jednoduchého sezónneho charakteru, kde ubytávajú hostí v ich vlastných ubytovacích zariadeniach. Areál táboriska musí byť označený a prírodne ohraničený. Príjem hostí prebieha na vyznačenom a na vyhradenom mieste s minimálne osem hodinovou službou, ktorý je sústredený na čas, kedy prichádza a odchádza najviac hostí. V táborisku sa nachádza WC a zdroj pitnej vody. Nachádzajú sa tam miesta, kde sú nádoby na odpadky, pričom sú pravidelne odvážané.

Ubytovanie v súkromí – v tomto prípade sa ubytávajú hostia do izieb v rodinných domoch respektíve je využívaný celý objekt. Ide hlavne o prázdninový dom, rodinný dom, rodinná chata alebo rodinná chalupa. Na základe toho je ubytovanie pre hostí buď

v objektoch alebo v izbách. Patrí sem aj prázdninový byt, kde sú určené klasifikačné znaky, ktoré sú stanovené na izbu a na objekt nasledovne:

- a) vybavenosť v závislosti od objektu
- b) hygienické zariadenie podľa izby
- c) vstupné priestory v závislosti od izby
- d) výmena bielizne platí rovnako aj v objekte aj v izbe (Slov-Lex, 2024)

Zrušenie vyhlášky kvalitu služieb pre turistov a celý ubytovací segment neovplyvňuje vzhľadom k tomu, že kategorizácia, ktorá bola predmetom vyhlášky bola stará, a tak už nezohľadňovala skutočné potreby a nové trendy celého sektora a zákazníkov (Pravda, 2021).

Asociácia hotelov a reštaurácií Slovenska už dlhšiu dobu upozorňovala na potrebu zásadne upraviť danú vyhlášku, keďže vyhláška v čase zrušenia stará vyše 12 rokov už nemala význam, a navyše vytvárala administratívnu a finančnú záťaž, ktorá bola spojená s plnením ustanovení. Vzhľadom na to, asociácia uvítala zrušenie vyhlášky. Zároveň sa asociácia už dlhšiu dobu snaží na Slovensku zaviesť klasifikačný systém Hotelstars Union. Jedná sa o európsku klasifikáciu hotelov, kde by sa Slovensko chcelo prostredníctvom profesijnej organizácie pridať, pričom sa postupne na to pripravujú. Prostredníctvom zavedenia tohto klasifikačného systému chcú doceliť väčšiu transparentnosť a ochranu hostí a hotelierov (Hospodárske noviny, 2021).

Klasifikácia ubytovacích zariadení vo Fínsku

Vo Fínsku neexistuje žiadny jednotný systém klasifikácie ubytovacích zariadení (ani hotelov). Dokonca neexistuje ani žiadny konkrétny úrad, ktorý by sa klasifikáciou zaoberal. Avšak, keďže neexistuje žiadny oficiálny systém, existuje viacero webových súkromných stránok, ktoré sú založené na spätných väzbách zákazníkov (avšak nemusia to byť objektívne hodnotenia). Väčšinou bývajú v hoteloch raňajky zahrnuté v cene. Zároveň všetky dane sú už zarátané v cene tiež (Visit Nordic, 2024).

Klasifikácia ubytovacích zariadení v Dánsku

V Dánsku neexistuje jednotná klasifikácia všetkých druhov ubytovacích zariadení, avšak majú dve používané čiastkové klasifikácie a to Danhostel, ktorá klasifikuje hostely a hotely používajú klasifikáciu Hotelstars Union.

Hotelstars Union

Je strategické partnerstvo pre hotelovú klasifikáciu v Európe, ktoré je pod záštitou HOTREC – Hospitality Europe. V roku 2009 združenia hotelov Nemecka, Rakúska, Česka, Švédska, Maďarska, Holandska a Švajčiarska vytvorili toto strategické partnerstvo. Postupne sa k nim pridali ďalšie krajiny a to: Estónsko (2011), Lotyšsko (2011), Litva (2011), Luxembursko (2011), Malta (2012), Belgicko (2013), Dánsko (2013), Grécko (2013), Lichtenštajnsko (2015), Slovinsko (2017), Azerbajdžan (2020), Gruzínsko (2021), Poľsko (2022) a Arménsko (2023). Kandidátskymi krajinami sú: Francúzsko, Írsko, Taliansko, Poľsko, Španielsko a Slovensko (Hotelstars, 2024).

Členovia Hotelstars Union vynakladajú veľké úsilie smerom k harmonizovanej európskej klasifikácii hotelov, ktorá je založená na „21 zásadách HOTREC“ pre vytvorenie a/alebo revíziu národných resp. regionálnych systémov klasifikácie hotelov v Európe. Členstvo v Hotelstars Union je otvorené pre všetkých členov HOTREC (Hotelstars, 2024).

Hlavným zameraním Hotelstars Union je harmonizácia klasifikácie hotelov so spoločnými kritériami a postupmi, s cieľom vytvoriť transparentnosť a bezpečnosť pre hotelových hostí, zároveň posilniť renomé a kvalitu hotelového priemyslu a tak aj hotelový marketing. Hotelový hosť si môže byť istý, že dostane rovnaké služby napríklad pri *** hoteli v Belgicku, ale aj v hociktovej inej krajine, ktorá patrí do tejto klasifikácie (Hotelstars, 2024).

Hotelstars Union má vo svojich členských krajinách viac ako 22 000 klasifikovaných hotelov a 1,2 milióna klasifikovaných izieb, kde ponúkajú transparentnosť pre hostí ale aj pre hotelierov, kvalitu (vysoké štandardy a aj jej kontrolu), bezpečnosť a informácie pre hostí, medzinárodnú ochrannú známku a značky pre hotely a spoločnú databázu (Hotrec, 2021).

Klasifikačný systém hodnotiaci hotely hviezdikami pozostáva z 247 kritérií, ktoré sú rozdelené do piatich kategórií (O'Donoghue, 2024).

Tripadvisor ako najväčšia platforma pre zorientovanie sa v cestovaní na svete, ako prvá zobrazuje oficiálnu klasifikáciu hodnotenia podľa Hotelstars Union vo všetkých členských krajinách, kde je uplatňovaná od roku 2022 (eHotelier, 2022).

Metodika Hotelstars Union spočíva v jednotnej klasifikácii v kategóriách hotel, hotel garni, hotel, penzión a motel. Po splnení kritérií dostane zariadenie Certifikát a Klasifikačný znak na obdobie piatich rokov. Konkrétne triedy do ktorých zaraďujú jednotlivé ubytovacie zariadenia sú: Tourist (*), Economy (**), Standard (***), First Class (****) a Luxury (*****). (Hotelstars, 2024).

Tabuľka 2 Výber kritérií Hotelstars Union na zaradenie do príslušnej triedy

Trieda	Kritéria
*	100% izieb musí mať na izbe sprchu alebo vaňu a WC, denné upratovanie izieb (s možnosťou výberu), 100% izieb je s televíziou a s diaľkovým ovládaním, internetové pripojenie na izbách a v spoločných priestoroch, na izbe musí byť stôl a stolička, na každej izbe musí byť mydlo alebo telové mlieko, ponuka hygienických produktov na vyžiadanie (napríklad zubná kefka a pasta alebo holiaci set), uteráky, servis recepcie, bezhotovostná platba, ponuka nápojov v hoteli, rozšírené raňajky (väčší výber) a možnosť depozitu
**	Raňajky formou bufetových stolov, svetlo na čítanie pri posteli, sprchový gél alebo telové mlieko, police na bielizeň, uteráky na ruky a na sprchovanie, personál ovládajúci dva jazyky, na vyžiadanie súprava na šitie a pomôcky na vyleštenie topánok
***	10 hodinová služba recepcie, avšak 24 hodinová služba cez digitálnu komunikáciu alebo telefón, salónik na recepcii, úschovňa batožiny za poplatok na požiadanie, ponuka nápojov na izbe, na vyžiadanie zariadenie na internú a externú komunikáciu, zvukové alebo multimedialne zábavné vybavenie, fén a čistiace obrúsky, zrkadlo na obliekanie a adekvátne miesto alebo stojan na batožinu, žehlenie a pranie oblečenia, na vyžiadanie prikrývka a ďalší vankúš, systematický systém riešenia sťažností, webová stránka hotela v dvoch jazykoch
****	16 hodinová služba recepcie a 24 hodinová prostredníctvom digitálnej komunikácie alebo telefónu, lobby so sedením a občerstvením, hotelový bar

	alebo priestor salónika, švédske stoly so servisom alebo raňajkové menu ako ekvivalent, mini bar alebo maxi bar alebo 16 hodinový nápojový izbový servis, pohodlné sedenie (napr. gauč) s vedľajším stolíkom alebo policou, kúpacie oblečenie a papuče na požiadanie, kozmetické produkty (napr. pilník na nechty, kúpacia čiapka, vatové tampóny), toaletné zrkadlo a veľká úložná plocha v kúpeľni, v televízii ponuka medzinárodných televíznych kanálov
*****	24 hodinová služba recepcie prezenčne alebo cez digitálnu komunikáciu alebo cez telefón, služba odparkovania auta valetom ¹ , Koncierge ² , služba shuttle transferu alebo transferu v limuzíne, batožinový servis, personalizované privítanie každého host'a darčekom alebo kvetinami na izbe, mini bar a ponuka nápojov a jedál prostredníctvom 24 hodinového izbového servisu, internetové zariadenie na izbe na vyžiadanie, trezor nachádzajúci sa na izbe, služba žehlenia (vrátenie oblečenia do hodiny), leštenie topánok a služba šitia, turndown service ³ , raňajkové menu cez izbovú službu

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Hotelstars Union, 2024

Danhostel

Asociácia Danhostel vystupuje ako správca všetkých hostelov v Dánsku. Pôvodne bola asociácia štandardným združením, ale odkedy sa hostely v Dánsku stávajú čoraz väčšou súčasťou cestovného ruchu, bola potreba prijatia profesionálnejších a komerčnejších postupov. Hlavnou úlohou je vývoj produktov a marketing a neustály rozvoj hostelov. Zároveň sa združenie snaží štandardizovať základný produkt hostela v kľúčových oblastiach a zabezpečiť vysokú kvalitu. V súčasnosti je v tejto asociácii 64 hostelov, ktoré ponúkajú svoje ubytovanie pre turistov, ale takisto ponúkajú aj ubytovanie pre školské tábory, stretnutia a kurzy za rozumné ceny. S takmer jedným miliónom prenocovaní ročne hrajú Danhostely významnú rolu v celom ubytovacom sektore. Prostredníctvom efektívneho

¹ V angličtine valet parking service je služba, kde host' odovzdáva kľúče od auta určenému zamestnancovi hotela (valetovi), ktorý sa postará o zaparkovanie auta. Keď host' odchádza, zamestnanec mu auto zase privedie.

² Koncierge je zamestnanec hotela, ktorý poskytuje informácie a širokú škálu služieb pre hotelových hostí. Medzi ich služby patrí napríklad: organizácia dopravy, rezervácia v reštauráciách, zabezpečenie vstupeniek na podujatia alebo odporúčania týkajúce sa miestnych atrakcií a aktivít.

³ Je špeciálna služba, ktorá sa vykonáva v podvečerných hodinách. Personál hotela príde do izby, aby vykonal úlohy ako napríklad: zabezpečí príjemnú atmosféru prostredníctvom prepínania svetiel, zatiahne žalúzie alebo vykoná prípravu na noc, kde položí na nočný stolík čokoládu, alebo pripraví papuče vedľa postele. Ide o malé detaily, aby sa host' cítil pohodlne.

marketingu a dobrou spoluprácou s organizáciami cestovného ruchu sa všetkých 64 hostelov rovnoprávne podieľa na celkovom zastúpení v ubytovacích službách v Dánsku.

Danhostel má 5 hviezdikový hodnotiaci systém na základe 32 objektívnych kritérií. Hodnotia sa napríklad budovy, spoločné priestory, základné služby, spálne a interiérový dizajn. Hodnotenie hostelov nezahŕňa vybavenie, polohu a atmosféru (Danhostel, 2024).

Ich hostely ponúkajú niekoľko typov, či už súkromné dvojlôžkové alebo rodinné izby, alebo ponúkajú lôžko v spoločnej izbe. Na výber sú aj čisto ženské izby. Takisto rozlišujú ubytovacie jednotky, ktoré majú súkromné a spoločné kúpeľne (Danhostel Aarhus city, 2024).

1.1.2 Rebríček ubytovacích zariadení

V roku 2023 bol zostavený zoznam 50 najlepších hotelov, pričom hotely umiestnené v zozname sú z 35 lokalít. Najviac lokalít je z Európy a to 21, potom nasleduje Ázia s 18 lokalitami (The National UAE, 2023).

Ide o rebríček, ktorý je založený na nomináciách 580 vplyvných anonymných voličov- lídrov v hotelovom priemysle, medzi ktorými sú novinári z oblasti cestovného ruchu, cestovatelia za luxusom z celého sveta a hotelieri. Každý z nich je vybraný na základe svojho odborného názoru a pôsobenia na hotelovej scéne. Zoznam vytvára prestížna a celosvetovo uznávaná The World's 50 Best Hotels Academy (The World's 50 Best Hotels, 2024).

Tabuľka 3 Rebríček 50 najlepších hotelov sveta za rok 2023

Poradie	Názov hotela	Mesto	Krajina
1.	Passalacqua	Moltrasio	Taliansko
2.	Rosewood Hong Kong	Hong Kong	Hong Kong
3.	Four Seasons Bangkok at Chao Phraya River	Bangkok	Thajsko
4.	The Upper House	Hong Kong	Hong Kong
5.	Aman Tokyo	Tokyo	Japonsko
6.	La Mamounia	Marakeš	Maroko
7.	Soneva Fushi	Eydhafushi	Maldivy
8.	One & Only Mandarin	Puerto Vallarta	Mexiko

9.	Four Seasons Firenze	Floencia	Taliansko
10.	Mandarin Oriental Bangkok	Bangkok	Thajsko
11.	Capella Bangkok	Bangkok	Thajsko
12.	The Calile	Brisbane	Austrália
13.	Chable Yucatá,	Chochola	Mexiko
14.	Aman Venice	Benátky	Taliansko
15.	Singita Lodges	Národný park Kruger	Južná Afrika
16.	Claridge 's	Londýn	Veľká Británia
17.	Raffles Singapore	Singapur	Singapur
18.	Nihi Sumba	Wanokaka	Indonézia
19.	Hotel Esencia	Tulum	Mexiko
20.	Le Sirenuse	Positano	Taliansko
21.	Borgo Egnazia	Savelletri	Taliansko
22.	The Connaught	Londýn	Veľká Británia
23.	Royal Mansour	Marakeš	Maroko
24.	Four Seasons Madrid	Madrid	Španielsko
25.	Aman New York	New York	USA
26.	The Maybourne Riviera	Roquebrune-Cap- Martin	Francúzsko
27.	Rosewood Sao Paulo	Sao Paulo	Brazília
28.	Capella Singapore	Singapur	Singapur
29.	Le Bristol Paris	Paríž	Francúzsko
30.	Park Hyatt Kyoto	Kyoto	Japonsko
31.	La Reserve	Paríž	Francúzsko
32.	Gleneagles	Auchterarder	Škótsko
33.	Hotel Du Cap-Eden-Roc	Antibes	Francúzsko
34.	Cheval Blanc Paris	Paríž	Francúzsko
35.	Four Seasons Astir Palace Hotel Athens	Atény	Grécko
36.	Soneva Jani	Manadhoo	Maldivy
37.	The Newt in Somerset	Bruton	Veľká Británia
38.	Amangalla	Galle	Srí Lanka

39.	Hoshinoya Tokyo	Tokyo	Japonsko
40.	Desa Potato Head	Bali	Indonézia
41.	Eden Rock	St. Barths	Karibik
42.	The Siam	Bangkok	Thajsko
43.	Badrutt 's Palace	St. Moritz	Švajčiarsko
44.	Atlantis The Royal	Dubaj	UAE
45.	The Oberoi Amarvilas	Agra	India
46.	NoMad London	Londýn	Veľká Británia
47.	The Savoy	Londýn	Veľká Británia
48.	Equinox New York	New York	USA
49.	Six Senses Ibiza	Baleárske ostrovy	Španielsko
50.	Hôtel de Crillon	Paríž	Francúzsko

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom The World's 50 Best Hotels, 2024

Najviac krajín má na zozname svetadiel Ázia. Druhá je Európa a tretia je Amerika. Najviac hotelov má svetadiel Európa, druhá je Ázia a tretia je Amerika. V zozname sa nachádza aj svetadiel Afrika s dvomi krajinami (Maroko má dva hotely a Južná Afrika má jeden hotel). Jeden hotel má v zozname aj Austrália. Francúzsko má najviac hotelov na zozname a to šesť. Taliansko má päť (zaujímavosťou je, že žiaden hotel sa nenachádza v Ríme). Rovnako päť má aj Veľká Británia. Treťou krajinou je Thajsko so štyrmi hotelmi. Mestá Paríž, Londýn a Bangkok majú po štyri hotely v rebríčku (Shurvell, 2023).

Okrem hlavného rebríčka udeľujú aj ďalšie individuálne ocenenia pre výnimočné hotely v špecifických kategóriách. Ocenenie „Eco Hotel“ 2023 za priekopnícky ekoturizmus získal hotel Signita Lodges v Krugerovom národnom parku. Hotel The Newt zase získal ocenenie „Best Boutique“ hotel (CNBC Travel, 2023).

Slovenské hotely sú tiež zaradované do viacerých rebríčkov, ktoré vytvárajú rôzne organizácie, blogy alebo portály. Jedným z nich je Tripadvisor, podľa ktorého sú tieto hotely hodnotené ako top 10 hotelov na Slovensku:

1. LOFT Hotel, Bratislava (Travelers' Choice 2023)
2. Marrol's Boutique Hotel, Bratislava (Travelers' Choice 2023)
3. Radisson Blu Carlton Hotel, Bratislava (Travelers' Choice 2023)
4. Roset Boutique Hotel, Bratislava

5. Arcadia Boutique Hotel, Bratislava (Travelers' Choice 2023)
6. Grand Hotel River Park, Bratislava
7. Ibis Bratislava Centrum
8. Clarion Congress Hotel, Bratislava
9. Crowne Plaza Bratislava (Travelers' Choice 2023)
10. Grand Hotel Kempinski, Vysoké Tatry

Travelers' Choice – Tripadvisor udeľuje toto ocenenie ubytovaniu, reštauráciám alebo atrakciám, ktoré stále získavajú výborné recenzie od cestovateľov. Zároveň sú zaradené medzi 10% najlepších zariadení na stránke Tripadvisor (Tripadvisor, 2024).

1.2 Charakteristika stravovacích služieb

Prostredníctvom stravovacích služieb sú uspokojované základné potreby výživy, majú podiel na zotavení účastníkov CR a v neposlednom rade tvoria viac voľného času, ktorý môže byť následne využitý na uspokojenie potrieb účastníkov, kvôli ktorým sa zúčastňujú cestovného ruchu. Jedná sa o tieto všetky služby: základné stravovanie (do ktorého spadá stravovanie ako obedy a večere), následne doplnkové stravovanie a taktiež aj občerstvenie. V neposlednom rade sem spadajú aj zábavné a spoločenské služby, ktoré môžu byť spojené s hudobnou produkciou alebo kultúrnym programom. Služby stravovania poskytujú rôzne druhy pohostinských zariadení (Orieška, 2011).

Pohostinské zariadenia neposkytujú stravovacie služby len na mieste pobytu (v destinácii), ale už začínajú poskytovať svoje služby aj počas cesty do destinácie. Býva poskytované základné a takisto aj doplnkové stravovanie a to v dopravných prostriedkoch (vlak, lietadlo), ale aj pri cestných trasách. Stravovanie počas cesty do destinácie by malo mať na svoje vykonávanie samostatné priestory (ide napríklad na lodi o reštauráciu alebo vo vlaku býva samostatný reštauračný vozeň). Avšak v niektorých prípadoch sa služby poskytujú v priestore, kde cestujúci cestujú (príklad lietadlo, kde jedlo a nápoje roznášajú letušky priamo na miesta, kde cestujúci sedia- nemusia sa nikam presúvať). Na kratšie vzdialenosti sa zvykne podávať len občerstvenie (snack) ako napríklad slané pochutiny (tyčinky), poprípade bageta. Na dlhšie vzdialenosti sa podávajú už plnohodnotné jedlá a aj nápoje, avšak výber je obmedzený (Orieška, 2011).

Priamo v destinácii sú pohostinské zariadenia tie, ktoré poskytujú služby stravovania. V nich je možná výroba jedál a aj nápojov, následný predaj a aj konzumácia (spotreba). Toto zariadenie môže mať niekoľko odbytových stredísk. Tie tvoria samostatnú časť zariadenia,

kde majú prístup návštevníci. Zariadenia poskytujúce ubytovacie služby ako penzióny, hotely, botely a motely majú svoje vlastné odbytové strediská buď ako súčasť jedného zariadenia alebo sú postavené ako samostatný objekt. V tom prípade okrem návštevníkov destinácie slúžia na uspokojovanie potrieb aj domácim obyvateľom (Orieška, 2011).

Pohostinské zariadenia sú zložené z viacerých stredísk a to v prvom rade z odbytového, potom zo zásobovacieho (rôzne druhy skladov, či už potravinový, sklad pomocného materiálu alebo inventáru) a v neposlednom rade z výrobného (tu zaradíme studenú a teplú kuchyňu, cukrárenskú dielňu a kávovú kuchyňu) + miesta, kde sa umýva riad. Samozrejmosťou je vstupný priestor pre návštevníkov zariadenia, kde sa nachádza napríklad hygienické zariadenie (Orieška, 2011).

Pohostinské zariadenia delíme na pohyblivé (alebo ambulatné) a na stabilné (inak povedané stacionárne). Zároveň ich môžeme deliť aj z hľadiska využívania a to na sezónne zariadenia alebo celoročné zariadenia. Stabilné pohostinské zariadenie má svoje stabilné miesto, kde poskytuje svoje služby (nepresúva sa). Ambulatné zariadenia buď nahrádzajú alebo iba dopĺňajú stabilnú sieť prevádzok. Typický príklad sú stánky na kúpaliskách cez leto, ktoré sú prevádzkované sezónne. Ďalším príkladom môžu byť aj stánky na rôznych podujatiach ako napríklad banícke dni alebo festivaly... (Orieška, 2011).

1.2.1 Klasifikácia stravovacích zariadení

Pohostinské zariadenia majú rôznorodý charakter. Na kategorizáciu pohostinských zariadení neexistuje právny predpis.

„Podľa charakteru služieb, vo vzťahu k uspokojovaným potrebám hostí, sa pohostinské zariadenia členia na zariadenia základného stravovania, zariadenia doplnkového stravovania a občerstvenia a zariadenia spoločenských a zábavných služieb“ (Orieška, 2011).

Tabuľka 4 Klasifikácia pohostinských zariadení

Zariadenia základného stravovania	Zariadenia doplnkového stravovania	Zariadenia spoločenských a zábavných služieb
Reštaurácia	Denný bar, Aperitív bar	Kaviareň
Motorest	Gril bar, Snackbar	Espresso, Libresso
Jedáleň so samoobsluhou	Pizzeria	Cukráreň

	Bistro, Bufet Hostinec	Vináreň, Vinotéka, Viecha Pivnica, Piváreň Nočný klub, Varieté Dancingklub, Diskoklub Biliardklub
--	---------------------------	---

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Gúčik, 2010

Reštaurácia – tento typ stravovacieho zariadenia, ktorý ponúka služby základného stravovania, má širokú ponuku nápojov a jedál, ktorú môže ponúknuť hosťom. Existujú aj reštaurácie, ktoré sa špecializujú na určitú kuchyňu, ktoré majú v názve charakteristické označenie ako napríklad španielska, grécka, talianska alebo turecká reštaurácia. Okrem sortimentu, ktorý je typický pre dané krajiny majú zvyčajne prispôsobený aj interiér prevádzky v „duchu“ danej krajiny. Súčasťou odbytového strediska reštaurácie môže byť aj salónik, ktorý je k dispozícii hosťom v prípade organizácie napríklad svadobných hostín, rodinných osláv alebo oslavy promócií.

Motorest – je zariadenie, ktoré ponúka možnosť stravovacích služieb pri hlavných cestách, autostrádach alebo v rámci čerpacej stanice. Návštevník má možnosť odparkovať svoje motorové vozidlo v tesnej blízkosti. Môže sa tu nachádzať aj snackbar alebo denný bar ako súčasť prevádzky motorestu.

Jedáleň so samoobsluhou – ponúka služby doplnkového a základného stravovania na miestach, kde je veľké množstvo hostí. Zvykne tu byť úplná alebo niekedy čiastočná samoobsluha. Jedlo si hosť vezme z výdajného pultu a môže ho konzumovať spravidla pri leštených stoloch po sediačky.

Služby občerstvenia a takzvaného rýchleho stravovania – patrí sem gril bar, denný bar, snackbar, pizzeria a aperitív bar. Tento typ stravovania má barový pult kombinovaný so stolmi vo svojej prevádzke. V prevádzkach, ktoré ponúkajú rýchle stravovanie bývajú pokrmy pripravované z polotovarov. Takéto jedlá ponúkajú napríklad Pizza Hut, McDonald's alebo Burger King.

Bistro a bufet – prevádzky, ktoré neponúkajú svojim hosťom možnosť si sadnúť, pričom v týchto zariadeniach je samoobsluha. Ponúkajú možnosť doplnkového stravovania.

Hostinec – takéto prevádzky ponúkajú nápoje, studené a teplé jedlá a jednoduché občerstvenie. Môže mať k dispozícii aj zariadenie, kde je umožnený spoločenský pobyt návštevníka.

Zariadenia poskytujúce spoločenské služby – sú to zariadenia ako libresso, espresso alebo kaviareň. Vo svojich prevádzkach ponúkajú doplnkové stravovanie alebo niekedy aj občerstvenie. Ich ponuka pozostáva z cukrárenských výrobkov, ďalej majú sortiment vybraných studených a teplých nápojov a výber studených a teplých jedál. Zákazníci zvyknú v takomto druhu prevádzok zostať dlhšie a kvôli tomu je prispôsobený aj nábytok na sedenie.

Vináreň, viecha a vinotéka – sú spoločenské strediská, v ktorých je návštevníkom umožnené ostať dlhšiu dobu. Ich ponuka spočíva v ponúkaní určitých druhov vína (tak ako značkových tak aj neznačkových).

Pivnica a piváreň – spoločenské strediská, ktoré ponúkajú určité druhy piva. Takisto majú v ponuke aj jedlá zo studenej kuchyne alebo napríklad teplé predjedlá (Gúčik, 2010).

Klasifikovať kategóriu pohostinského odbytového strediska vieme aj z niekoľkých ďalších hľadísk ako napríklad:

- podľa špecializácie sortimentu
- podľa prevažujúceho trhového segmentu
- podľa lokalizácie (Gúčik, 2010)

1.2.2 Rebríček stravovacích zariadení

Nasledujúci rebríček vytvorila značka 50 Best, ktorá je jednou z vedúcich autorít v globálnej gastronómii a na medzinárodnej nápojovej scéne, ktorá vyzdvihuje reštaurácie a bary z celého sveta a predstavuje zároveň aj celosvetové trendy. 50 najlepších reštaurácií vzniklo v roku 2002 a odvtedy každý rok uverejňujú rebríčky najlepších reštaurácií. V roku 2017 dokonca začali vytvárať rebríček 50 najlepších barov sveta (The World's 50 Best Restaurants, 2024).

Najviac reštaurácií v rebríčku za rok 2023 podľa svetadielov má Európa (27 reštaurácií), nasleduje Amerika (s 14 reštauráciami) a na treťom mieste je Ázia s počtom 9 reštaurácií. Z amerického svetadielu má najviac reštaurácií Peru, z Európy sa nachádza najviac reštaurácií v Španielsku a z ázijského svetadielu je najviac reštaurácií v Japonsku.

Top tri krajiny s najväčším počtom reštaurácií sú: Španielsko, ktoré je prvé so šiestimi reštauráciami, Taliansko je druhé s piatimi reštauráciami a na treťom mieste sú dve krajiny a to Peru a Francúzsko (Hunter, 2023).

Tabuľka 5 Rebríček 50 najlepších reštaurácií na svete za rok 2023

Poradie	Názov reštaurácie	Mesto	Krajina
1.	Central	Lima	Peru
2.	Disfrutar	Barcelona	Španielsko
3.	Diverxo	Madrid	Španielsko
4.	Asador Etxenarri	Atxondo	Španielsko
5.	Alchemist	Kodaň	Dánsko
6.	Maido	Lima	Peru
7.	Lido 84	Gardone Riviera	Taliansko
8.	Atomix	New York	USA
9.	Quintonil	Mexiko city	Mexiko
10.	Tale by Bruno Verjus	Paríž	Francúzsko
11.	Trèsind Studio	Dubaj	UAE
12.	A Casa do Porco	Sao Paulo	Brazília
13.	Pujol	Mexiko city	Mexiko
14.	Odette	Singapur	Singapur
15.	Le Du	Bangkok	Thajsko
16.	Reale	Castel di Sangro	Taliansko
17.	Gaggan Anand	Bangkok	Thajsko
18.	Steirereck	Viedeň	Rakúsko
19.	Don Julio	Buenos Aires	Argentína
20.	Quique Dacosta	Dénia	Španielsko
21.	Den	Tokio	Japonsko
22.	Elkano	Getaria	Španielsko
23.	Kol	Londýn	Veľká Británia
24.	Septime	Paríž	Francúzsko
25.	Belcanto	Lisabon	Portugalsko
26.	Schloss Schauenstein	Fürstenu	Švajčiarsko
27.	Florilège	Tokio	Japonsko

28.	Kjolle	Lima	Peru
29.	Boragó	Santiago	Čile
30.	Frantzén	Štokholm	Švédsko
31.	Mugaritz	San Sebastian	Španielsko
32.	Hiša Franko	Kobarid	Slovensko
33.	El Chato	Bogotá	Kolumbia
34.	Uliassi	Senigallia	Taliansko
35.	Ikoyi	Londýn	Veľká Británia
36.	Plénitude	Paríž	Francúzsko
37.	Sézanne	Tokio	Japonsko
38.	The Clove Club	Londýn	Veľká Británia
39.	The Jane	Antverpy	Belgicko
40.	Restaurant Tim Raue	Berlín	Nemecko
41.	Le Calandre	Rubano	Taliansko
42.	Piazza Duomo	Alba	Taliansko
43.	Leo	Bogota	Kolumbia
44.	Le Bernardin	New York	USA
45.	Nobelhart&Schmutzig	Berlín	Nemecko
46.	Orfali Bros Bistro	Dubaj	UAE
47.	Mayta	Lima	Peru
48.	La Grenouillère	La Madeleine-sous-Montreuil	Francúzsko
49.	Rosetta	Mexiko city	Mexiko
50.	The Chairman	Hong Kong	Hong Kong

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom The World's 50 Best Restaurants, 2024

Na Slovensku bol tiež vypracovaný rebríček najlepších reštaurácií na Slovensku za rok 2023. Poradie reštaurácií sa vyhlasovalo a udeľovalo bedekrom Gurmán na Slovensku na Gurmán Award v roku 2023. Hodnotili odborní hodnotitelia Gurmána na Slovensku a gurmánska verejnosť (Hotelier, 2023).

Gurmán Award je slovenskou obdobou Michelina vo svete, kde sa namiesto michelinských hviezd odovzdávajú Zlaté vidličky. Cieľom Gurmána na Slovensku je pozdvihnutie slovenskej gastronómie (Kántorová, 2023).

Tabuľka 6 Top 11⁴ prémiových reštaurácií na Slovensku za rok 2023

Poradie	Reštaurácia	Mesto
1.	ECK restaurant	Bratislava
2.	Gašperov mlyn	Batizovce
3.	Irin.	Bratislava
4.	UFO watch.taste.groove	Bratislava
5.	Mlyn 108	Modra
6.	Doma u Nás	Spišská Sobota
7.	Reštaurácia Afrodita, Kaštieľ Čereňany	Čereňany
8.	BISTRONOMY	Bratislava
9.	Baroza Restaurant & Bistro	Bratislava
9.	SEMILLON – Vinárstvo Premium	Vráble
9.	DA ANDREA	Bratislava

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Gurmán na Slovensku, 2024

Tabuľka 7 Top 10 tematických reštaurácií na Slovensku za rok 2023

Poradie	Reštaurácia	Mesto
1.	lasai food bar	Bratislava
2.	Penzión a reštaurácia Villa Rosa	Dunajská Streda
3.	WABI SABI japanese restaurant	Bratislava
4.	OhniskO Fire Dining&Brew Bar	Košice
5.	Carnevalle – Meat restaurant & bar	Bratislava
6.	Pivnica u zlatej husi	Slovenský Grob
7.	Pivovar ERB	Banská Štiavnica
8.	Zylinder café & restaurant	Bratislava
9.	Sushiya food atelier	Rovinka
10.	Olivia 's	Žilina

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Gurmán na Slovensku, 2024

Tabuľka 8 Top 10 hotelových reštaurácií na Slovensku za rok 2023

Poradie	Reštaurácia	Mesto
1.	Reštaurácia Palfy – Palace Art Hotel	Pezinok
2.	Grand Hotel Kempinski High Tatras	Štrbské Pleso
3.	Reštaurácia Sissi – Hotel Lomnica	Tatranská Lomnica
4.	MenJu	Bratislava
5.	Albrecht Restaurant	Bratislava
6.	Reštaurácia Slávia	Košice
7.	River Bank restaurant – Hotel Kempinski	Bratislava
8.	Lovecký zámoček Antonstal	Nemšová
9.	Reštaurácia Belene – Hotel Chateau Gbeľany	Gbeľany
10.	Reštaurácia Zlatý kľúčik	Nitra

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Gurmán na Slovensku, 2024

⁴ V kategórii prémiových reštaurácií je v rebríčku namiesto Top 10 reštaurácií o jednu viac z dôvodu, že až tri reštaurácie na deviatej priečke mali zhodný počet bodov.

2 Cieľ práce

Ubytovacie a stravovacie služby sú neodmysliteľnou súčasťou cestovného ruchu. Ubytovacie služby sú základným pilierom pri cestovaní či už vo svojej domovskej krajine alebo pri vycestovaní do zahraničia. Pri týchto cestách sú neodmysliteľnou časťou aj stravovacie služby. Tie dokonca využívame aj pri cestách, kde nemusíme využiť ubytovacie služby. Celkovo stravovacie služby využíva mnoho ľudí na dennej báze.

Hlavným cieľom práce je zistiť a následne zhodnotiť vývoj ubytovacích a stravovacích služieb na Slovensku, vo Fínsku a v Dánsku. K jeho dosiahnutiu sme si najskôr stanovili určité čiastkové ciele, ktoré budeme postupne vypracovávať. Vďaka nim budeme môcť naplniť hlavný cieľ diplomovej práce.

Medzi čiastkové ciele diplomovej práce patria:

- charakterizovať ubytovacie a stravovacie služby
- vysvetliť pojmový aparát danej problematiky a pôsobenie subjektov v týchto službách
- identifikovať najlepšie hotely vo svete a na Slovensku
- identifikovať najlepšie reštaurácie vo svete a na Slovensku
- identifikovať výkony a využitie ubytovacích kapacít na Slovensku
- zhodnotiť vývoj v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, vo Fínsku a v Dánsku na základe vybraných ukazovateľov
- porovnať vývoj v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, vo Fínsku a v Dánsku na základe vybraných ukazovateľov

Na dosiahnutie parciálnych cieľov a hlavného cieľa sme si položili päť výskumných otázok:

- VO1 Ako sa vyvíjal počet prenocovaní na Slovensku?
- VO2 Ako sa vyvíjal počet podnikov v ubytovacích a stravovacích službách v krajinách Slovenska, Dánska a Fínska?
- VO3 Ako sa vyvíjala hodnota produkcie v ubytovacích a stravovacích službách v krajinách Slovenska, Dánska a Fínska?
- VO4 Aký bol vývoj počtu zamestnancov v ubytovacích a stravovacích službách v krajinách Slovenska, Dánska a Fínska?

- VO5 Aký bol vývoj produktivity práce v ubytovacích a stravovacích službách v krajinách Slovenska, Dánska a Fínska?

3 Metodika práce a metody skúmania

Objektom skúmania diplomovej práce sú ubytovacie a stravovacie služby (sekcia I) v krajinách Slovensko, Fínsko a Dánsko. Práca je rozdelená do štyroch kapitol, pričom pre splnenie hlavného cieľa sme si v prvom rade určili čiastkové ciele.

V teoretickej časti práce sme začali charakteristikou ubytovacích služieb. Nasledovala klasifikácia ubytovacích zariadení, kde sme sa podrobnejšie pozreli na klasifikácie vo vybraných krajinách (Slovenska, Fínska a Dánska). Ďalej sme uviedli rebríček ubytovacích zariadení. V tabuľke je umiestnený rebríček 50 najlepších hotelov sveta a potom sme uviedli ešte 10 najlepších hotelov na Slovensku. Pokračovali sme charakteristikou stravovacích služieb a klasifikáciou stravovacích zariadení. Poslednou časťou teoretickej časti je rebríček stravovacích zariadení. Tak ako pri ubytovacích službách sme uviedli najskôr v tabuľke rebríček 50 najlepších reštaurácií na svete a následne sme uviedli najlepšie reštaurácie na Slovensku.

V praktickej časti sme na začiatku popísali výkony a využitie ubytovacích kapacít na Slovensku. Sústredili sme sa na počet prenocovaní následne sme uviedli, aký bol počet prenocovaní domácich a aký bol počet prenocovaní zahraničných návštevníkov podľa mesiacov. Pokračovali sme uvedením top 10 zdrojových trhov podľa počtu prenocovaní. Následne sme uviedli kapacity a tržby ubytovacích zariadení podľa krajov. Podkapitolu sme uzavreli uvedením top 10 lokalít na Slovensku podľa počtu prenocovaní. Ďalej sme už prešli na samotný vývoj ubytovacích a stravovacích služieb, kde sme sa zamerali na vybrané tri krajiny ktorými sú Slovensko, Fínsko a Dánsko. Tu sme sa sústreďovali na kvantitatívne vývojové tendencie, ktorými sú počet podnikov, hodnota produkcie, počet zamestnancov a produktivita práce. Na základe údajov, ktoré sme získali z databázy Eurostatu sme spravili analýzy a následne sme hodnotili vývoj.

Zdroje, ktoré sme potrebovali na napísanie práce sme získali cez databázy ako napríklad EBSCO, Google Scholar a cez ProQuest. Použili sme elektronické ale aj knižné zdroje. Takisto sme využili databázu Eurostat. Zdroje boli slovenské a takisto aj zahraničné. Všetky použité zdroje v práci sú sekundárnymi zdrojmi.

Pri písaní diplomovej práce bolo použitých niekoľko vedeckých metód. V teoretickej časti práce sme zlučovali informácie z internetových zdrojov, článkov a z knižných zdrojov skrz metódu systematizácie informácií. V teoretickej ale aj v praktickej časti sme použili

grafickú metódu na vytvorenie tabuliek a grafov. V praktickej časti bola použitá metóda analýzy a metóda komparácie, ktoré boli používané, keď sme porovnávali vývoj ubytovacích a stravovacích služieb v krajinách Slovensko, Fínsko a Dánsko. Ďalšou metódou bola matematicko-štatistická. Využili sme časove rády. V praktickej časti sme použili nasledovné dva indexy: bazický index, ktorý má vzorec pre výpočet $B_t = \frac{y_t}{y_0}$ a druhým indexom je reťazový index (koeficient rastu), ktorého vzorec je $k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}$. Metódu syntézy sme použili, aby sme všetky zistenia spojili v jeden celok v časti diskusia. Na vytvorenie záveru práce sa použila metóda dedukcie.

4 Výsledky práce a diskusia

4.1 Výkony a využitie ubytovacích kapacít na Slovensku

Tabuľka 9 Počet prenocovaní na Slovensku v rokoch 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Počet prenocovaní spolu	15 515 083	17 703 695	9 790 597	8 169 505	12 719 545
Cudzinci	5 696 384	6 250 865	2 347 568	1 465 243	3 763 883
Domáci	9 818 699	11 452 830	7 443 029	6 704 262	8 955 662

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Slovakia Travel, 2023

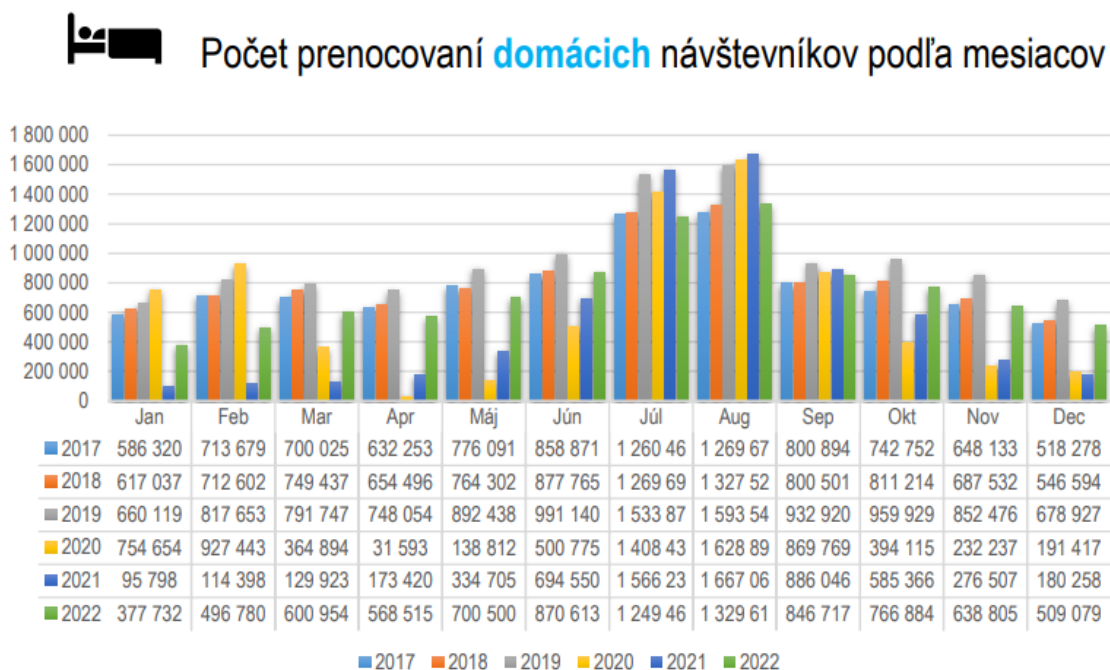
Najväčší počet prenocovaní bol v roku 2019 a to 17 703 695, kde prenocovania cudzincov boli v počte 6 250 865 a počet prenocovaní domácich návštevníkov bolo 11 452 830. Najmenší počet prenocovaní bolo zaznamenaných v roku 2021 a to 8 169 505, z toho počet prenocovaní cudzincov bolo 1 465 243 a počet prenocovaní domácich bolo 6 704 262.

Keď porovnáваме medziročnú zmenu celkového počtu prenocovaní v roku 2022 bol zaznamenaný nárast o 55,7%. V počte prenocovaní cudzincov bol zaznamenaný nárast v roku 2022 o 156,9%. V počte prenocovaní domácich bol zaznamenaný nárast o 33,6% v porovnaní s rokom 2021 (Slovakia Travel,2023).

Ak porovnáваме zmenu počtov prenocovaní v rokoch 2019 (posledný predkoronový rok) s rokom 2022 zistili sme, že v celkovom počte prenocovaní nastal pokles v roku 2022 o 28,2%. V počte prenocovaní cudzincov nastal pokles o 39,8% a v počte prenocovaní domácich nastal pokles o 21,8% (Slovakia Travel,2023).

V roku 2022 bol podiel domácich návštevníkov na celkovom počte prenocovaní 70,4% (takmer 9 miliónov prenocovaní) a podiel prenocovaní cudzincov tvoril 29,6%, čo predstavovalo takmer 3,8 milióna prenocovaní (Slovakia Travel,2023).

Graf 1 Počet prenocovaní domácich návštevníkov podľa mesiacov v rokoch 2017-2022

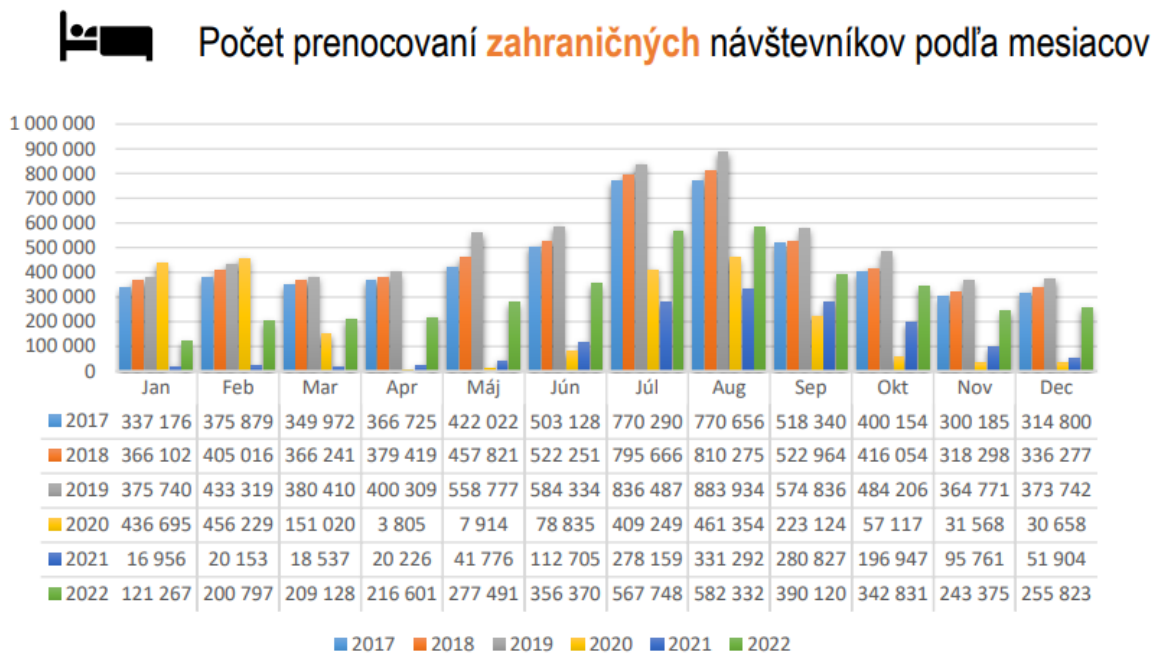
Zdroj: Slovakia Travel, 2023

V nasledujúcom grafe, ktorý vytvoril Slovakia Travel môžeme vidieť, že najvyšší počet prenocovaní vo všetkých sledovaných rokoch bol v mesiacoch júl a august. Naopak najnižší počet prenocovaní domácich návštevníkov bol v roku 2017 mesiac december, v roku 2018 tiež mesiac december, v roku 2019 to bolo v januári, v roku 2020 mal najmenej prenocovaní apríl, v roku 2021 to bolo v januári a v roku 2022 bol najmenší počet prenocovaní v januári. Okrem roku 2020, kde bolo najmenej prenocovaní v apríli, kvôli čerstvému vypuknutiu pandémie COVID-19, čo sprevádzalo zavedenie rôznych opatrení, vo zvyšných rokoch bol najnižší počet prenocovaní v mesiacoch december a január.

Na grafe 2, kde je zaznamenaný počet prenocovaní zahraničných návštevníkov vidieť, že najvyšší počet prenocovaní je v letných mesiacoch (v júli a auguste). Tak isto to bolo aj v prípade počtu prenocovaní domácich návštevníkov. Naopak najnižší počet zahr. návštevníkov bol v rokoch 2017 až 2019 v novembri, v roku 2020 v apríli (veľmi nízky počet prenocovaní pokračoval aj v mesiaci máj) a v roku 2021 a 2022 v januári. Okrem koronového roka sú mesiace s najnižším počtom prenocovaní november a január.

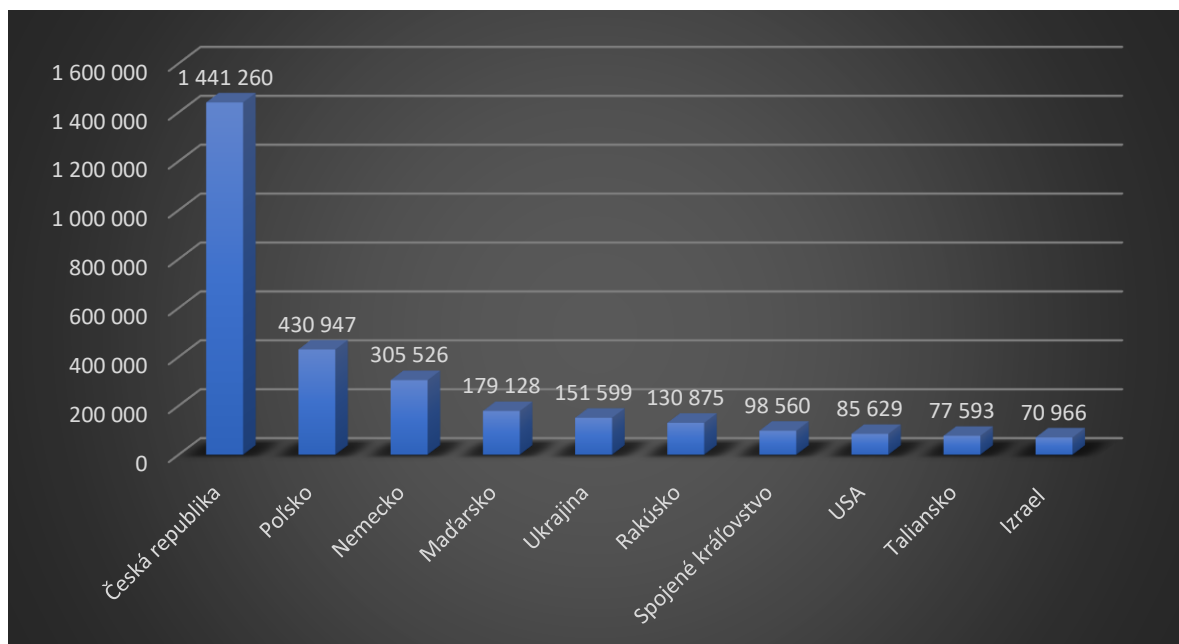
Z toho vyplýva, že január má najnižší počet prenocovaní aj pri domácich a aj pri zahraničných návštevníkoch. Vo všeobecnosti môžeme povedať, že zimné mesiace (november, december a január) majú najmenej prenocovaní.

Graf 2 Počet prenocovaní zahraničných návštevníkov podľa mesiacov v rokoch 2017-2022

Zdroj: Slovakia Travel, 2023

Graf 3 TOP 10 zdrojových trhov podľa počtu prenocovaní

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Slovakia Travel, 2023

Najviac prenocovaní v roku 2022 zrealizovali zahraniční návštevníci z Českej republiky a to 1 441 260 (čo predstavovalo 38,3%). Druhou krajinou v poradí je Poľsko

s 430 947 prenocovaniami (11,4%) a tret'ou krajinou je Nemecko s 305 526 prenocovaniami (čo je 8,1%). Na poslednom mieste v top 10 je Izrael s počtom 70 966 prenocovaní (Slovakia Travel, 2023).

Česko je jedna z najdôležitejších krajín prízjazdového cestovného ruchu SR. Zároveň je dlhé roky najsilnejšou zdrojovou krajinou CR. ČR je prioritný trh, ktorý má vysoký a aj stabilný dopyt (Odbor vzťahov so zahraničnými trhmi, 2017).

Tabuľka 10 Kapacity ubytovacích zariadení

Kapacity ubytovacích zariadení

Kategória	Celkový počet UZ k dispozícii	Celkový počet izieb k dispozícii	Celkový počet lôžok k dispozícii (vrátane kempingových miest)	Čisté využitie stálych lôžok v UZ (%)	Čisté využitie izieb (%)	Priemerný počet izieb k dispozícii v 1 dni	Priemerný počet stálych lôžok k dispozícii v 1 dni
Slovenská republika	4 829	76 576	222 019	27,1	31,7	56 228	128 490
Bratislavský kraj	402	12 706	35 078	28,6	32,2	9 031	19 485
Trnavský kraj	326	6 804	18 310	28,6	35,4	5 066	11 351
Trenčiansky kraj	322	6 260	16 005	28,8	34,8	4 746	10 450
Nitriansky kraj	382	5 363	16 264	21,3	22,5	3 540	8 319
Žilinský kraj	1 271	15 606	50 664	27,3	31,5	11 479	28 252
Banskobystrický kraj	695	9 819	27 216	29,5	36,8	6 505	14 816
Prešovský kraj	1 027	13 731	39 456	29,3	33,4	10 792	24 408
Košický kraj	404	6 287	19 026	17,6	20,8	5 068	11 409

Zdroj: Slovakia Travel, 2023

Celkový počet ubytovacích zariadení (UZ) – na Slovenku je celkovo k dispozícii 4 829 ubytovacích zariadení. Najviac sa ich nachádza v Žilinskom kraji a to 1 271. Druhým krajom v poradí je Prešovský s počtom 1 027 a tretí je Banskobystrický kraj s 695 ubytovacími zariadeniami. Naopak najmenej UZ sa nachádza v Trenčianskom kraji a to 322. Len o štyri UZ viac má k dispozícii Trnavský kraj a to 326.

Celkový počet izieb k dispozícii – v SR je 76 576. Najviac sa ich nachádza v Žilinskom kraji a to 15 606. Nasleduje Prešovský kraj s 13 731 izbami a na tret'om mieste je Bratislavský kraj s 12 706 izbami. Najmenej izieb je v Nitrianskom kraji a to 5 363.

Celkový počet lôžok k dispozícii (vrátane kempingových miest) – na Slovensku je 222 019. Najviac sa ich nachádza v Žilinskom kraji a to 50 664. Na druhom mieste je Prešovský kraj s 39 456 a na tret'om mieste v poradí je Bratislavský kraj s 35 078. Naopak najmenej sa ich nachádza v Trenčianskom kraji 16 005 (len o pár izieb a kempingových miest má viac Nitriansky kraj a to 16 264).

Čisté využitie stálych lôžok v UZ (%) – je na Slovensku na úrovni 27,1%. Najviac sú využité v Banskobystrickom kraji a to na 29,5%. Tesne na druhom mieste je Prešovský kraj s 29,3%. Na treťom mieste je Trenčiansky kraj s 28,8%. Len o 0,2% menej má pritom Trnavský a aj Bratislavský kraj. Na najmenej percent sú využité stále lôžka v Košickom kraji a to na 17,6%.

Čisté využitie izieb (%) – v SR je celkovo na úrovni 31,7%. Najväčšie percento čistého využitia izieb je v Banskobystrickom kraji a to 36,8%. Na druhom mieste s hodnotou 35,4% je Trnavský kraj a na treťom mieste s hodnotou 34,8% je Trenčiansky kraj. Najmenšie čisté využitie izieb je v Košickom kraji na úrovni 20,8%.

Zistili sme, že kraje, ktoré majú najvyšší počet ubytovacích zariadení (Žilinský a Prešovský) nemajú najvyššie percentá využitia izieb/lôžok. Predbehli ich kraje, kde je menej zariadení, ktorých zariadenia sú využívané efektívnejšie. Pekným príkladom slabého využitia je aj Košický kraj, ktorý síce nemá najmenej ubytovacích zariadení na Slovensku, avšak má viditeľne najnižšie percento využitia izieb/stálych lôžok.

Tabuľka 11 Tržby ubytovacích zariadení bez DPH (v EUR)

Tržby ubytovacích zariadení bez DPH (v EUR)

Región	Tržby návštevníkov spolu		cudzinci			domáci		
	Tržby celkom	Zmena 2022/2021	Tržby cudzincov	Zmena 2022/2021	Podiel na tržbách celkom (v %)	Tržby domácich návštevníkov	Zmena 2022/2021	Podiel na tržbách celkom (v %)
Slovenská republika	433 756 693	82,7%	155 093 404	194,2%	35,8	278 663 289	50,9%	64,2
Bratislavský kraj	89 380 817	165,3%	58 209 774	242,6%	65,1	31 171 043	86,6%	34,9
Trnavský kraj	39 051 666	51,0%	16 923 249	110,6%	43,3	22 128 417	24,2%	56,7
Trenčiansky kraj	25 306 474	57,2%	5 906 237	144,6%	23,3	19 400 237	41,8%	76,7
Nitriansky kraj	17 026 416	61,4%	6 031 547	123,5%	35,4	10 994 869	40,1%	64,6
Žilinský kraj	95 993 423	72,1%	27 250 618	228,9%	28,4	68 742 805	44,8%	71,6
Banskobystrický kraj	50 067 202	61,0%	6 832 652	177,8%	13,6	43 234 550	51,0%	86,4
Prešovský kraj	90 622 633	75,9%	23 559 048	168,8%	26,0	67 063 585	56,8%	74,0
Košický kraj	26 308 062	104,9%	10 380 279	238,8%	39,5	15 927 783	62,9%	60,5

Zdroj: Slovakia Travel, 2023

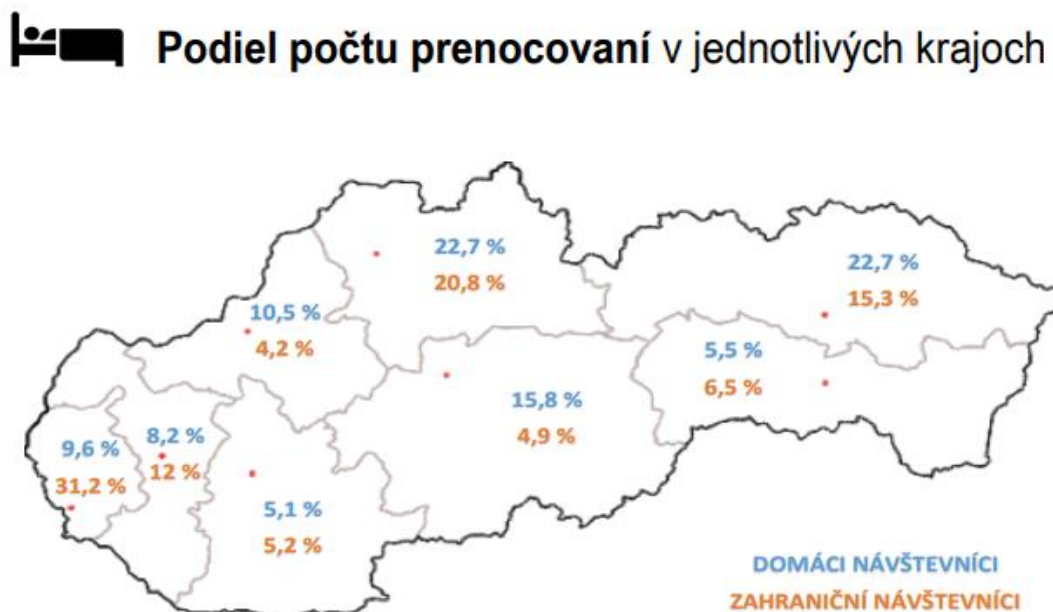
Na Slovensku predstavujú celkové tržby 433 756 693 eur. Najvyššie celkové tržby dosiahol Žilinský kraj a to 95 993 423 eur. Na druhom mieste je Prešovský kraj s 90 622 633 eur a na treťom mieste je Bratislavský kraj s 89 380 817 eur. Najmenšie celkové tržby má suverénne Nitriansky kraj a to 17 026 416 eur.

Tržby cudzincov v roku 2022 na Slovensku boli 155 0933 404 eur. Najvyššie tržby cudzincov boli zaznamenané v Bratislavskom kraji a to 58 209 774 eur (65,1% podiel na celkových tržbách v BA kraji). Na druhom mieste je Žilinský kraj s 27 250 618 eurami (28,4% podiel na celkových tržbách v ZA kraji) a na treťom mieste v poradí je Prešovský s 23 559 048 eurami (26% podiel na celkových tržbách v PV kraji). Najmenšie tržby cudzincov sú v Trenčianskom kraji a to 5 906 237 eur (23,3% podiel na celkových tržbách v TN kraji).

Tržby domácich návštevníkov v roku 2022 predstavovali celkovo 278 663 289 eur. Najvyššie tržby boli dosiahnuté v Žilinskom kraji a to 68 742 805 (71,6% podiel na celkových tržbách v ZA kraji). Prešovský kraj dosiahol druhé najvyššie tržby a to 67 063 585 eur (74% podiel na celkových tržbách v PV kraji). Banskobystrický kraj dosiahol tretie najvyššie tržby a to 43 234 550 eur (86,4% podiel na celkových tržbách v BB kraji). Najnižšie tržby boli dosiahnuté v Nitrianskom kraji a to 10 994 869 eur (64,6% podiel na celkových tržbách v NR kraji).

Z tabuľky 11 vyplýva, že najvyššie celkové tržby boli v Žilinskom kraji a najnižšie v Nitrianskom kraji. Najvyššie tržby cudzincov boli zaznamenané v Bratislavskom kraji a najnižšie boli zaznamenané v Trenčianskom kraji. Najvyššie tržby domácich návštevníkov boli dosiahnuté v Žilinskom kraji a najnižšie tržby boli dosiahnuté v Nitrianskom kraji.

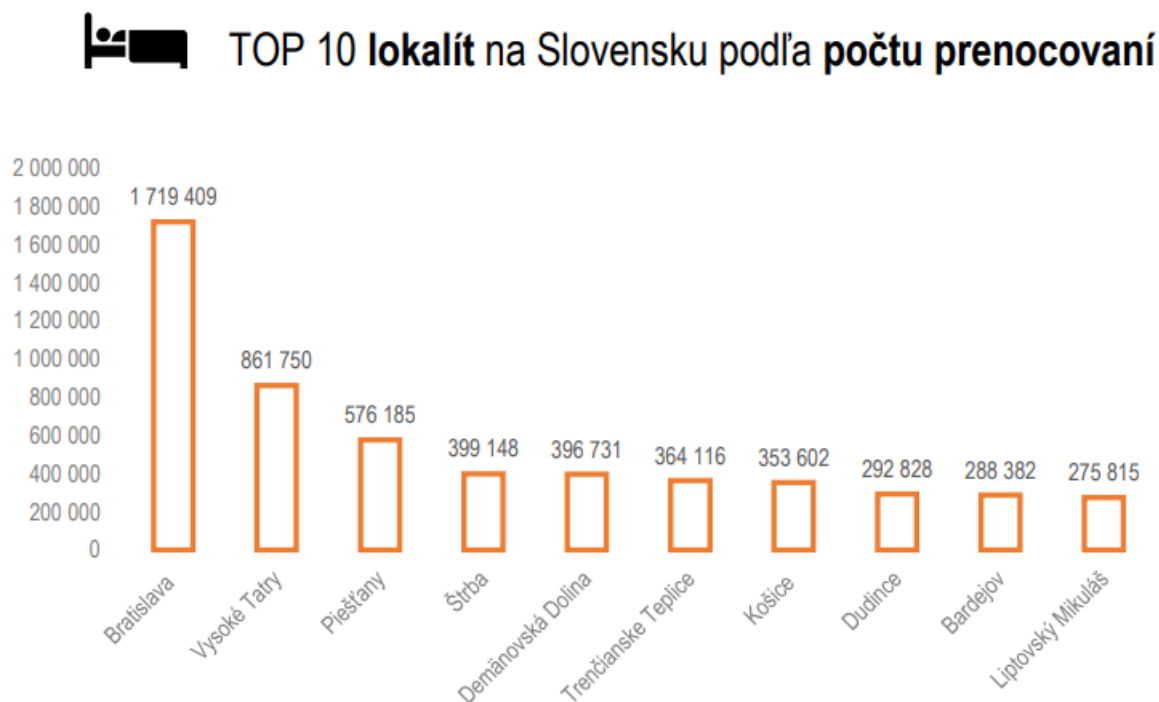
Obrázok 1 Podiel počtu prenocovaní v jednotlivých krajoch

Zdroj: Slovakia Travel, 2023

Najvyšší počet prenocovaní domácich návštevníkov bolo zaznamenaných v Žilinskom a s rovnakým percentom aj v Prešovskom kraji a to 22,7%. Najmenší počet prenocovaní domácich návštevníkov bolo zaznamenaných v Nitrianskom kraji a to 5,1%. Najvyšší počet prenocovaní zahraničných návštevníkov bol v Bratislavskom kraji a to 31,2%. Najnižší počet prenocovaní bol naopak v Trenčianskom kraji a to 4,2%.

Obrázok 2 TOP 10 lokalít na Slovensku podľa počtu prenocovaní

Zdroj: Slovakia Travel, 2023

V roku 2022 je na prvom mieste podľa počtu prenocovaní lokalita Bratislava s 1 719 409 prenocovaniami. Na druhom mieste sú Vysoké Tatry s 861 750 prenocovaniami a na treťom mieste sa nachádzajú Piešťany s 576 185 prenocovaniami. Ďalej sú tu lokality Štrba s 399 148 prenocovaniami, Demänovská Dolina s 396 731 prenocovaniami, Trenčianske Teplice s 364 116 prenocovaniami, Košice s 353 602 prenocovaniami, Dudince s 292 828 prenocovaniami, Bardejov s 288 382 prenocovaniami a na poslednom mieste v Top 10 skončil Liptovský Mikuláš s počtom 275 815 prenocovaní.

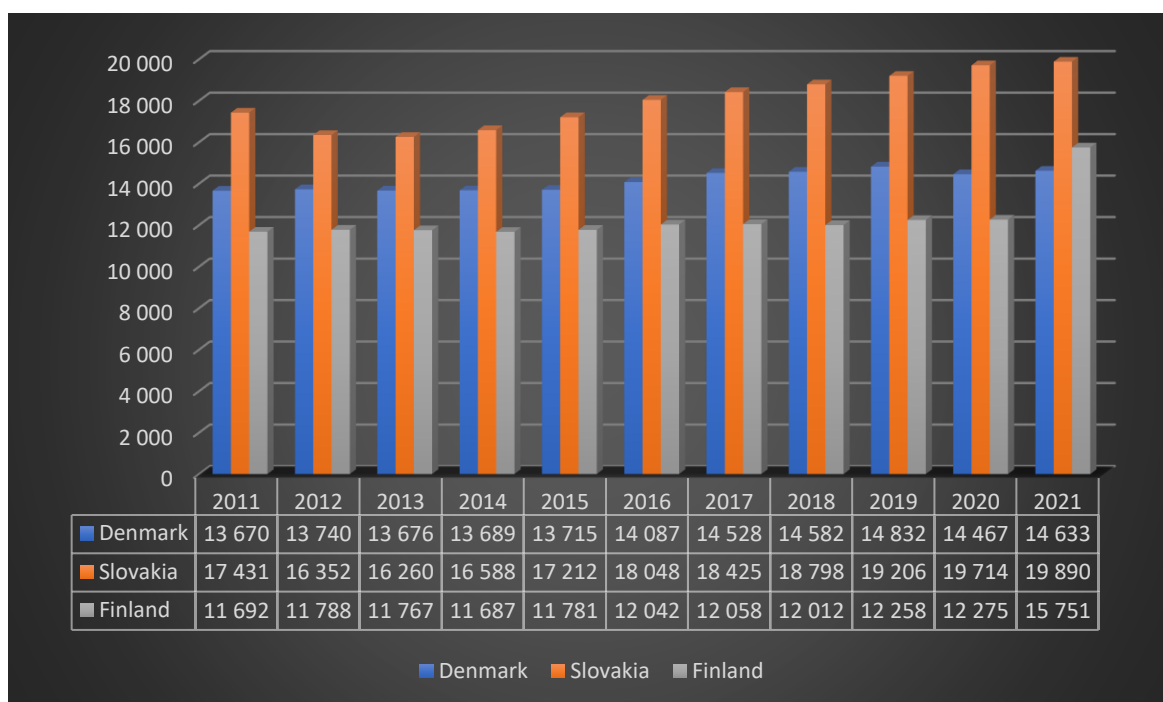
4.2 Vývoj ubytovacích a stravovacích služieb na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

Na základe získaných údajov z databázy Eurostat sme zanalyzovali vývoj ubytovacích a stravovacích služieb v troch vybraných krajinách. Ako prvou bolo vybrané

Slovensko, ktoré sme porovnávali s ďalšími dvomi krajinami a to s Fínskom a Dánskom. Konkrétne krajiny do porovnania boli vybrané kvôli približne rovnakému počtu obyvateľov ako má Slovensko a tým pádom budú porovnávaná relevantné. Na analyzovanie sme si vybrali štyri ukazovatele a to: počet podnikov, hodnota produkcie, počet zamestnancov a produktivita práce.

4.2.1 Vývoj počtu podnikov v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

Graf 4 Vývoj počtu podnikov v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku v rokoch 2011-2021

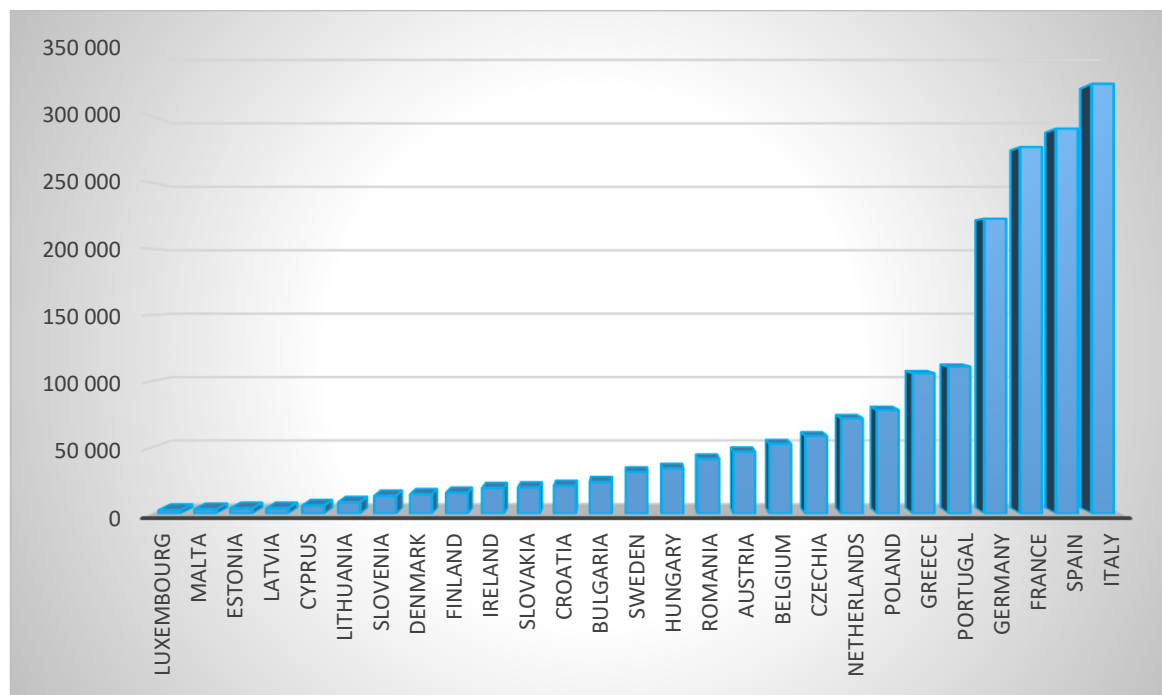

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Zo získaných údajov z Eurostatu sme zistili, že najviac podnikov v ubytovacích a stravovacích službách je na Slovensku a naopak najmenej podnikov sa nachádza vo Fínsku (až na posledný sledovaný rok 2021). Na Slovensku a vo Fínsku bol v posledných rokoch zaznamenaný nárast. V Dánsku bol v roku 2012 zaznamenaný nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Následne v roku 2013 bol zaznamenaný pokles. Od roku 2014 do roku 2019 bol zaznamenaný nárast z roka na rok. V roku 2020 bol zaznamenaný pokles a v roku 2021 opätovný nárast. Na Slovensku bol v rokoch 2012 a 2013 zaznamenaný pokles v porovnaní s prvým rokom 2011. Od roku 2014 bol zaznamenaný každoročný nárast počtu

podnikov. Vo Fínsku bol zaznamenaný postupný každoročný nárast až na roky 2013, 2014 a 2018. Avšak v týchto rokoch boli poklesy len minimálne. Vo všetkých troch krajinách bol v roku 2013 zaznamenaný pokles podnikov, ale bol len minimálny.

Graf 5 Počet podnikov v ubytovacích a stravovacích službách v EÚ v roku 2021

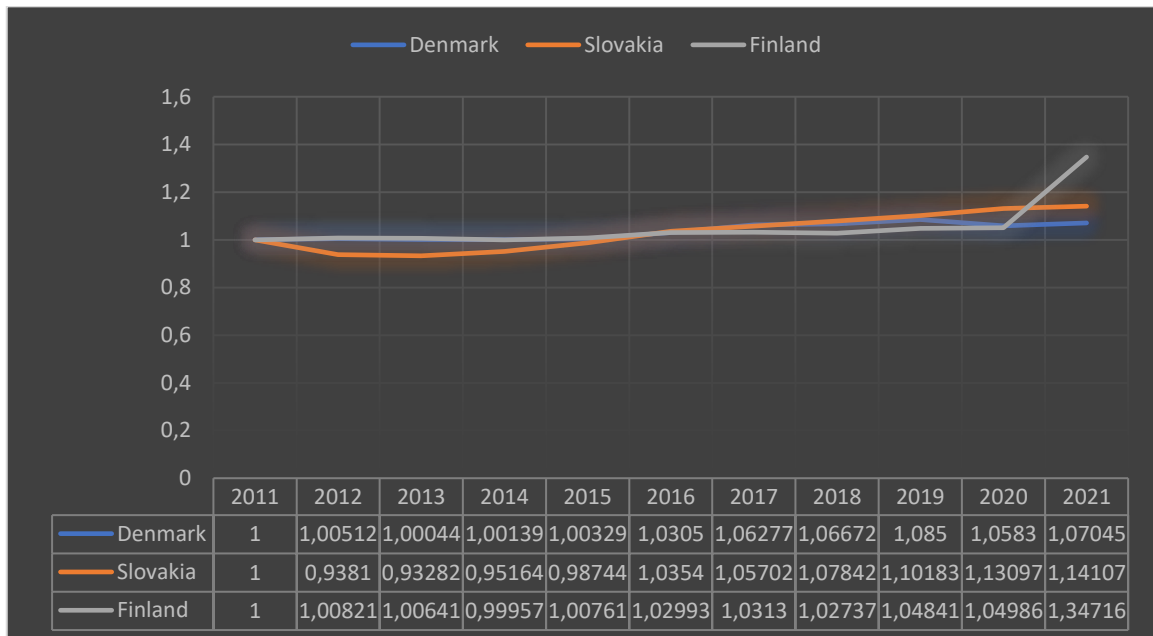
Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 5 môžeme vidieť postavenie vybraných krajín v rámci krajín Európskej únie. Najvyššie sa umiestnilo Slovensko na sedemnástom mieste s počtom podnikov 19 890. Ako druhé sa najvyššie umiestnilo Fínsko s 15 751 podnikmi. Ako tretie spomedzi vybraných krajín sa umiestnilo Dánsko s 14 633 podnikmi hneď za Fínskom na 20. mieste. Na prvých troch priečkach sa umiestnilo Taliansko s 324 552 podnikmi, na druhom mieste sa umiestnilo Španielsko s 290 701 podnikmi a na treťom miestne sa umiestnilo Francúzsko s 276 856 podnikmi. Naopak na posledných troch miestach sa umiestnilo: Estónsko s 4 076 podnikmi, Malta s 3 361 podnikmi a Luxembursko s 2 686 podnikmi.

V grafe 6 sme vytvorili bázičkový index, kde sme si zvolili ako základ na jeho vytvorenie rok 2011. Dánsko malo hodnotu bázičkého indexu v každom jednom sledovanom roku >1. Z toho vyplýva, že počet podnikov bol v každom jednom roku väčší ako v prvom roku sledovaného obdobia. Slovensko malo v rokoch 2012, 2013, 2014 2015, čiže v prvej skoro polovici sledovaného obdobia hodnoty <1 (čo znamená, že bol menší počet podnikov v daných rokoch v porovnaní s prvým bázičkým rokom). Od roku 2016 až po 2021 boli

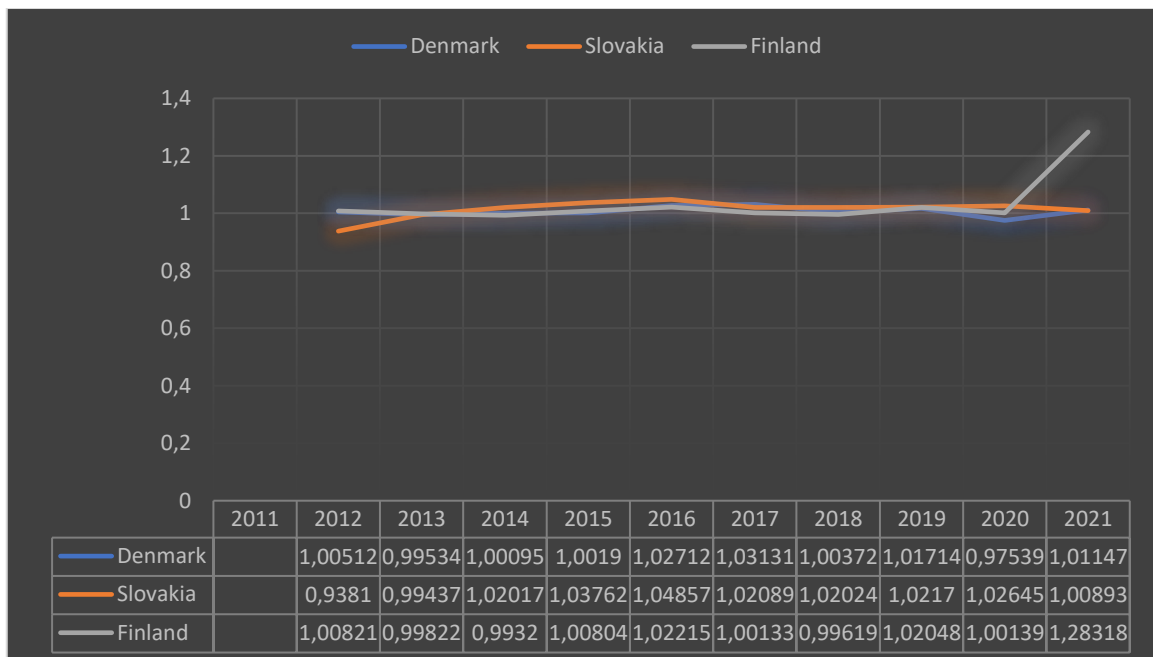
hodnoty základného indexu >1. Fínsko malo okrem roku 2014 všetky hodnoty >1. Všetky krajiny mali od roku 2016 hodnoty základného indexu väčšie ako 1.

Graf 6 Vývoj počtu podnikov v ubytovacích a stravovacích službách za roky 2011-2021 (2011= 100%)

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 7 Medziročná dynamika počtu podnikov v ubytovacích a stravovacích službách za roky 2011-2021

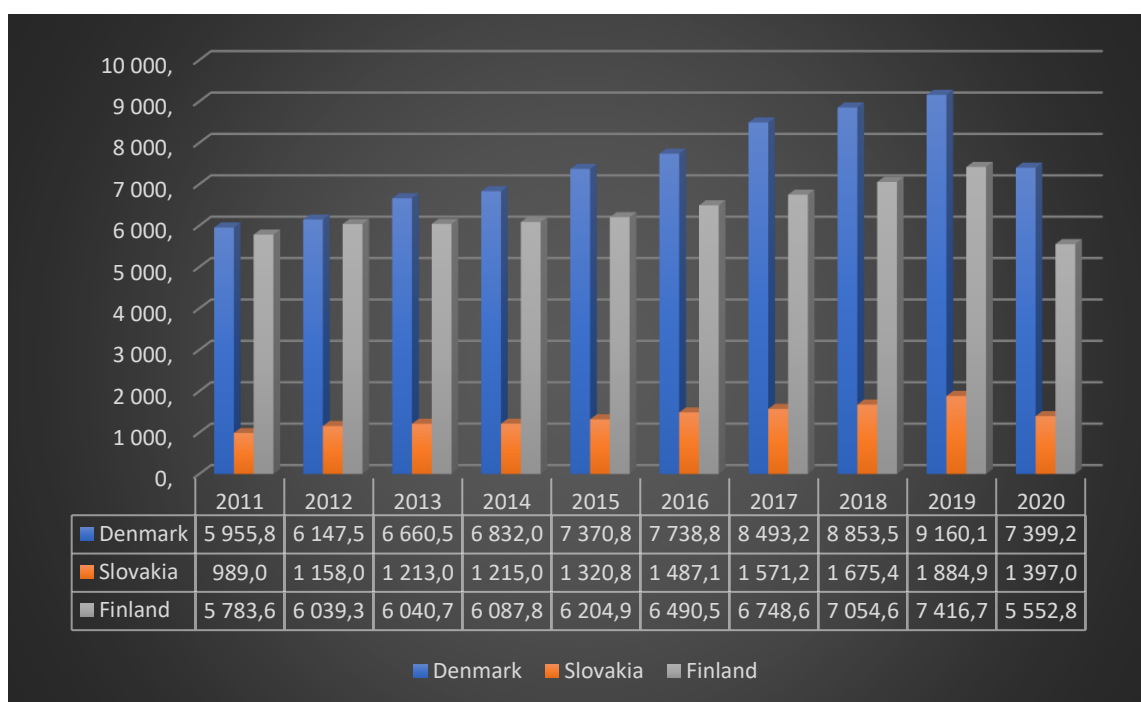

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 7 je vytvorený reťazový index. Môžeme tu vidieť ako sa zmenil počet podnikov v každom jednom roku. Pomocou neho zistíme, či stúpala alebo klesala počet podnikov v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Pri krivkách Dánska a Slovenska nie sú zaznamenané výrazné poklesy alebo nárasty. Pri Slovensku bol menší pokles v roku 2012. Pri Dánsku bol zaznamenaný malý pokles v roku 2020. Krivka Fínska nemala výrazné výkyvy okrem roku 2021, kde bol zaznamenaný väčší nárast.

4.2.2 Vývoj hodnoty produkcie v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

Graf 8 Vývoj hodnoty produkcie v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku v rokoch 2011-2020 v mil. eur

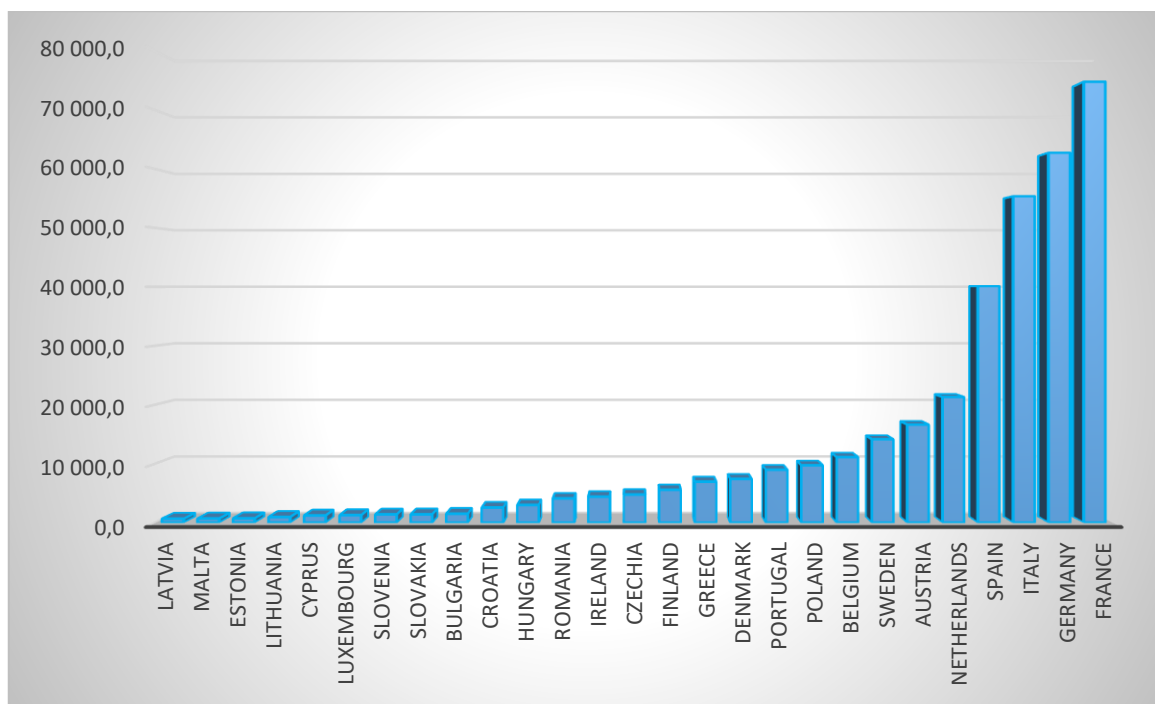

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 8 v ubytovacích a stravovacích službách máme zobrazený vývoj hodnoty produkcie za obdobie 2011-2020.⁵ Najvyššiu hodnotu produkcie vykazuje Dánsko, druhou krajinou v poradí je Fínsko a tretou je Slovensko, ktoré značne zaostáva. Vo všetkých troch krajinách môžeme vidieť postupný nárast z roka na rok až na posledný sledovaný rok 2020. Najvyššia produkcia bola zaznamenaná v roku 2019 a najmenšia v roku 2011 až na Fínsko, kde bola najnižšia hodnota v roku 2020.

⁵ Pre hodnotu produkcie máme dostupné údaje v Eurostate len po rok 2020 (rok 2021 absentuje)

Graf 9 Hodnota produkcie v ubytovacích a stravovacích službách v EÚ v roku 2020 v mil. eur

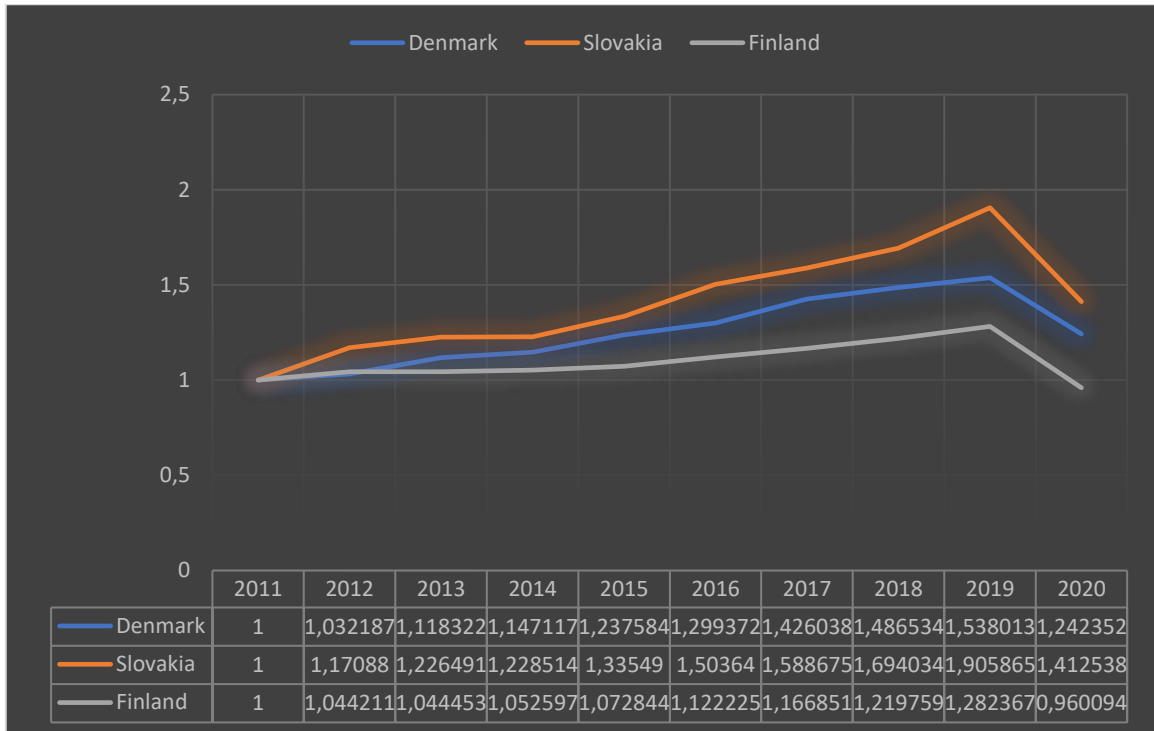

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 9 je vyobrazené postavenie vybraných krajín v rámci EÚ v roku 2020. Najvyššie zo sledovaných krajín sa umiestnilo Dánsko a to na 11. mieste s hodnotou produkcie 7 399,2 mil. eur. Na 13. mieste sa umiestnilo Fínsko s hodnotou produkcie 5 552,8 mil. eur. Na najhoršom mieste zo sledovaných krajín sa umiestnilo Slovensko a to na 20. mieste s hodnotou produkcie 1397 mil. eur. Top tri krajiny, ktoré majú najvyššiu produkciu sú: 1. Francúzsko (74 812,3 mil. eur), 2. Nemecko (62 754,5 mil. eur) a na 3. mieste Taliansko (55 371,6 mil. eur). Na samotnom konci sú krajiny: tretie od konca Estónsko (715,0 mil. eur), na druhom mieste od konca je Malta (685,3 mil. eur) a na poslednom mieste sa umiestnilo Lotyšsko (647,0 mil. eur).

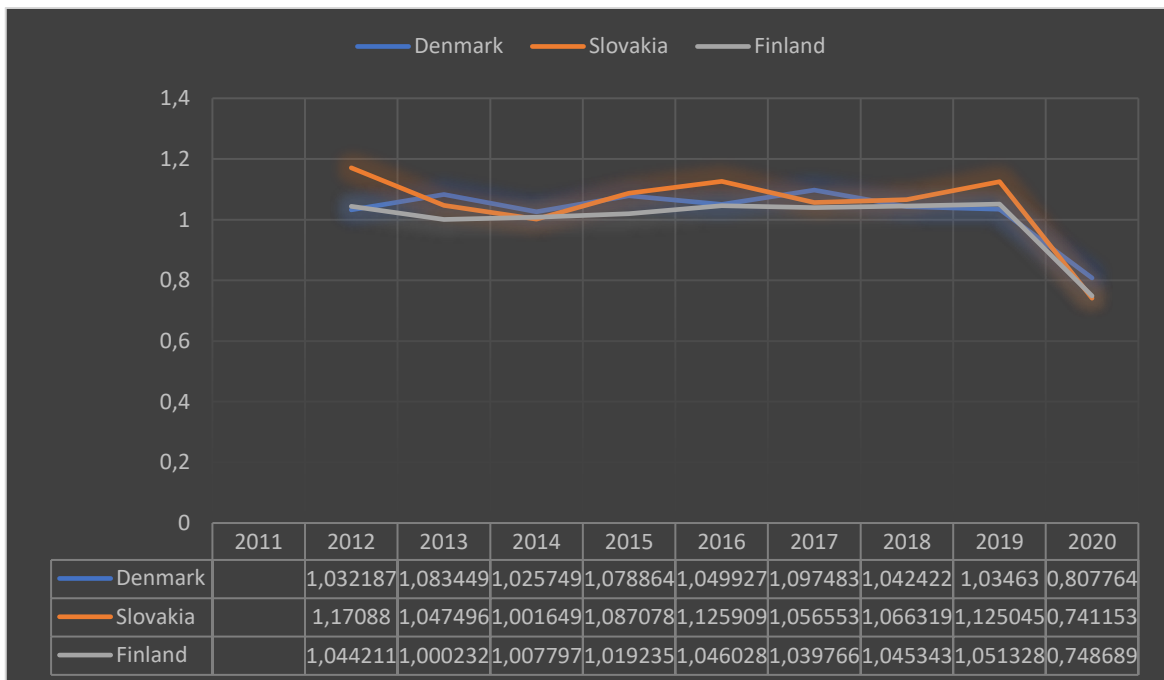
V grafe 10 je uvedený bázický index pre hodnotu produkcie, kde ako bázický rok sme si zvolili rok 2011. Vývoj vo všetkých troch krajinách je rovnaký. V každom jednom roku bola hodnota bázického indexu >1 či už v Dánsku alebo na Slovensku. Vo Fínsku bol bázický index v každom roku >1 okrem roku 2020, kde bola hodnota bázického indexu <1.

Graf 10 Vývoj hodnoty produkcie v ubytovacích a stravovacích službách za roky 2011-2020 (2011= 100%)

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 11 Medziročná dynamika hodnoty produkcie v ubytovacích a stravovacích službách za roky 2011-2020

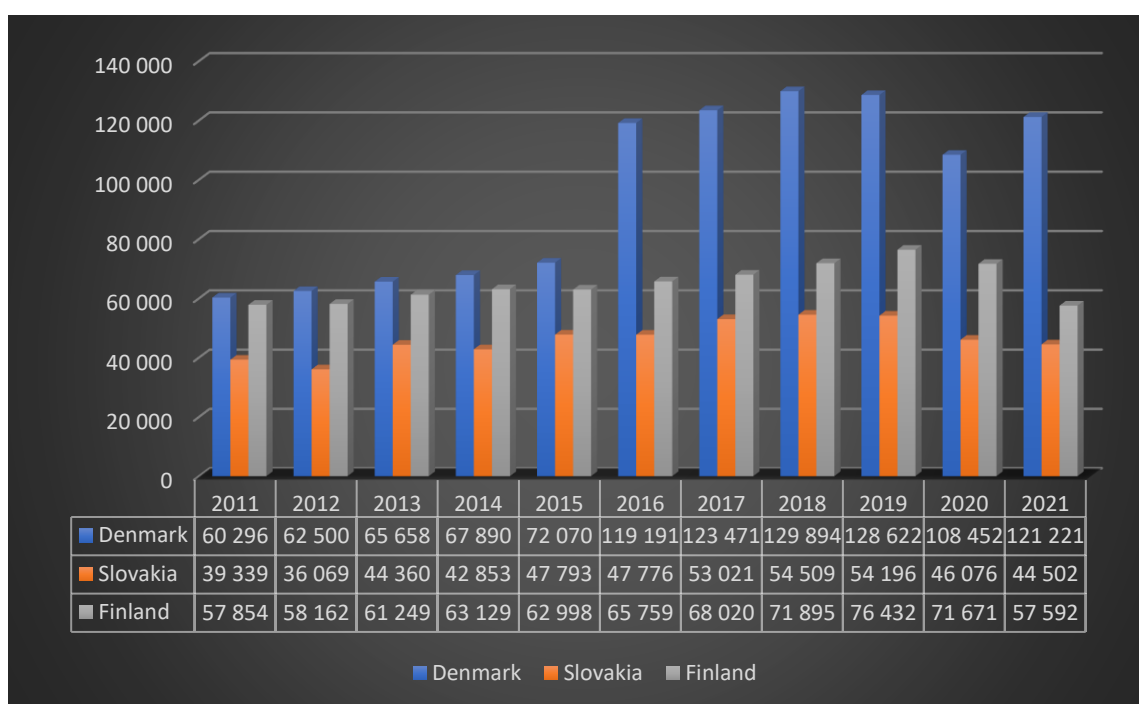

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 11 je vyobrazený reťazový index pre hodnotu produkcie Dánska, Fínska a Slovenska. Fínsko malo najstabilnejší vývoj až na rok 2020, kedy nastal pokles. Dánsko malo tiež relatívne stabilný vývoj okrem výraznejšieho poklesu taktiež v roku 2020 ako aj u Fínska. Slovensko malo z týchto troch krajín najmenej stabilný vývoj. Najprudší pokles malo v roku 2020 (tak ako aj ostatné dve krajiny).

4.2.3 Vývoj počtu zamestnancov v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

Graf 12 Vývoj počtu zamestnancov v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku v rokoch 2011-2021

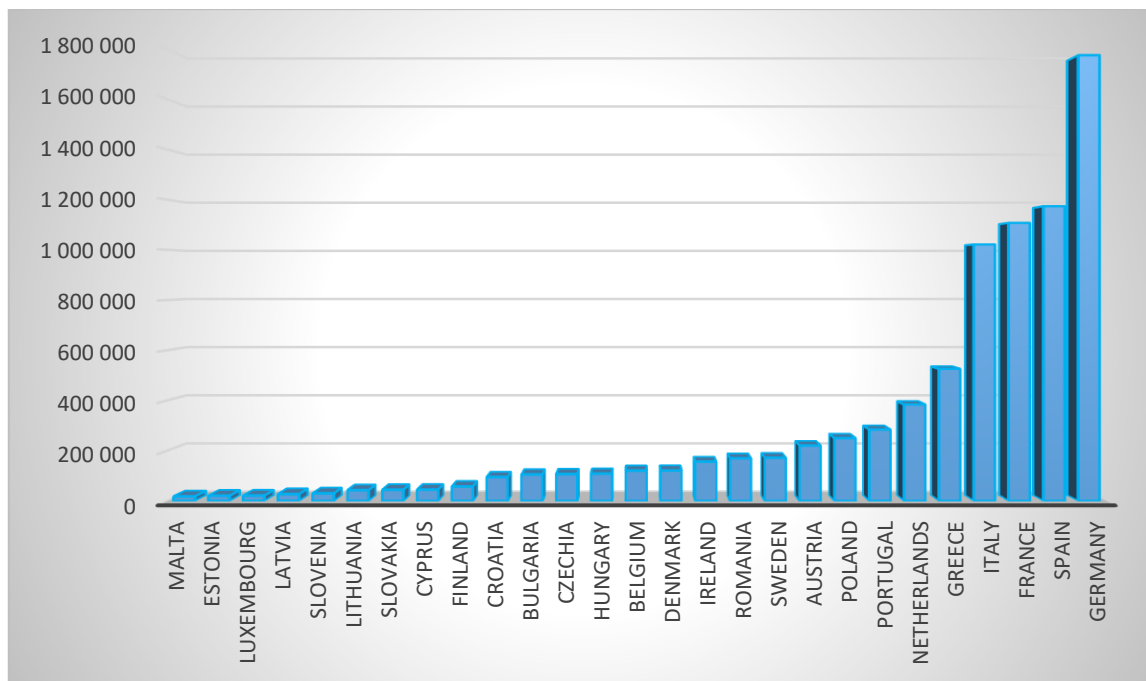

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Najviac zamestnancov v ubytovacích a stravovacích službách je v Dánsku a naopak najmenej zamestnancov je na Slovensku. V Dánsku bol zaznamenaný postupný nárast z roka na rok od prvého sledovaného roku 2011 po 2018. V roku 2019 bol zaznamenaný pokles. Následne väčší pokles nastal aj v roku 2020. V roku 2021 nastal nárast, avšak nedosiahol ešte počet z roku 2019 ani z roka 2018, kedy bol najväčší počet zamestnancov. Na Slovensku počet zamestnancov stúpал a klesal nepravidelne. V roku 2018 bol najvyšší počet zamestnancov od ktorého v ďalších rokoch 2019-2021 počet iba klesal. Vo Fínsku bol v prvých rokoch zaznamenaný nárast (roky 2011 až 2014). V roku 2015 nastal pokles.

V rokoch 2016 až 2019 nastal postupný nárast. V rokoch 2020 a následne v roku 2021 nastal pokles. Vo všetkých troch krajinách boli v posledných dvoch rokoch zaznamenané poklesy.

Graf 13 Počet zamestnancov v ubytovacích a stravovacích službách v EÚ v roku 2021

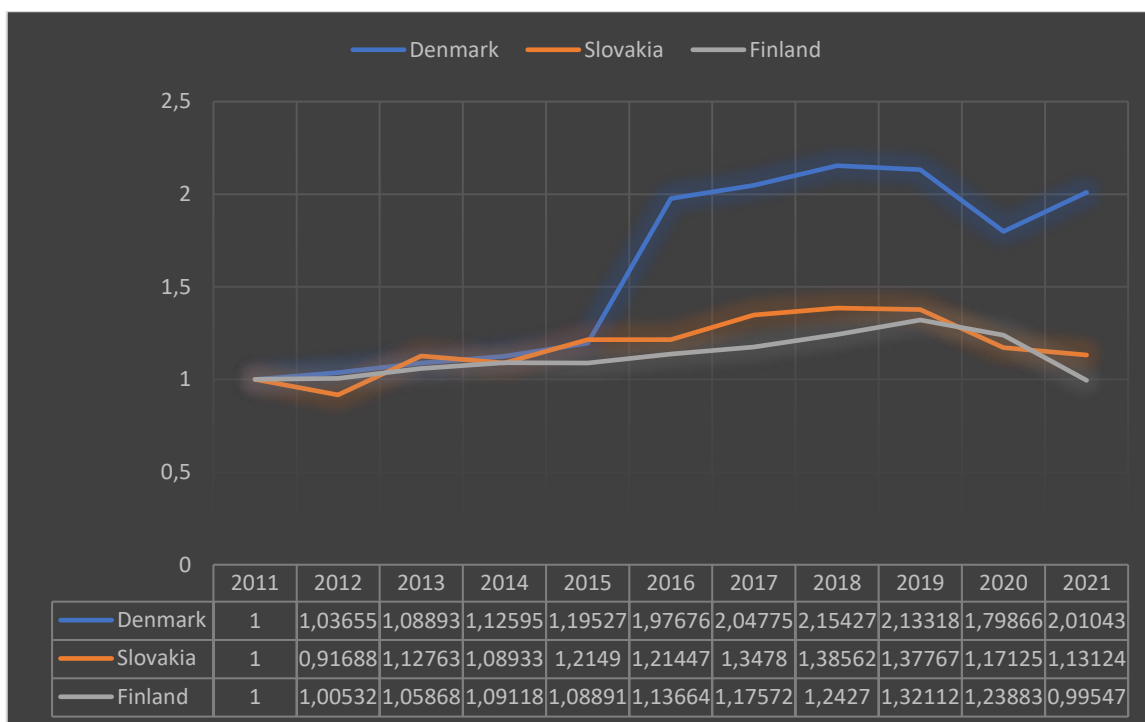

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Najvyššie sa spomedzi sledovaných krajín umiestnilo Dánsko a to na 13. mieste so 121 221 zamestnancami. Druhou najvyššie umiestnenou krajinou bolo Fínsko, ktoré sa umiestnilo na 19. mieste s 57 592 zamestnancami. Posledné zo sledovaných krajín bolo Slovensko, ktoré sa umiestnilo na 21. mieste s 44 502 zamestnancami. Top tri krajiny sú: Nemecko s 1 774 622, Španielsko s 1 173 578 a Francúzsko s 1 107 108 zamestnancami. Na opačnej strane top tri s najmenším počtom zamestnancov sú: Luxembursko (21 322 zamestnancov), Estónsko (20 914 zamestnancov) a Malta (18 148 zamestnancov).

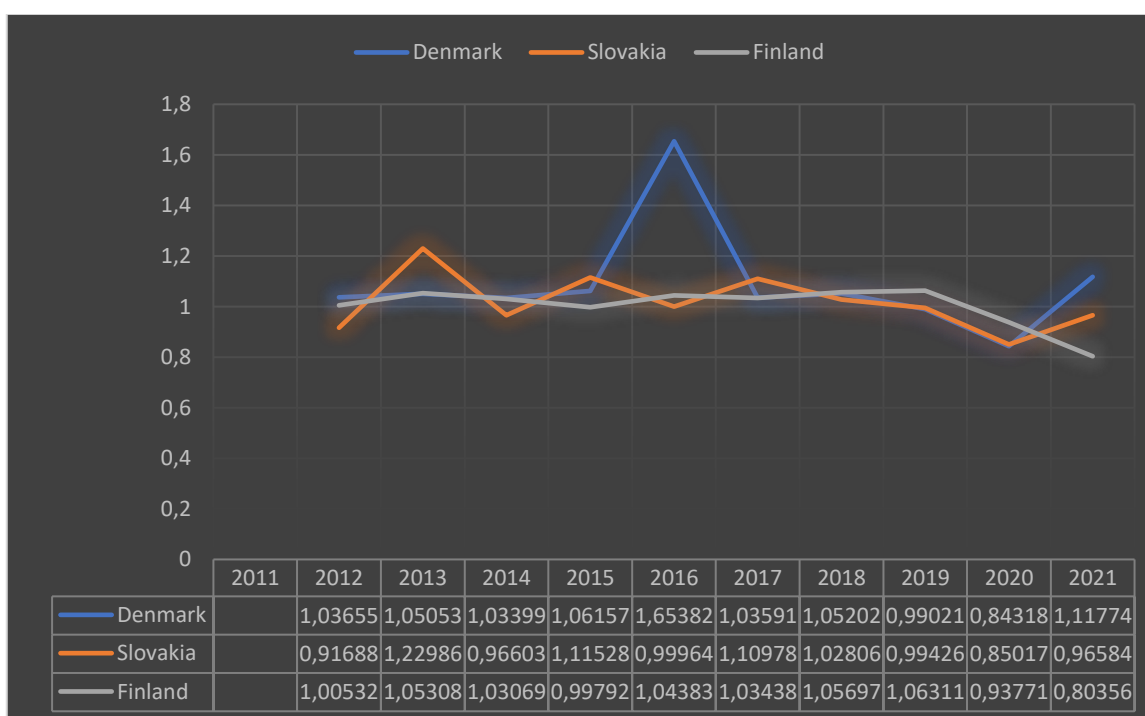
V grafe 14 je vyobrazený bázičný index s bázou 2011. Dánsko malo v každom jednom roku hodnotu bázičného indexu >1. V rokoch 2017, 2018, 2019 a 2021 malo hodnotu dokonca >2. Slovensko malo až na rok 2012, kedy hodnota bázičného indexu bola nižšia ako v roku 2011, vo všetkých zvyšných rokoch hodnoty >1, čo znamená, že malo viac zamestnancov ako v roku 2011. Fínsko malo vo všetkých rokoch bázičný index >1 okrem posledného sledovaného roku 2021, kedy malo hodnotu nižšiu ako 1.

Graf 14 Vývoj počtu zamestnancov v ubytovacích a stravovacích službách za roky 2011-2021 (2011= 100%)

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 15 Medziročná dynamika počtu zamestnancov v ubytovacích a stravovacích službách za roky 2011-2021

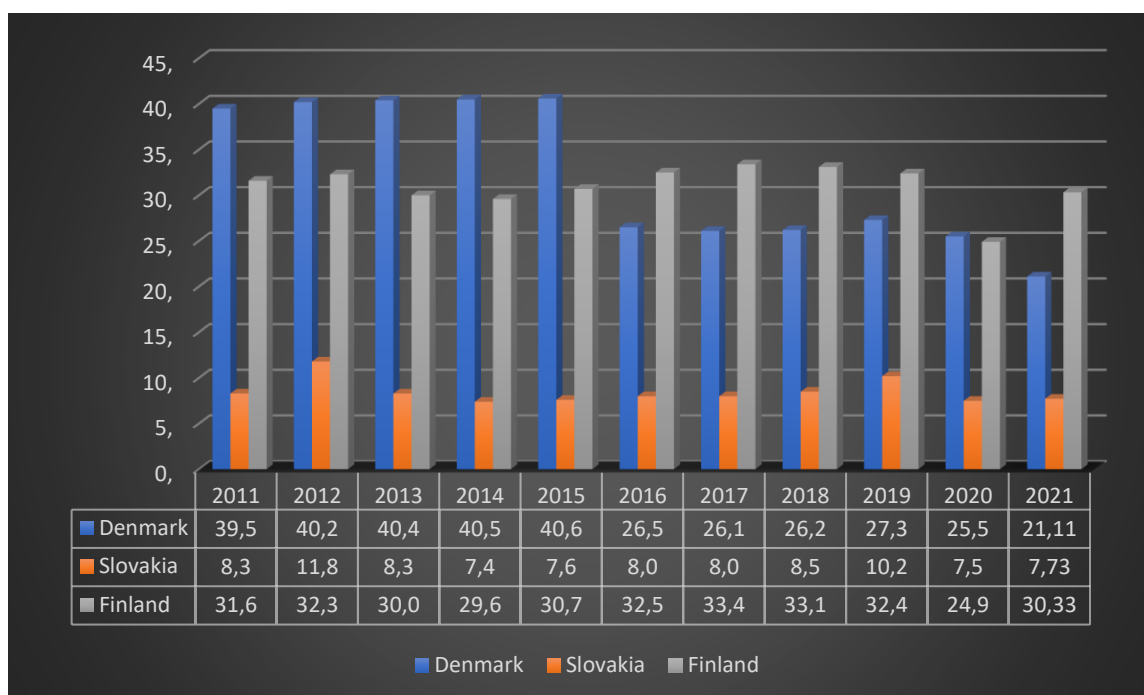

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 15 je zobrazený reťazový index. Pri krivke Fínska bol zaznamenaný pomerne stabilný vývoj až po rok 2019. V roku 2020 nastal pokles, ktorý pokračoval aj v roku 2021. Dánsko malo dva výrazné výkyvy a to v roku 2016, kde nastal prudký nárast a potom v roku 2021, kde nastal druhý prudký nárast, avšak už menší ako v roku 2016. Krivka Slovenska mala viaceré výkyvy. Najväčší nárast bol v roku 2013 a najväčší pokles v roku 2020. Celkovo pri tejto krajine sa striedali nárasty a poklesy až po rok 2017. Od tohto roku nasledoval pokles po rok 2020. V poslednom sledovanom roku 2021 nastal nárast.

4.2.4 Vývoj produktivity práce v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

Graf 16 Vývoj produktivity práce v ubytovacích a stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku v rokoch 2011-2021 v tis. eur

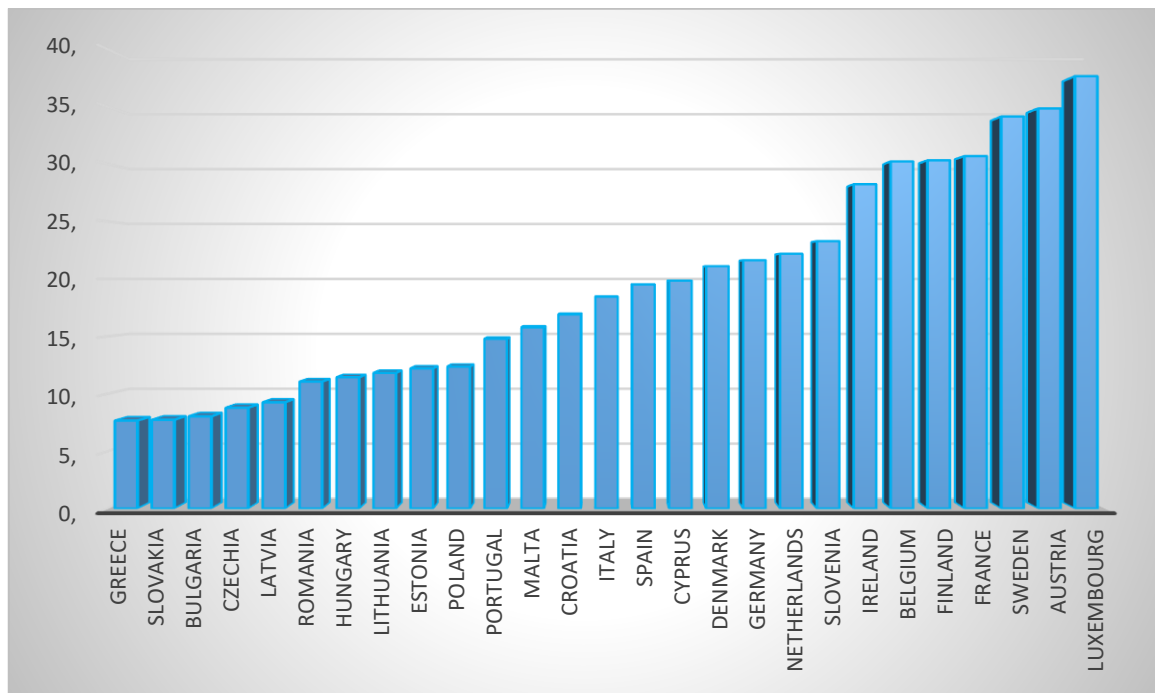

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Najvyššia produktivita práce bola v prvej polovici sledovaného obdobia v Dánsku a v druhej polovici sledovaného obdobia vo Fínsku. Najmenšia produktivita práce je na Slovensku. V Dánsku od roku 2011 po rok 2015 bol zaznamenaný nárast z roka na rok. V roku 2016 nastal prudký pokles. Pokračoval až po rok 2021 s výnimkou v roku 2018, kde nastal malý nárast a v roku 2019 ďalší nárast o niečo väčší. V poslednom sledovanom roku 2021 bola produktivita práce najnižšia za celé sledované obdobie a v roku 2015 bola najvyššia. Vo Fínsku sa striedali poklesy a stúpania hodnoty produktivity práce. V roku

2017 bola najvyššia a to 33,4 tis. eur. Naopak v roku 2020 bola najnižšia produktivita práce a to 24,9 tis. eur. Na Slovensku sa striedajú obdobia poklesu a nárastu. Najvyššia produktivita práce bola v roku 2012 a to 11,8 tis. eur a najnižšia produktivita práce bola v roku 2014 a to 7,4 tis. eur.

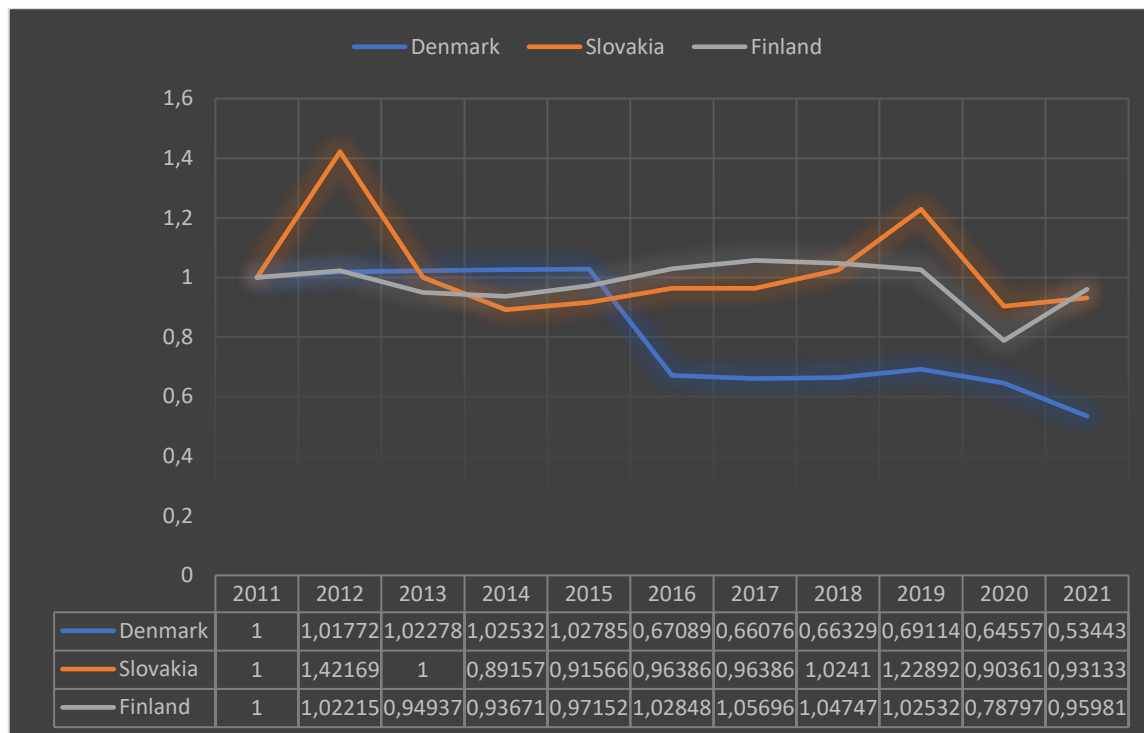
Graf 17 Produktivita práce v ubytovacích a stravovacích službách v EÚ v roku 2021 v tis. eur

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Najvyššie zo sledovaných krajín v roku 2021 sa umiestnilo Fínsko a to na 5. mieste s produktivitou práce 30,33 tis. eur. Potom nasleduje Dánsko, ktoré je na 11. mieste s produktivitou práce 21,11 tis. eur. Slovensko sa umiestnilo na predposlednom mieste s produktivitou práce 7,73 tis. eur. Top tri krajiny sú: Luxembursko (37,65 tis. eur), Rakúsko (34,84 tis. eur) a na treťom mieste je Švédsko (34,14 tis. eur). Na treťom mieste od konca je Bulharsko (8,03 tis. eur), na druhom mieste od konca je Slovensko (7,73 tis. eur) a na poslednom mieste je Grécko (7,66 tis. eur).

Graf 18 Vývoj produktivity práce v ubytovacích a stravovacích službách za roky 2011-2021 (2011= 100%)

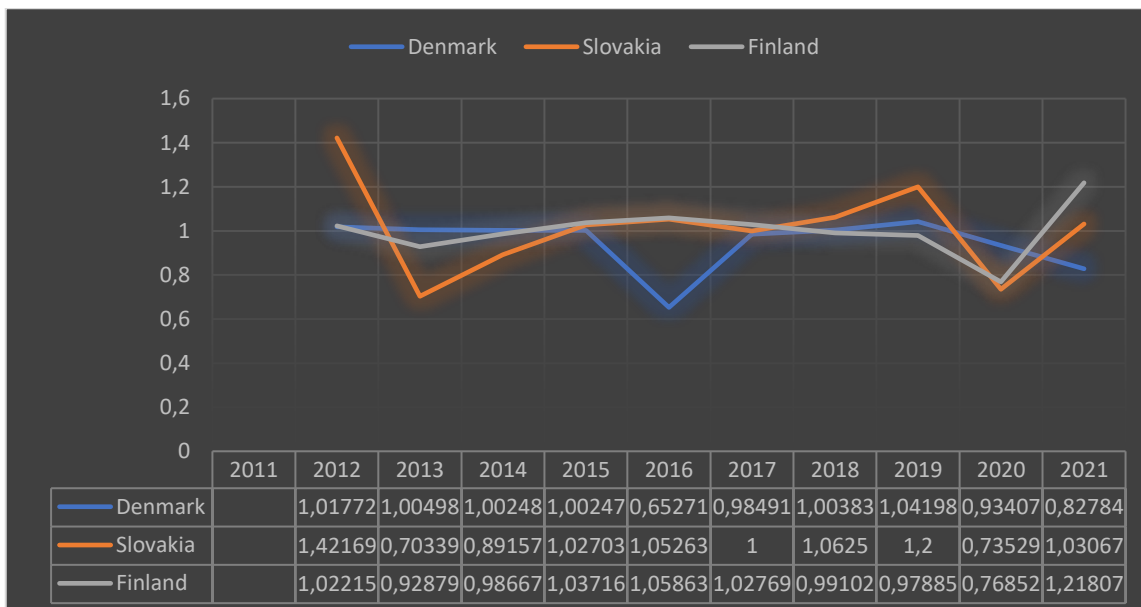

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 18 je k dispozícii základný index, pričom ako základ máme rok 2011. Hodnoty základného indexu Dánska v rokoch 2012 až 2015 sú >1. To znamená, že produktivita práce v týchto rokoch je väčšia ako v roku 2011. Od roku 2016 sú hodnoty <1, čo znamená, že produktivita práce je nižšia ako v roku 2011. Slovensko má v rokoch 2012, 2018 a 2019 >1. V rokoch 2014, 2015, 2016, 2017, 2020 a 2021 má hodnoty základného indexu <1. V roku 2013 je hodnota základného indexu rovná 1, čo znamená, že produktivita práce bola rovnaká ako v základnom roku 2011. Fínsko má hodnoty >1 v rokoch 2012, 2016, 2017, 2018 a 2019, kde produktivita práce bola väčšia ako v roku 2011. V rokoch 2013, 2014, 2015, 2020 a 2021 sú hodnoty základného indexu <1, čiže produktivita práce bola nižšia ako v roku 2011. V posledných dvoch rokoch mali všetky tri krajiny základný index <1.

V grafe 19 je reťazový index pre produktivitu práce. Ani u jednej krajiny nie je stabilná krivka bez výrazných výkyvov. Najmenšie výkyvy má Fínsko, ktoré malo najväčší pokles v roku 2020. Dánsko malo najväčší pokles v roku 2016 a potom postupné poklesy boli v roku 2020 a 2021. Na Slovensku bol zaznamenaný extrémny pokles v roku 2013. Výraznejší rast potom nastal v roku 2019 a potom nastal prudký pokles zase v nasledujúcom roku 2020. V roku 2021 nastal väčší nárast.

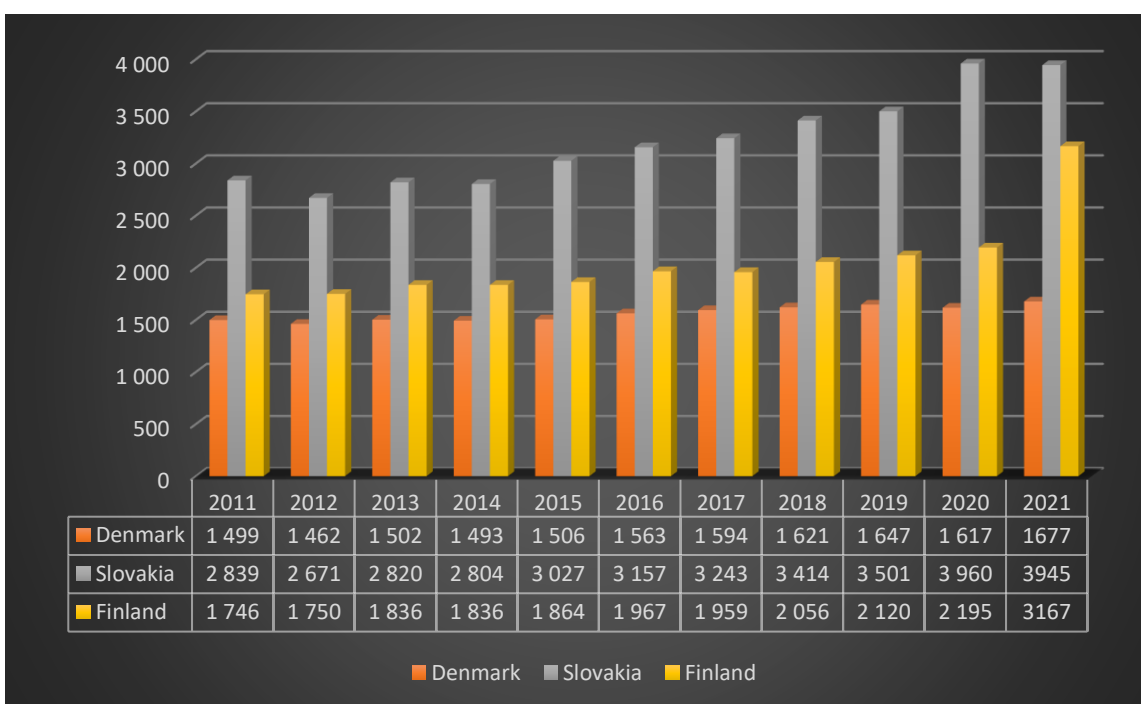
Graf 19 Medziročná dynamika produktivity práce v ubytovacích a stravovacích službách za roky 2011-2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

4.2.5 Vývoj počtu podnikov v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

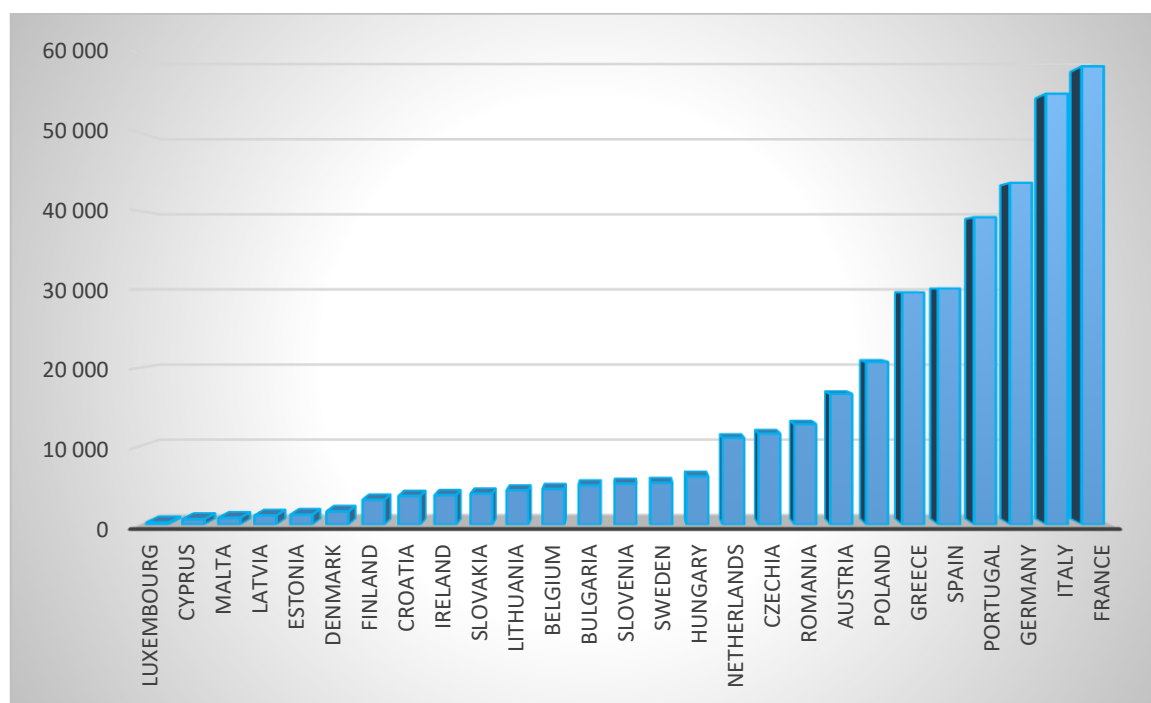
Graf 20 Vývoj počtu podnikov v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku v rokoch 2011-2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 20 vidíme vývoj počtu podnikov, kde najviac podnikov má Slovensko a naopak najmenej podnikov v ubytovacích službách má Dánsko. Na Slovensku v roku 2012 bol zaznamenaný pokles, v roku 2013 nárast a v roku 2014 mierny pokles. Od roku 2015 do roku 2020 malo Slovensko stúpajúcu tendenciu. V roku 2021 nastal mierny pokles. Fínsko malo do roku 2017 stúpajúcu tendenciu (zaujímavé je, že v roku 2013 a 2014 bol rovnaký počet podnikov). V roku 2017 nastal mierny pokles a od roku 2018 až do posledného sledovaného roku bola stúpajúca tendencia. Dánsko malo stúpavo-klesavú tendenciu. Najdlhší súvislý nárast bol od roku 2015 po rok 2019. V poslednom roku 2021 stúpol počet podnikov v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2020.

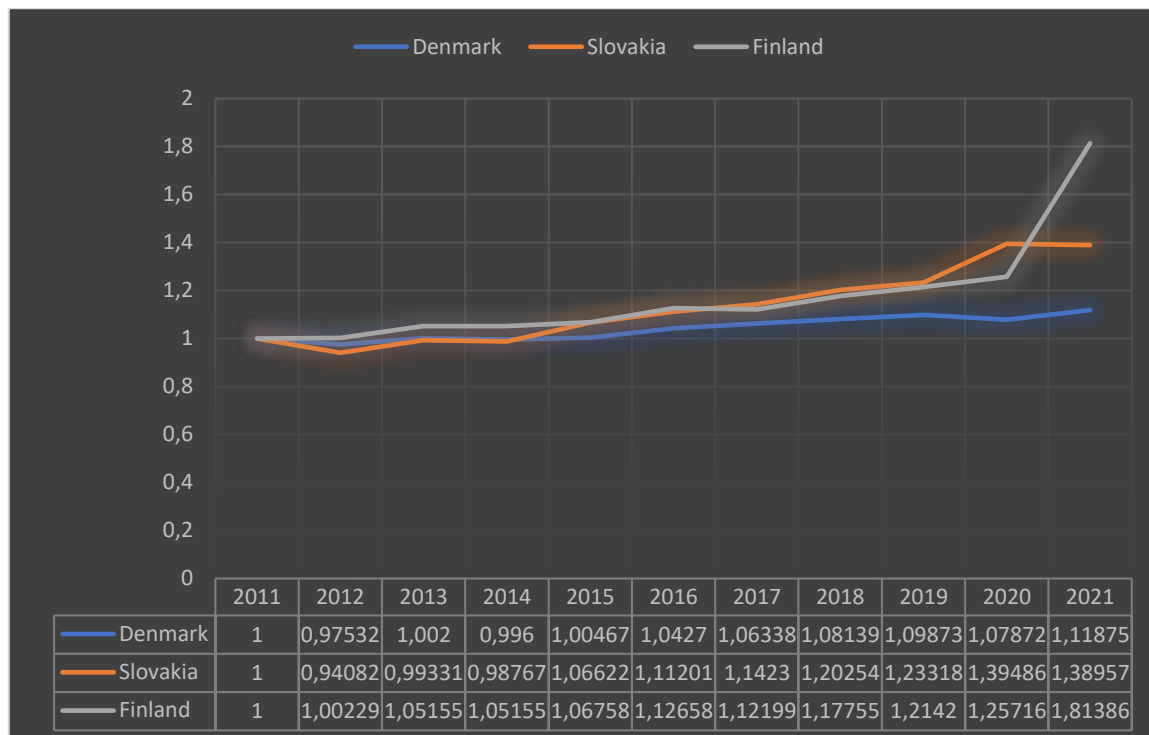
Graf 21 Počet podnikov v ubytovacích službách v EÚ v roku 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 21 je počet podnikov v ubytovacích službách v rámci EÚ v roku 2021. Najlepšie zo sledovaných krajín obstálo Slovensko, ktoré obsadilo 18. priečku (3 945 podnikov). Nasledovalo Fínsko, ktoré obsadilo 21. priečku (3 167 podnikov). Hneď za ním sa umiestnilo Dánsko na 22. mieste (1 677 podnikov). Top tri krajiny sú: prvé je Francúzsko (58 455 podnikov), druhé je Taliansko (54 966 podnikov) a prvú trojicu uzatvára Nemecko (43 595 podnikov). Top tri krajiny s najmenším počtom podnikov sú: tretia od konca je Malta s 860 podnikmi, druhý od konca je Cyprus s 701 podnikmi a posledným je Luxembursko s 268 podnikmi).

Graf 22 Vývoj počtu podnikov v ubytovacích službách za roky 2011-2021 (2011=100%)

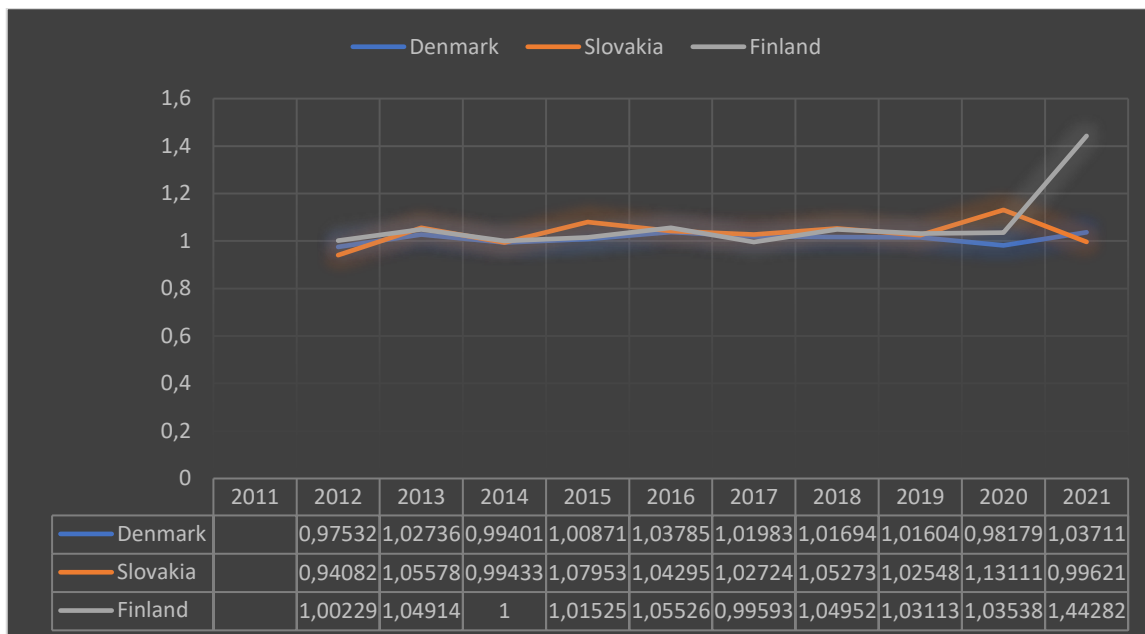

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 22 je bázický index pre počet podnikov v ubytovacích službách. Ako báza bol zvolený rok 2011. Dánsko malo hodnoty bázického indexu >1 až na dva roky a to 2012 a 2014, kde hodnoty boli <1 , čo znamenalo, že v týchto dvoch rokoch bol počet podnikov nižší ako v roku 2011. Slovensko malo na začiatku v rokoch 2012, 2013 a 2014 hodnoty <1 . Od roku 2015 boli hodnoty >1 čo predstavovalo väčší počet podnikov v daných rokoch ako v roku 2011. Vo Fínsku bol vo všetkých rokoch bázický index >1 , čo znamená, že vo Fínsku bol počet podnikov v každom roku vyšší ako v roku 2011.

V grafe 23 je reťazový index pre počet podnikov v ubytovacích službách. Najstabilnejšiu krivku má zo všetkých krajín suverénne Dánsko, ktoré zaznamenalo mierny pokles v roku 2020. Fínsko malo stabilnú krivku po rok 2020, avšak v roku 2021 zaznamenalo výrazný nárast. Slovensko malo poklesy a stúpania. Pokles v roku 2012 a 2021 a naopak nárast v roku 2015 a 2020.

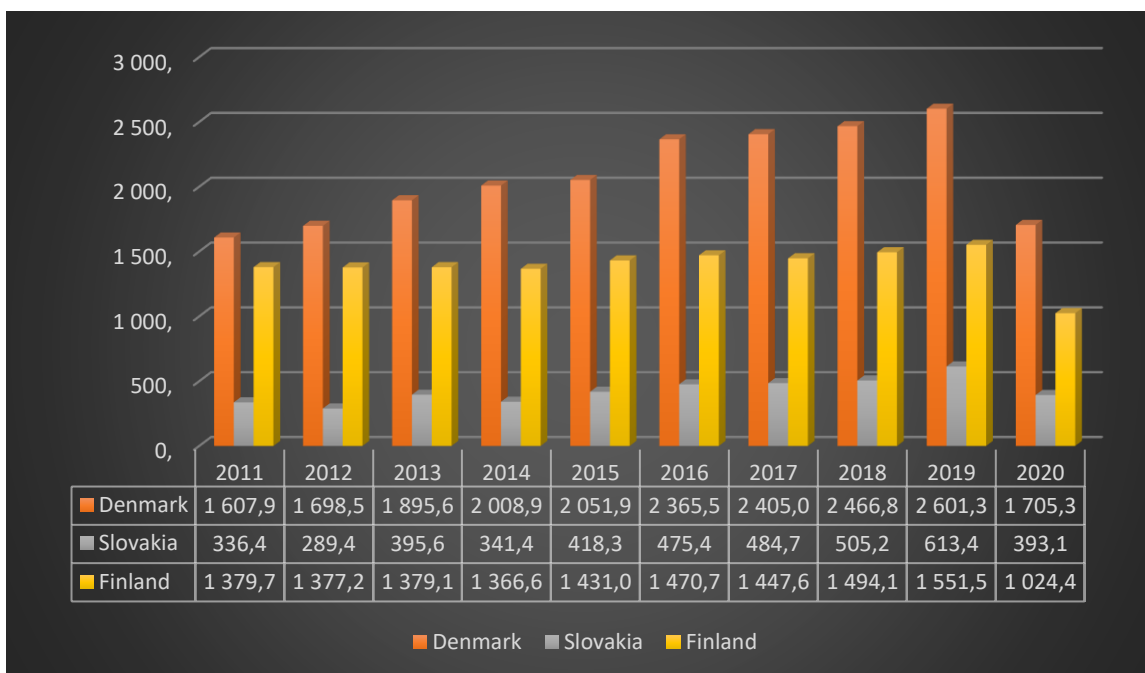
Graf 23 Medziročná dynamika počtu podnikov v ubytovacích službách za roky 2011-2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

4.2.6 Vývoj hodnoty produkcie v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

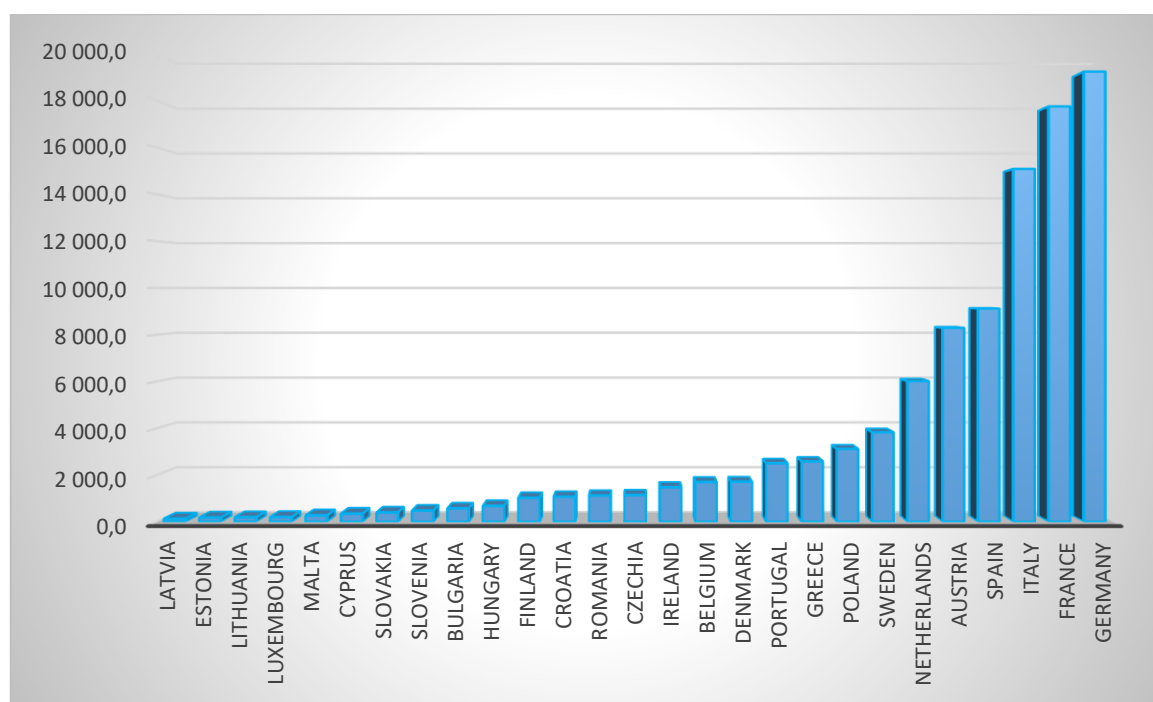
Graf 24 Vývoj hodnoty produkcie v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku v rokoch 2011-2020 v mil. eur

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 24 zobrazuje hodnoty produkcie v sledovaných krajinách v rokoch 2011-2020⁶. Najvyššiu produkciu má Dánsko a najnižšiu má Slovensko. Hodnota produkcie Dánska stúpala z roka na rok od prvého sledovaného až po rok 2019. V roku 2020 nastal výraznejší pokles. Fínsko malo striedavo stúpavú a klesavú tendenciu. V rokoch 2018 a 2019 bol zaznamenaný nárast, avšak v roku 2020 bol zaznamenaný pokles o tretinu. Na Slovensku hodnota produkcie od roku 2015 stúpala (dovtedy klesala a opätovne zase stúpala), avšak v poslednom roku tak ako u predchádzajúcich krajín nastal prudký pokles.

Graf 25 Hodnota produkcie v ubytovacích službách v EÚ v roku 2020 v mil. eur

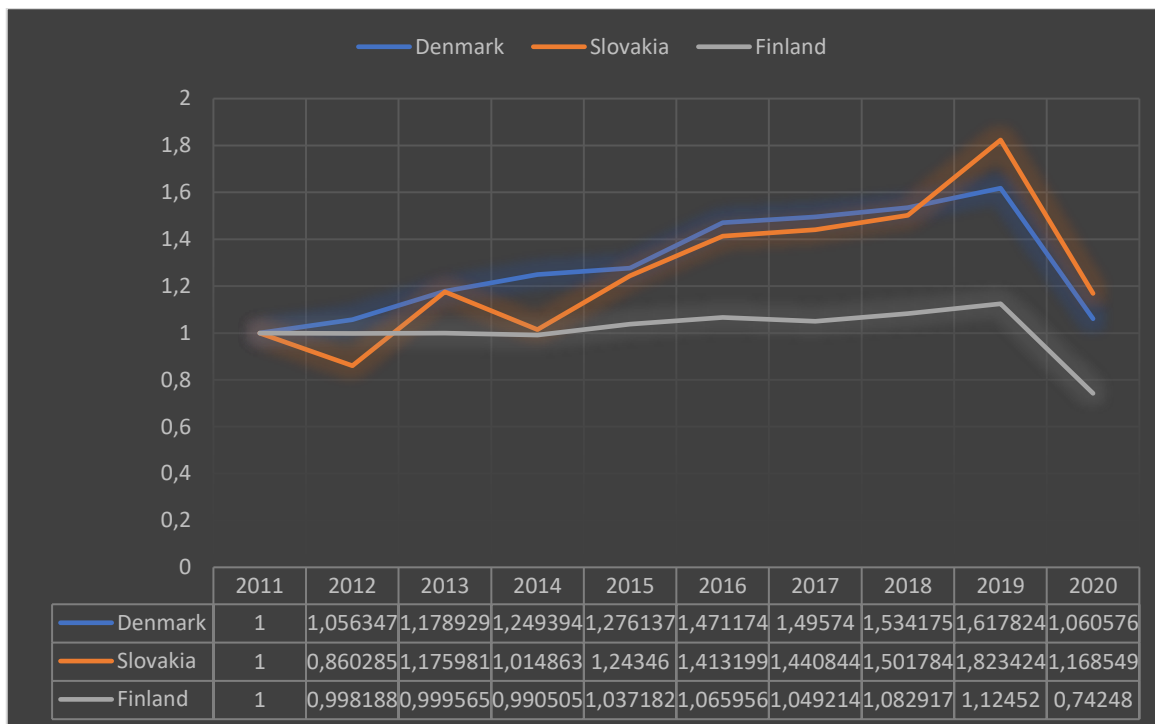

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 25 zobrazuje hodnoty produkcie v ubytovacích službách v roku 2020 v krajinách EÚ. Najvyššie z našich krajín sa umiestnilo Dánsko na 11. mieste s hodnotou produkcie 1 705,3 mil. eur. Následne na 17. mieste sa s hodnotou produkcie 1 024,4 mil. eur umiestnilo Fínsko. Posledné zo sledovaných krajín je Slovensko, ktoré sa umiestnilo na 21. mieste s hodnotou produkcie 393,1 mil. eur. Top tri krajiny sú: Nemecko (19 252,6 mil. eur), Francúzsko (17 762,2 mil. eur) a Taliansko (15 091,6 mil. eur). Na opačnom konci poradia sú: Litva (189,5 mil. eur), Estónsko (177,7 mil. eur) a na poslednom mieste je Lotyšsko (128 mil. eur).

⁶ Pri hodnote produkcie máme k dispozícii údaje len po rok 2020

Graf 26 Vývoj hodnoty produkcie v ubytovacích službách za roky 2011-2020 (2011=100%)

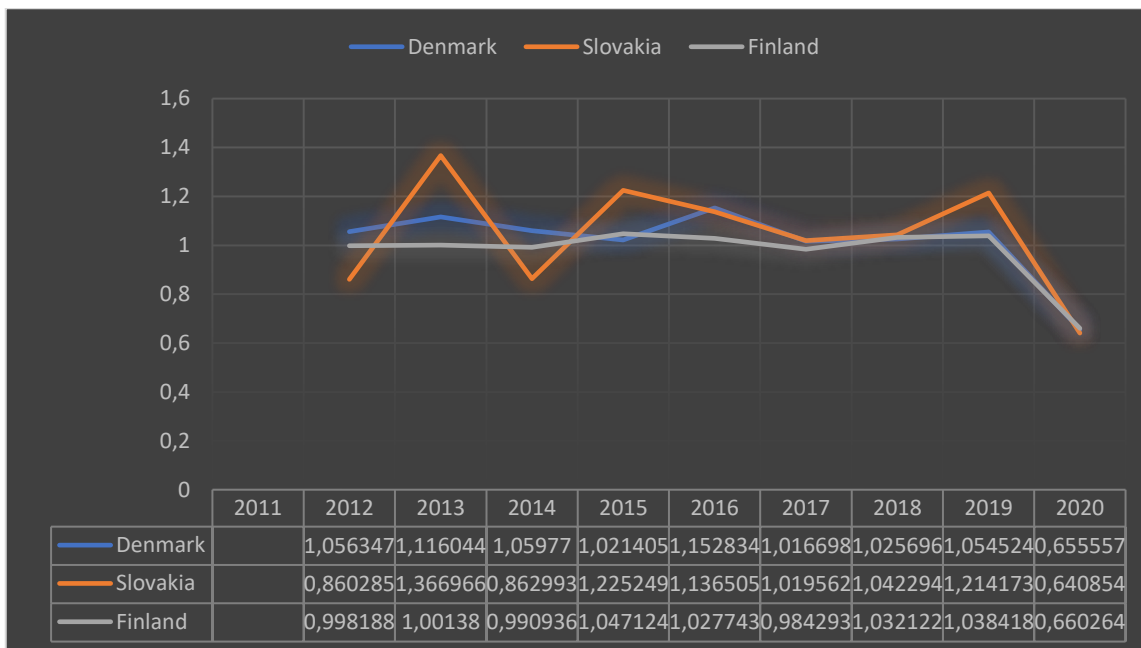

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 26 sa nachádza základný index, kde ako základný rok sme si zvolili rok 2011. Dánsko malo v každom sledovanom roku hodnotu základného indexu >1 . Slovensko malo hodnoty indexu tiež >1 vo všetkých rokoch s výnimkou v roku 2012, kedy bola hodnota základného indexu <1 . Vo Fínsku v prvých rokoch (2012, 2013, 2014) a potom ešte v poslednom roku 2020 bol základný index <1 . V ostatných rokoch 2015, 2016, 2017, 2018 a 2019 boli hodnoty základného indexu >1 .

V grafe 27 je reťazový index pre nami tri sledované krajiny. Najstabilnejší vývoj malo Fínsko až na rok 2020, kedy nastal prudký pokles. Dánsko malo väčší nárast v roku 2016 a potom výrazný pokles v roku 2020. Najmenej stabilnú krivku malo Slovensko, ktoré malo viacero výrazných nárastov a poklesov. Nárasty boli v rokoch 2013, 2015 a 2019. Poklesy boli v roku 2014 a ako aj pri ostatných krajinách v roku 2020.

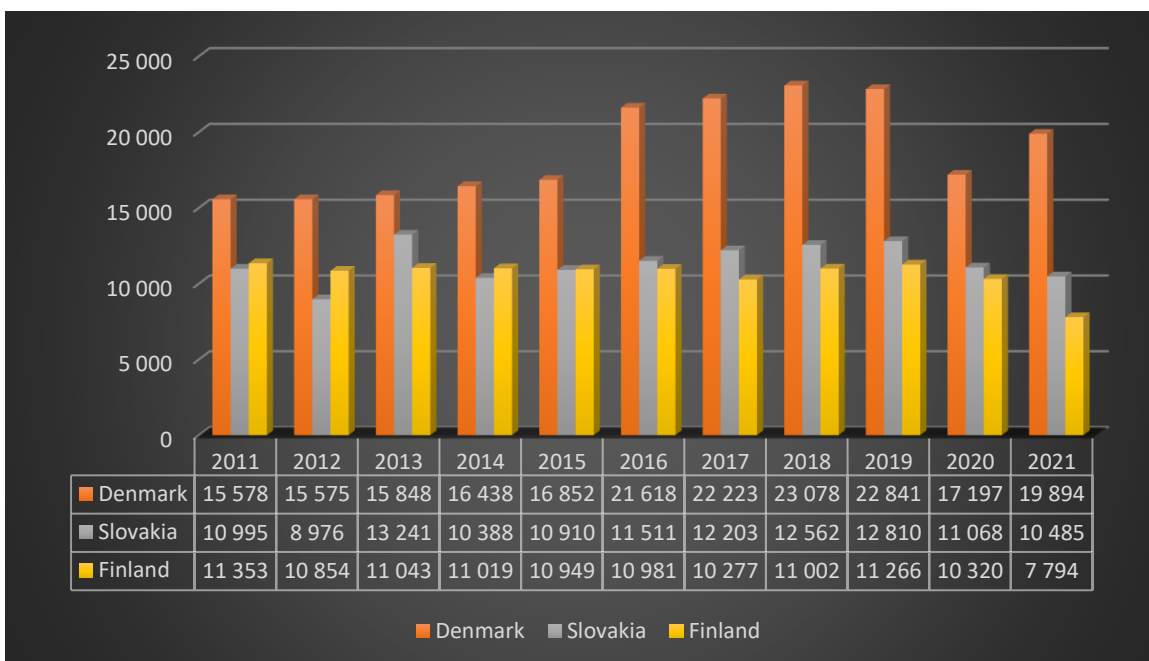
Graf 27 Medziročná dynamika hodnoty produkcie v ubytovacích službách za roky 2011-2020

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

4.2.7 Vývoj počtu zamestnancov v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

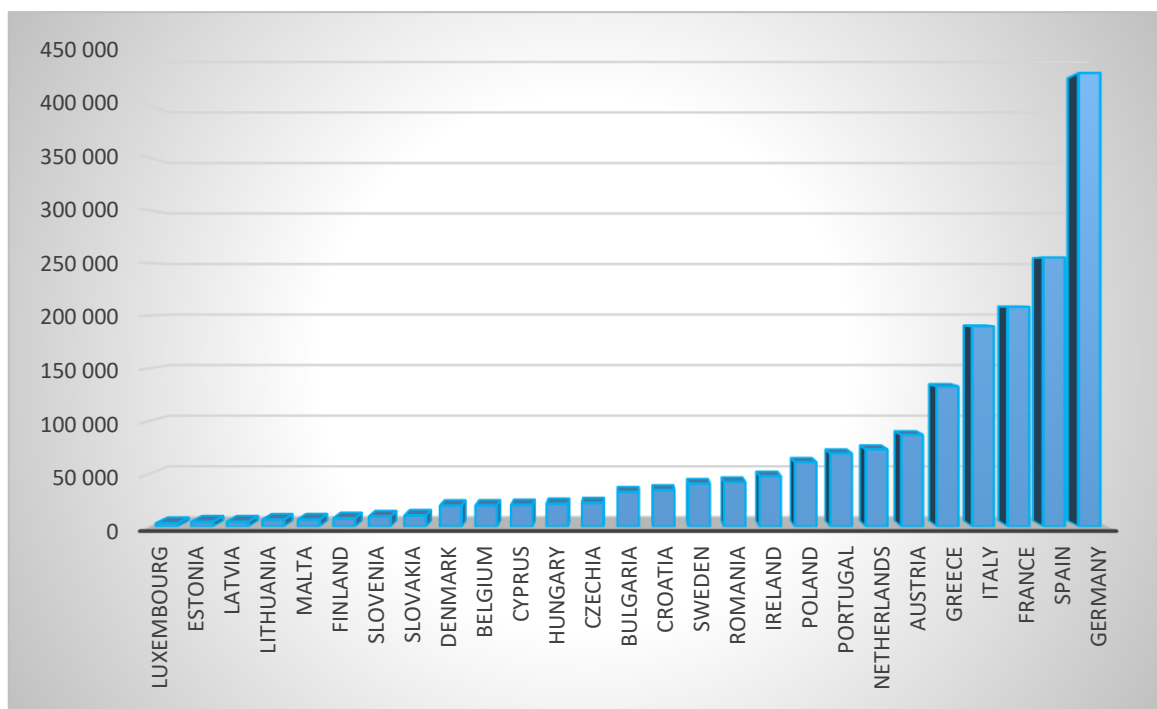
Graf 28 Vývoj počtu zamestnancov v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku v rokoch 2011-2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 28 vyobrazuje počet zamestnancov v ubytovacích službách v jednotlivých rokoch sledovaného obdobia. Najviac zamestnancov má Dánsko a naopak najmenej zamestnancov zo sledovanej trojice krajín má Fínsko. Dánsko má prevažne stúpajúcu tendenciu, kde od roku 2013 po rok 2018 bol z roka na rok zvyšujúci sa počet podnikov. V roku 2019 a 2020 nastal pokles a v roku 2021 opätovný nárast, ktorý avšak nedorovnal ešte hodnoty z rokov predtým. Slovensko malo kontinuálny rast od roku 2015 po rok 2019. V roku 2020 nastal pokles, ktorý pokračoval ďalej aj v roku 2021. Fínsko nemalo v žiadnom období súvislejší rast (najsúvislejší rast bol od roku 2017 po rok 2019). V roku 2020 a 2021 boli zaznamenané poklesy. Fínsko a Slovensko malo spoločné poklesy v roku 2020, ktoré pokračovali aj v roku 2021. Naopak Dánsko zaznamenalo pokles len v roku 2020 a v roku 2021 už zaznamenalo nárast.

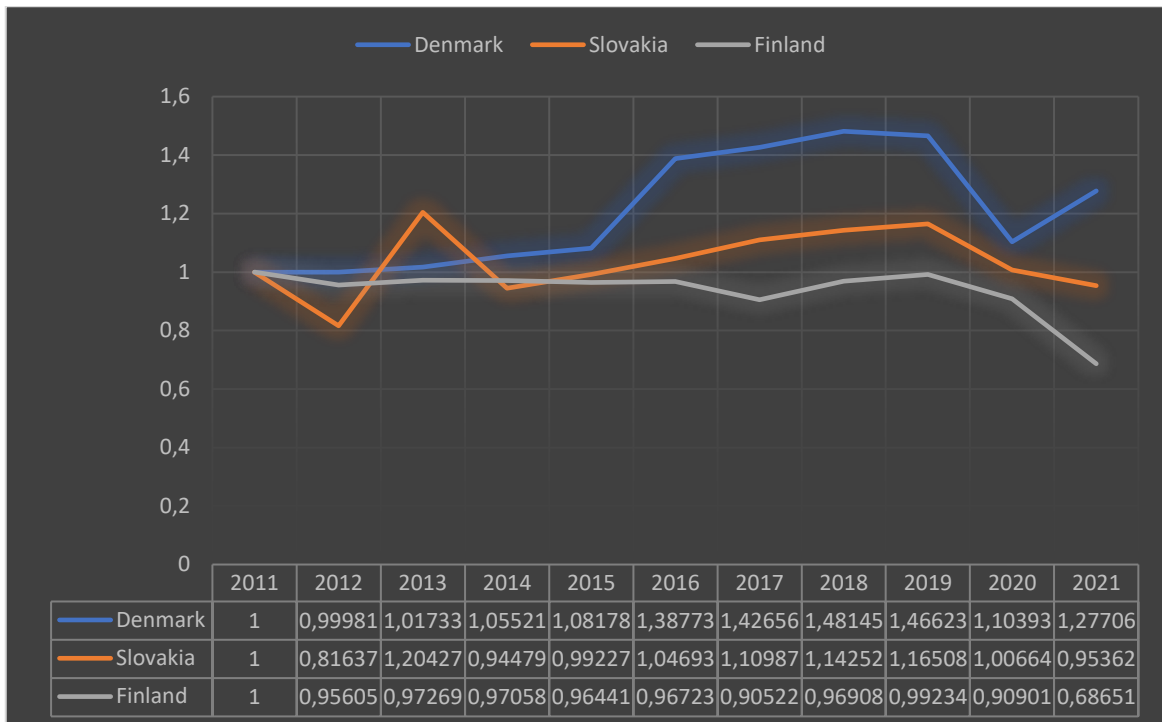
Graf 29 Počet zamestnancov v ubytovacích službách v EÚ v roku 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

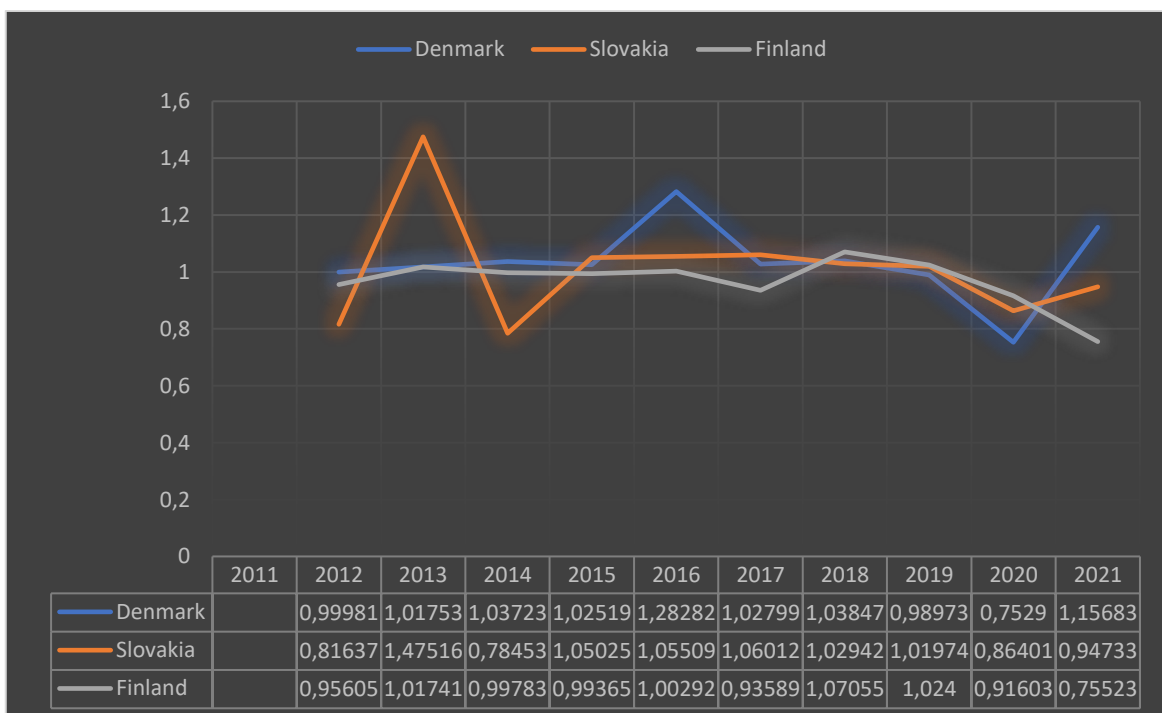
V grafe 29 vidíme postavenie nami sledovaných krajín v rámci EÚ 27 v roku 2021. Najvyššie sa umiestnilo Dánsko a to na 19. mieste (19 894). Hneď za ním nasledovalo Slovensko, ktoré sa umiestnilo s 10 485 zamestnancami na 20. mieste. Zo sledovaných krajín sa na najhoršej priečke umiestnilo Fínsko so 7 794 zamestnancami na 22. mieste. Top tri krajiny sú: Nemecko (430 326), Španielsko (255 285) a Francúzsko (208 362). Na opačnom konci sa umiestnilo Lotyšsko (4 662), Estónsko (4 647) a Luxembursko (3 125).

Graf 30 Vývoj počtu zamestnancov v ubytovacích službách za roky 2011-2021 (2011=100%)

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 31 Medziročná dynamika počtu zamestnancov v ubytovacích službách za roky 2011-2021

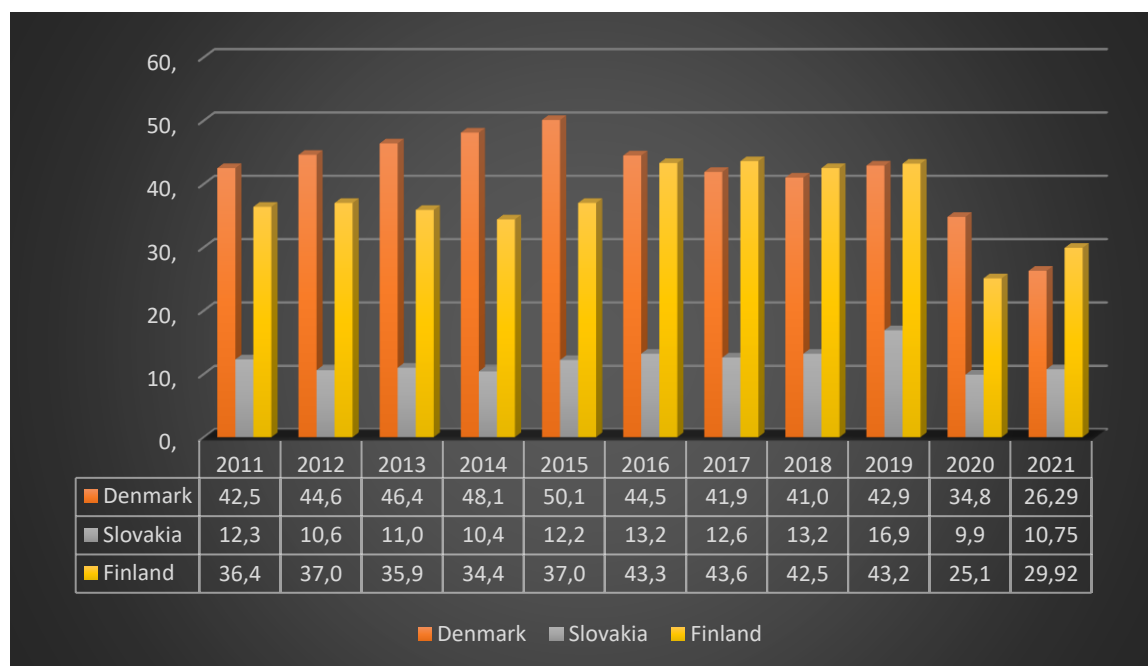
Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 30 znázorňuje bázický index, kde ako báza bol zvolený rok 2011. Dánsko malo hodnoty bázického indexu >1 až na prvý sledovaný rok po bázickom a to v roku 2012, kde malo hodnotu <1. Slovensko malo hodnoty bázického indexu <1 v štyroch rokoch a to v roku 2012, 2014, 2015 a 2021. V ostatných rokoch malo hodnoty >1. Fínsko malo v každom jednom roku hodnoty <1 čo znamená, že malo nižší počet podnikov v každom jednom roku v porovnaní s rokom 2011.

V grafe 31 je zobrazený reťazový index pre nami sledované krajiny. Žiadna krajina nemá úplne stabilný vývoj, ale majú značné výkyvy. Najväčší výkyv zaznamenalo Slovensko, kde v roku 2014 nastal prudký nárast a následne v roku 2014 prudký pokles. V ďalších rokoch malo relatívne stabilný vývoj do roku 2020, kde nastal mierny pokles. Nasledoval rast. Dánsko malo v prvých rokoch pomerne stabilný vývoj po rok 2016, kde nastal väčší nárast, ktorý bol nasledovaný poklesom v roku 2017. Ďalší väčší pokles nastal v roku 2020, kde potom nasledoval naopak rast v roku 2021. Fínsko malo najmenšie výkyvy z vybraných krajín. Prvý nastal v roku 2017 pokles, ktorý bol sprevádzaný nárastom v roku 2018. V roku 2019 nastal pokles, ktorý v nasledujúcich dvoch rokoch mal prudší charakter.

4.2.8 Vývoj produktivity práce v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

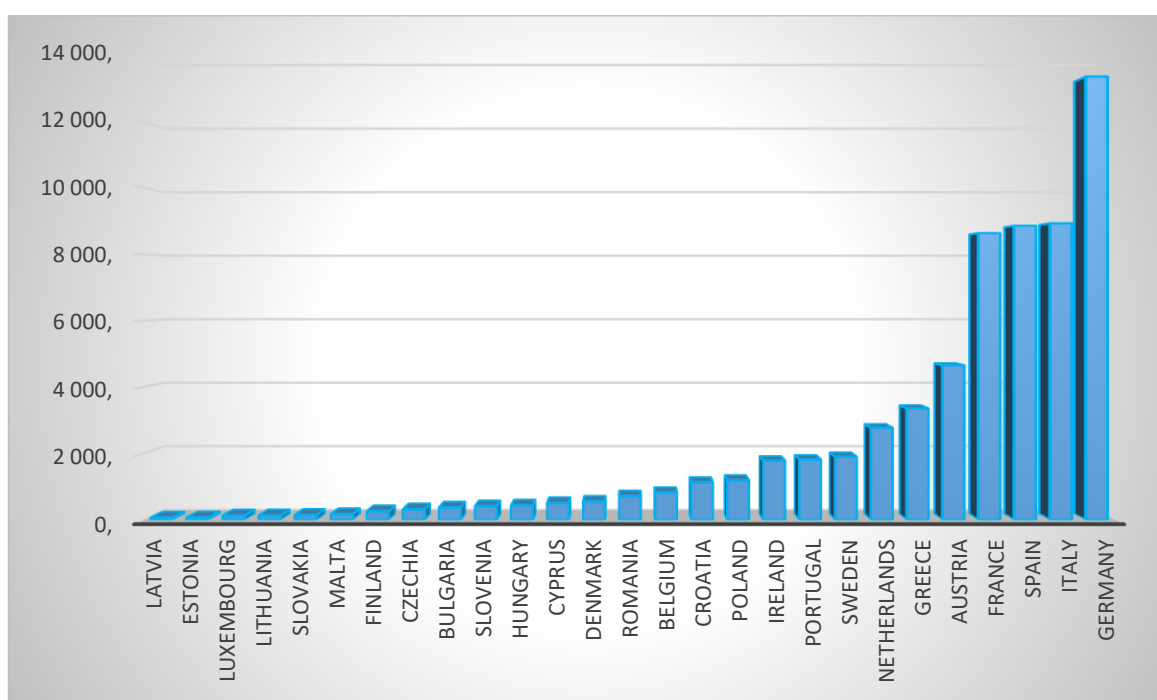
Graf 32 Vývoj produktivity práce v ubytovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku v rokoch 2011-2021 v tis. eur

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 32 je vývoj produktivity práce vo vybraných krajinách v ubytovacích službách. Najnižšiu produktivitu malo suverénne Slovensko, ktoré malo najvyššiu hodnotu 16,9 tis. eur v roku 2019, čo nie je ani polovica z hodnôt zvyšných dvoch krajín. Dánsko v prvých šiestich rokoch bolo na prvej priečke, avšak potom ho predbehlo Fínsko (až na rok 2020). Dánsku v prvých piatich rokoch každoročne narastala produktivita práce. Od roku 2016 začala klesať s výnimkou roka 2019, kde nastal nárast. Vo Fínsku a na Slovensku sa striedali obdobia klesania a stúpania. Spoločný majú v roku 2020 pokles, ale v roku 2021 už nárast (Dánsku pokračoval pokles aj v roku 2021).

Graf 33 Produktivita práce v ubytovacích službách v EÚ v roku 2021 v tis. eur

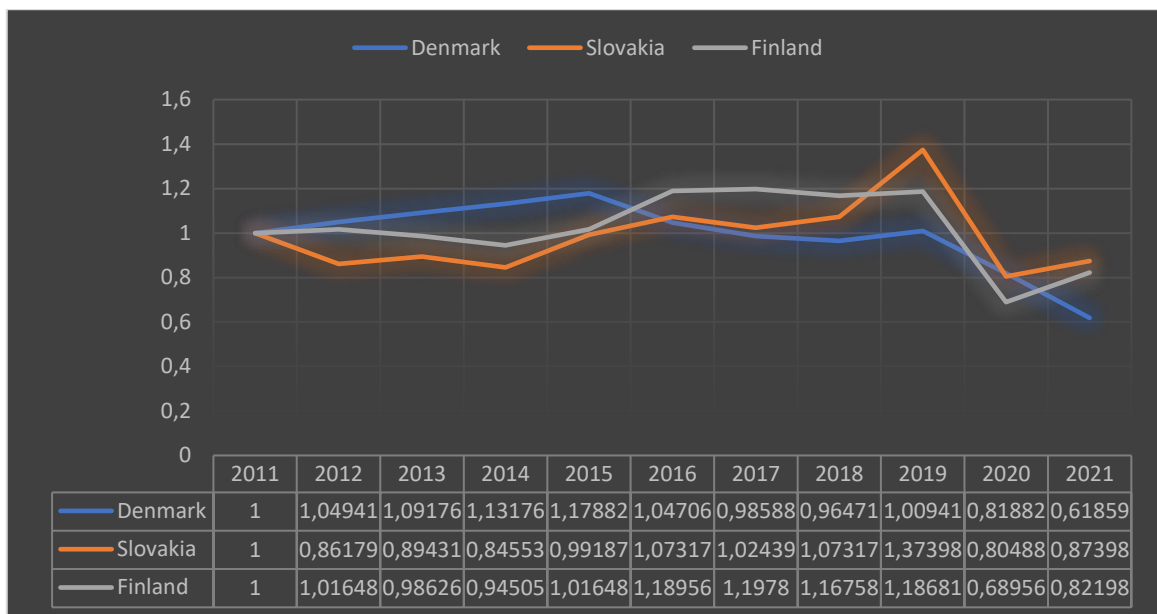
Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 33 vyobrazuje produktivitu práce v EÚ v roku 2021. Najlepšie sa umiestnilo na 15. mieste Dánsko s hodnotou 547,32 tis. eur. Na 21. mieste sa umiestnilo Fínsko s hodnotou 254,04 tis. eur a na 23. mieste sa umiestnilo Slovensko s hodnotou 143,78 tis. eur. Najlepšie tri krajiny, ktoré majú najvyššiu produktivitu práce sú: prvé Nemecko (13 355,78 tis. eur), druhé Taliansko (8 930,85 tis. eur) a tretie Španielsko (8 860,02 tis. eur). Krajiny ktoré majú najnižšiu produktivitu práce sú: Luxembursko (123,90 tis. eur), Estónsko (65,59 tis. eur) a posledné je Lotyšsko (61,45 tis. eur).

V grafe 34 je základný index pre vývoj produktivity práce v ubytovacích službách. Bázou je rok 2011. Dánsko malo hodnoty základného indexu >1 vo všetkých rokoch

s výnimkou nasledujúcich štyroch: 2017, 2018, 2020 a 2021, kedy malo hodnoty <1 a tým pádom nižšiu produktivitu práce ako v roku 2011. Slovensko malo hodnoty <1 vo všetkých rokoch okrem obdobia rokov 2016, 2017, 2018 a 2019, kedy malo hodnoty >1 čo znamenalo, že v týchto štyroch rokoch malo vyššiu produktivitu práce ako v roku 2011. Fínsko malo tiež štyri roky, v ktorých mal index hodnotu <1 a to roky 2013, 2014, 2020 a 2021. V rokoch 2020 a 2021 mali všetky tri krajiny hodnoty základného indexu <1.

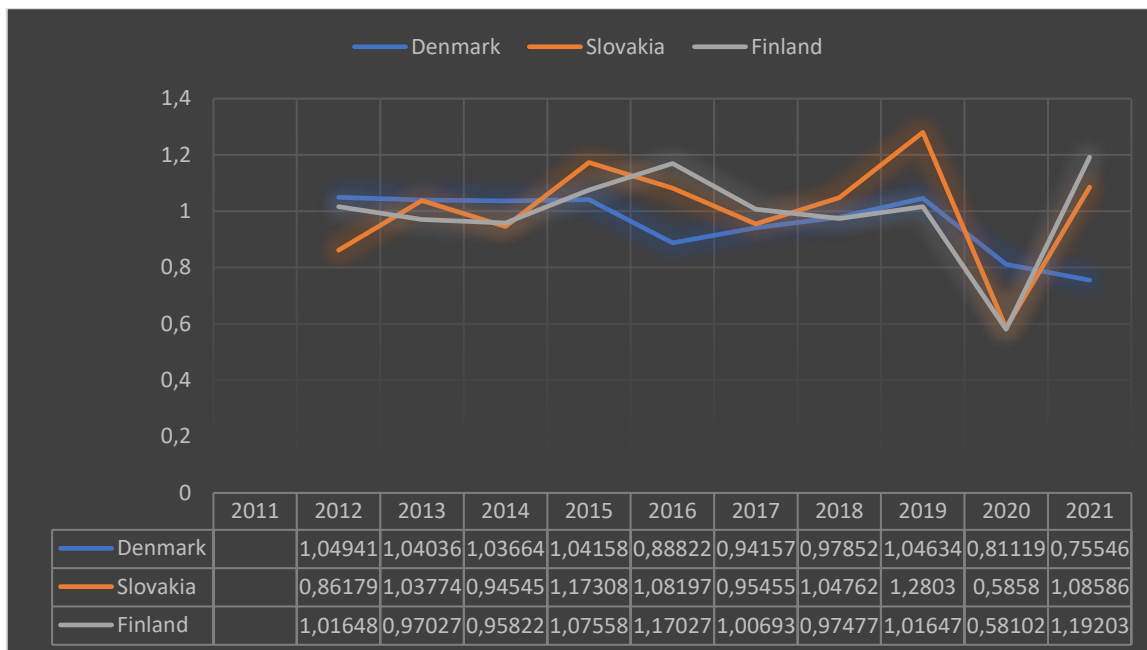
Graf 34 Vývoj produktivity práce v ubytovacích službách za roky 2011-2021 (2011=100%)

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 35 znázorňuje reťazový index pre produktivitu práce v ubytovacích službách. Z vybraných krajín malo Dánsko najmenej prudké zmeny. Jedna zo zmien nastala v roku 2016, kde sa jednalo o pokles. Druhý pokles podobného charakteru nastal aj v roku 2020, ktorý bol nasledovaný ďalším, ale už menším poklesom v roku 2021. Fínsko malo väčší nárast v roku 2016. Nasledoval mierny pokles v roku 2017. V roku 2020 nastal prudký pokles a nasledoval ešte prudší nárast v roku 2021. Najväčšie výkyvy malo Slovensko, ktoré malo už hneď nazačiatku v roku 2012 pokles a v roku 2013 nárast. V roku 2015 nastal väčší vzrast. Prudký nárast nastal v roku 2019 po ktorom nasledoval prudký pokles v roku 2020. V roku 2021 zase nasledoval prudší nárast.

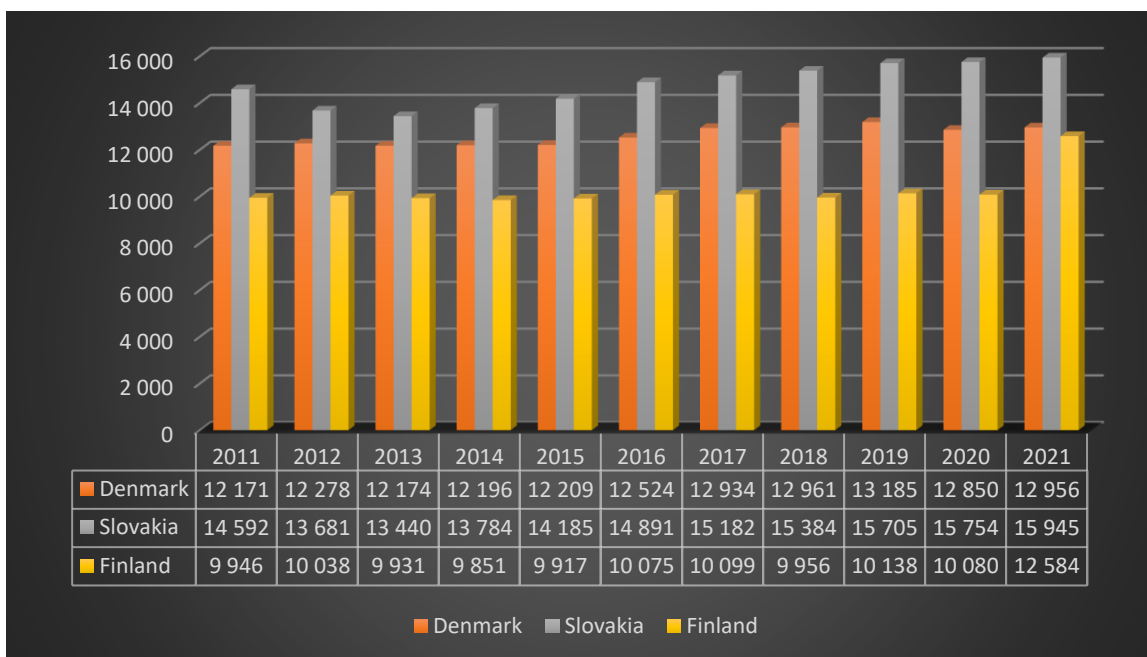
Graf 35 Medziročná dynamika produktivity práce v ubytovacích službách za roky 2011-2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

4.2.9 Vývoj počtu podnikov v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

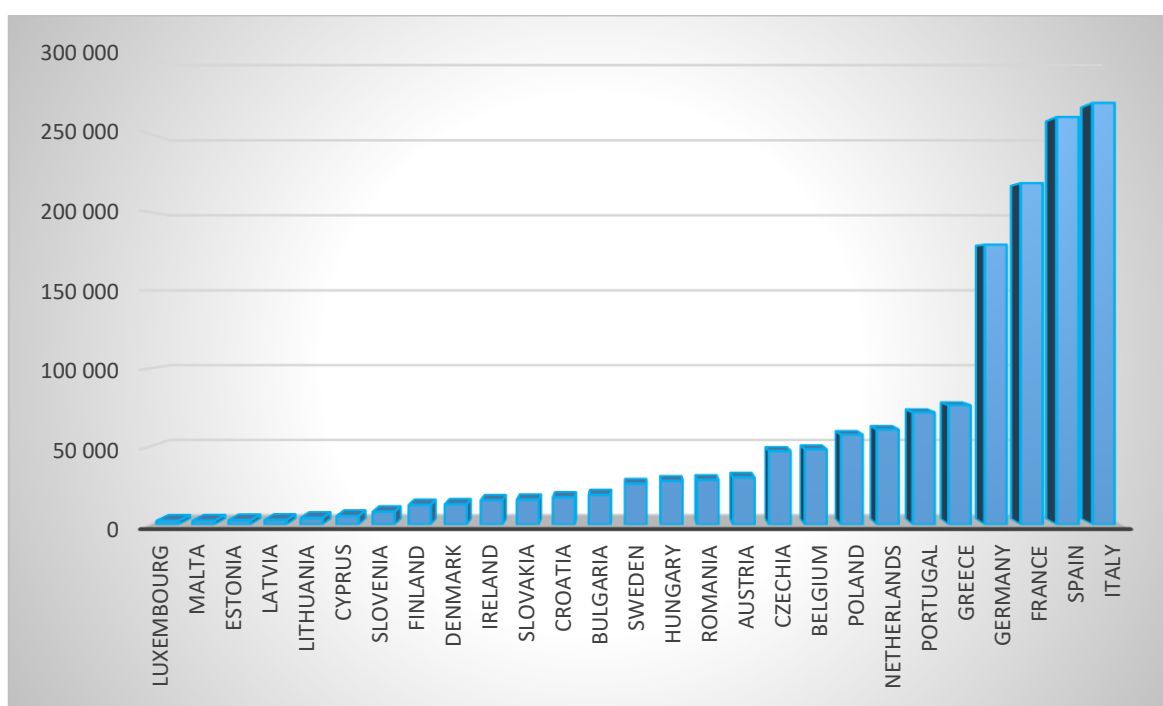
Graf 36 Vývoj počtu podnikov v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku v rokoch 2011-2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 36 vidíme vývoj počtu podnikov v stravovacích službách vo vybraných krajinách. Najviac podnikov má Slovensko a naopak najmenej podnikov má Fínsko. Slovensko od poklesov v rokoch 2012 a 2013 zaznamenalo každoročný nárast podnikov za celé sledované obdobie. Fínsko striedalo obdobia poklesov a nárastov počtu podnikov. Najdlhšie obdobie kontinuálneho rastu malo od roku 2014 po rok 2017. Najviac podnikov malo v roku 2021 a to 12 584. Dánsko malo rastúci vývoj až na dva roky, kedy nastal pokles počtu podnikov a to v rokoch 2013 a 2020. V roku 2013 bol zaznamenaný pokles u všetkých troch krajín.

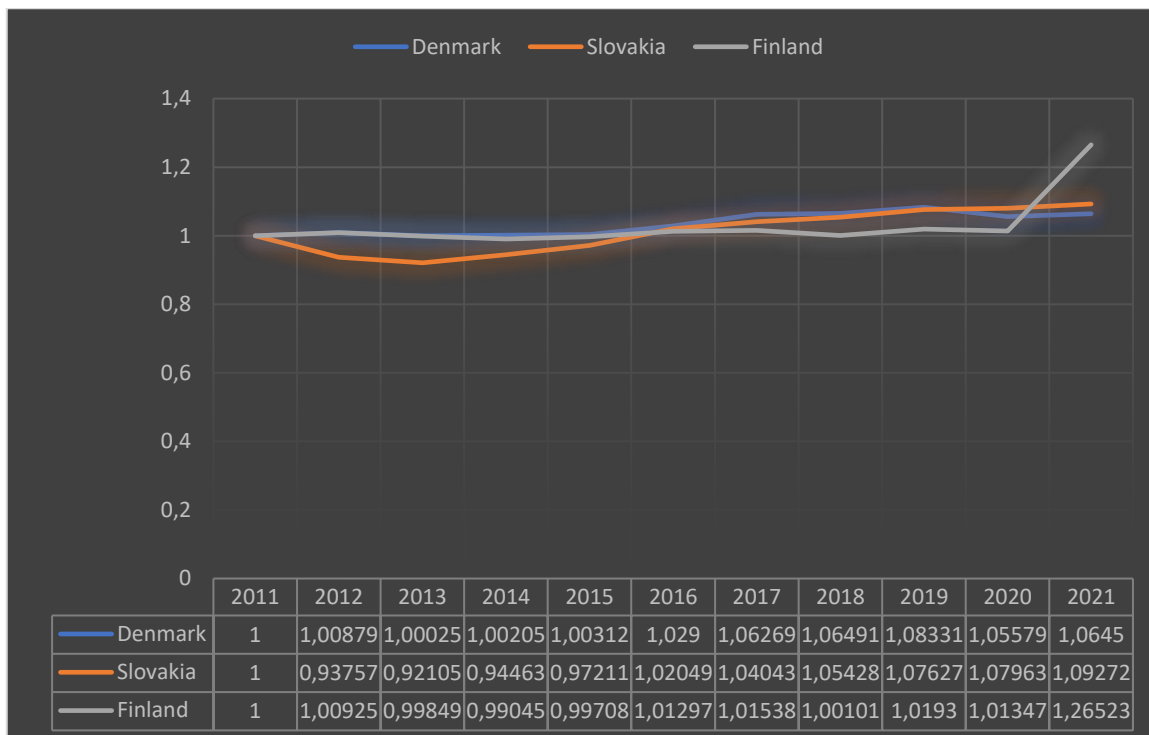
Graf 37 Počet podnikov v stravovacích službách v EÚ v roku 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 37 ukazuje umiestnenie nami vybraných krajín v rámci EÚ 27 v roku 2021. Najvyššie sa umiestnilo Slovensko a to na 17. mieste s 15 945 podnikmi. Následne sa na 19. mieste umiestnilo Dánsko s 12 956 podnikmi. Na najnižšej priečke medzi sledovanými krajinami sa umiestnilo Fínsko a to na 20. mieste s 12 584 podnikmi. Najviac podnikov v EÚ má Taliansko (269 586), nasleduje Španielsko (260 581) a na treťom mieste je Francúzsko (218 401). Treťou krajinou od konca je Estónsko (2 819 podnikov), druhou krajinou od konca je Malta (2 501 podnikov) a na poslednom mieste je Luxembursko (2 418 podnikov).

Graf 38 Vývoj počtu podnikov v stravovacích službách za roky 2011-2021 (2011=100%)

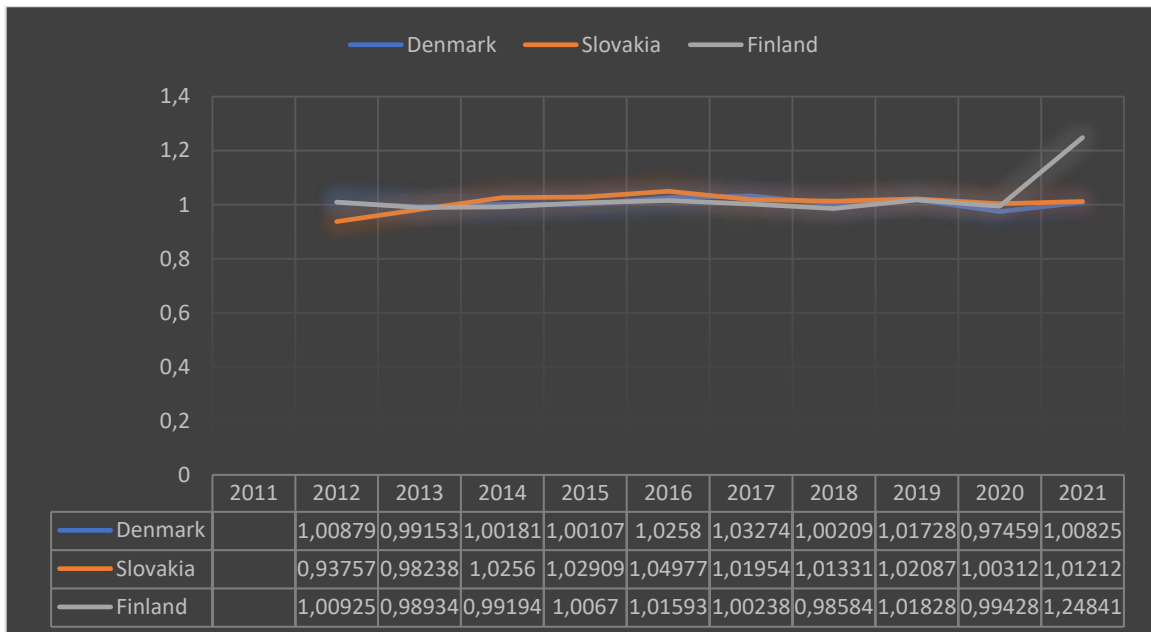

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 38 je základný index pre počet podnikov v stravovacích službách s základným rokom 2011. Dánsko malo celé sledované obdobie hodnoty základného indexu >1, čo znamená, že v každom roku malo väčší počet podnikov ako v roku 2011. Slovensko malo v prvých štyroch rokoch hodnoty indexu <1. Od roku 2016 vo zvyšných rokoch malo hodnoty indexu >1. Fínsko malo v troch rokoch a to 2013, 2014 a 2015 hodnoty základného indexu <1. Vo zvyšných rokoch malo hodnoty indexu >1.

V grafe 39 je reťazový index pre počet podnikov v stravovacích službách. Všetky tri krajiny majú stabilný vývoj až na Fínsko v poslednom roku 2021, ktoré zaznamenalo prudší nárast. Dánsko nemá žiadne výkyvy. Slovensko malo jeden menší výkyv v roku 2012 a to pokles, ktorý bol ale minimálny.

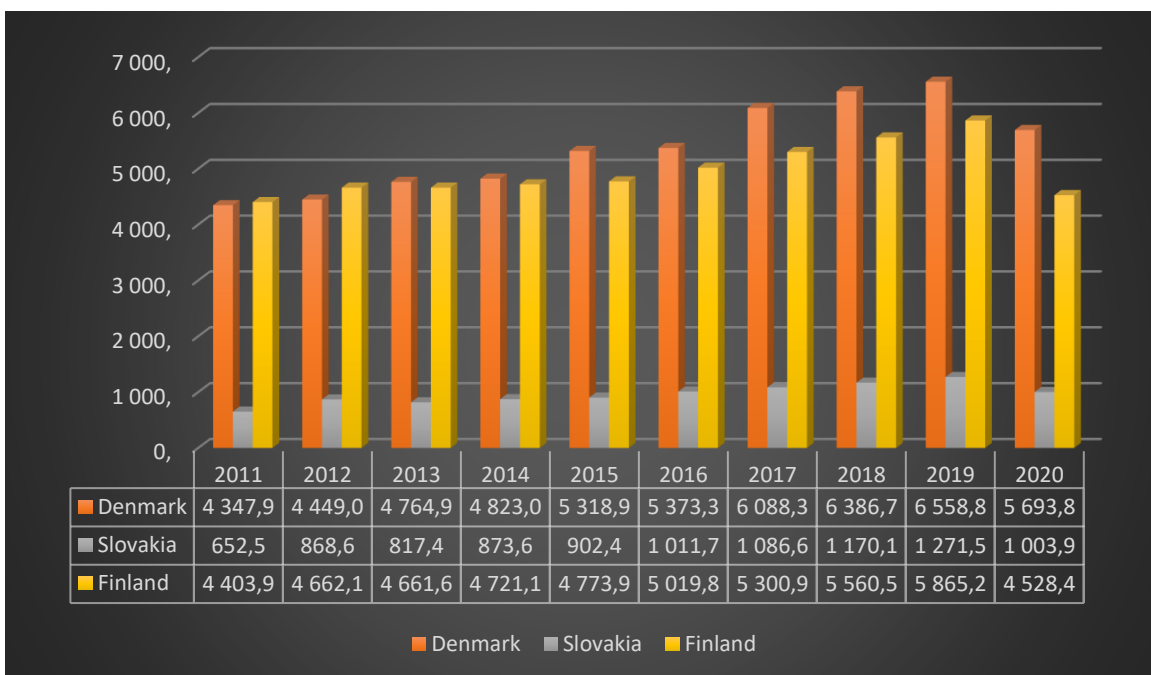
Graf 39 Medziročná dynamika počtu podnikov v stravovacích službách za roky 2011-2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

4.2.10 Vývoj hodnoty produkcie v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

Graf 40 Vývoj hodnoty produkcie v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku v rokoch 2011-2020 v mil. eur

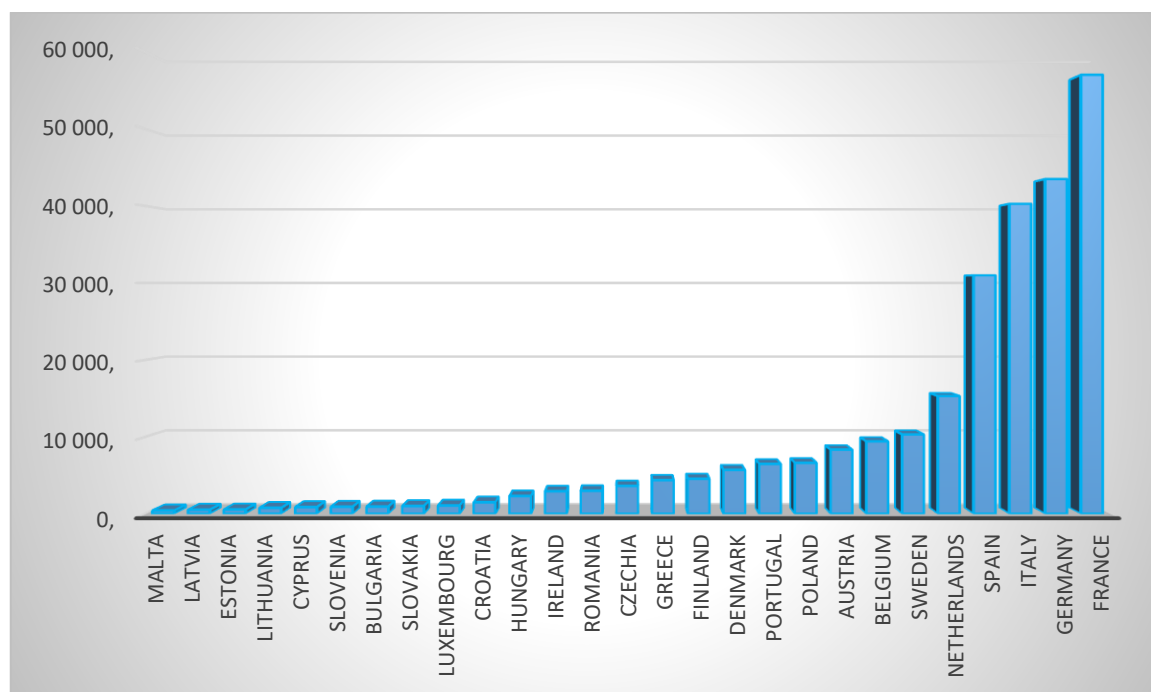

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 40 je spracované ako sa vyvíjala hodnota produkcie v stravovacích službách v rokoch 2011-2020⁷. Najvyššiu hodnotu produkcie dosahovalo Dánsko (okrem prvého sledovaného roku 2011, kedy malo vyššiu hodnotu Fínsko). Najnižšiu hodnotu produkcie malo Slovensko. Dánsko v celom sledovanom období zaznamenalo nárast v každom roku. Slovensko zaznamenalo každoročný nárast až na dva roky a to 2013 a 2020. Vo Fínsku bol tiež zaznamenaný rast z roka na rok až na dve výnimky a to rok 2013 a 2020. Slovensko a Fínsko malo rovnaké roky, kedy hodnota produkcie klesla.

V grafe 41 je zobrazené poradie krajín EÚ 27 podľa veľkosti hodnoty produkcie v roku 2020. V rámci EÚ sa Dánsko umiestnilo najvyššie zo sledovaných krajín na 11. mieste s hodnotou produkcie 5 693,8 mil. eur. Hneď za ním na 12. mieste sa umiestnilo Fínsko s hodnotou produkcie 4 528,4 mil. eur. Slovensko sa umiestnilo až na 20. mieste s hodnotou produkcie 1 003,9 mil. eur. Na prvých priečkach sa umiestnilo Francúzsko (57 050 mil. eur), Nemecko (43 501,9 mil. eur) a Taliansko (40 280 mil. eur). Na posledných priečkach sa umiestnilo Estónsko (537,3 mil. eur), Lotyšsko (519 mil. eur) a posledná je Malta (413,3 mil. eur).

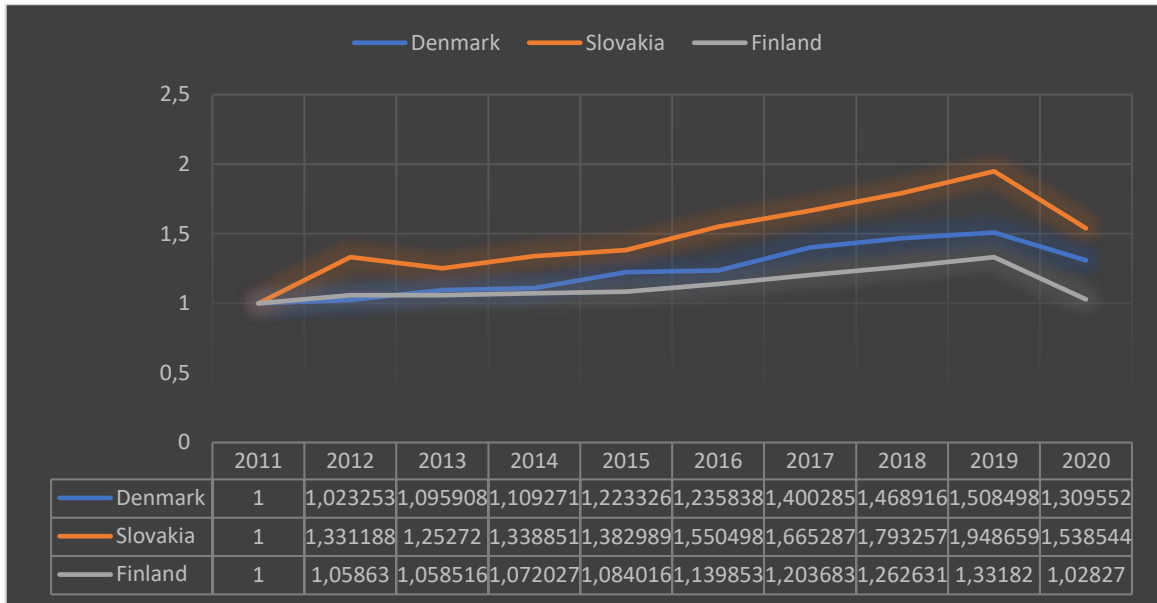
Graf 41 Hodnota produkcie v stravovacích službách v EÚ v roku 2020 v mil. eur

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

⁷ Pre hodnotu produkcie nemáme k dispozícii údaje z roku 2021

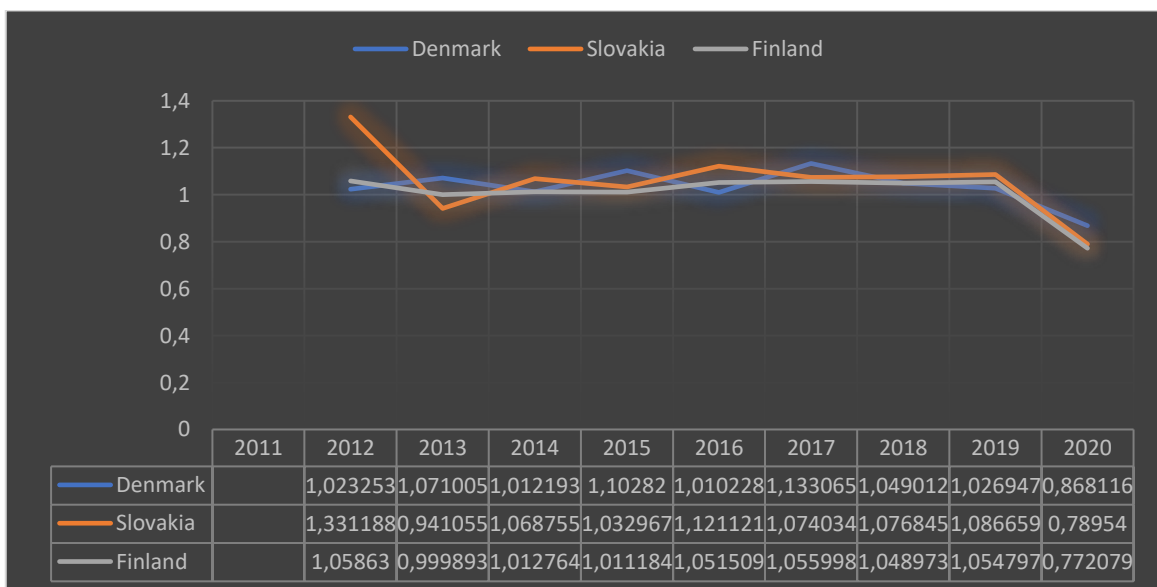
Graf 42 Vývoj hodnoty produkcie v stravovacích službách za roky 2011-2020 (2011=100%)

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 42 je základný index pre vývoj hodnoty produkcie Dánska, Fínska a Slovenska. Ako bázu sme si zvolili rok 2011. Všetky tri krajiny mali v celom sledovanom období hodnoty základného indexu >1 z čoho vyplýva, že v každom roku mali hodnotu produkcie väčšiu ako v základnom roku 2011.

Graf 43 Medziročná dynamika hodnoty produkcie v stravovacích službách za roky 2011-2020

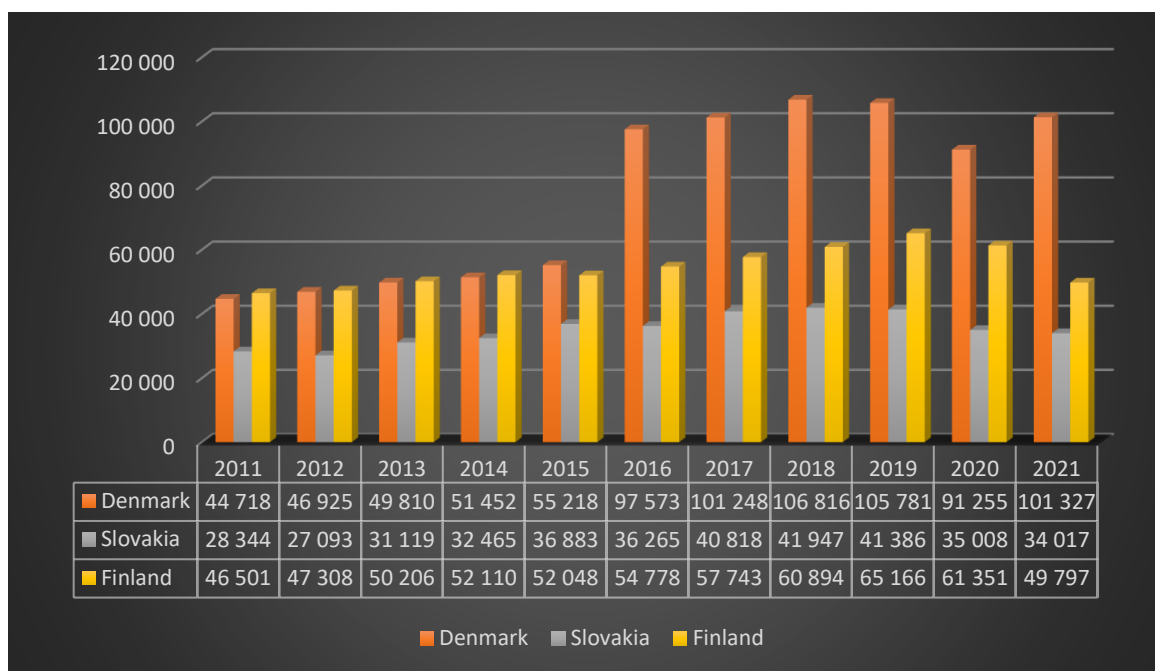
Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 43 je vyobrazený reťazový index pre hodnotu produkcie v stravovacích službách v rokoch 2011-2020. Najmenšie výkyvy zaznamenalo na svojej krivke Fínsko, ktoré malo stabilný vývoj až na rok 2020, kde nastal veľký pokles. Dánsko malo viacero menších výkyvov. Menšie poklesy malo v rokoch 2012, 2014, 2016 a väčší pokles v roku 2020. Slovensko malo najvýraznejšie výkyvy. Hneď v roku 2012 nastal výrazný nárast a potom v roku 2013 nastal výrazný pokles. V ďalších rokoch nastávali mierne poklesy a nárasty. V roku 2020 nastal ďalší výrazný pokles.

4.2.11 Vývoj počtu zamestnancov v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

V grafe 44 vidíme počet zamestnancov v jednotlivých rokoch vo vybraných krajinách. Najviac zamestnancov má Dánsko a najmenej má Slovensko. Dánsku od roku 2011 po rok 2018 stúpala počet zamestnancov každým rokom. V roku 2018 zaznamenalo najvyšší počet a to 106 816 zamestnancov a od tohto bodu nasledujúce dva roky nasledoval pokles. V roku 2019 mierny a v roku 2020 väčší. V roku 2021 nastal opätovný nárast. Vo Fínsku bo zaznamenaný rast z roka na rok okrem troch výnimiek a to v rokoch 2015, 2020 a 2021. Slovensko malo striedajúce sa obdobia rastov a poklesov. Najvyšší počet zamestnancov malo v roku 2018 a to 41 947 zamestnancov.

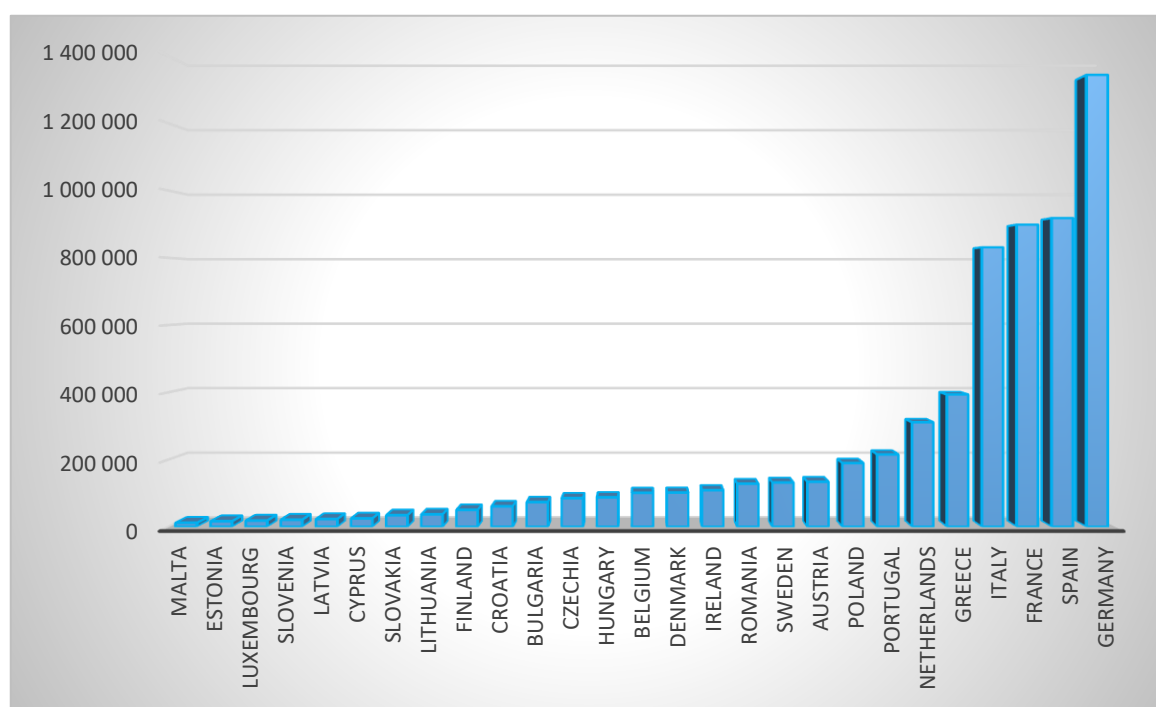
Graf 44 Vývoj počtu zamestnancov v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku, a vo Fínsku v rokoch 2011-2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 45 je zobrazené postavenie sledovaných krajín v EÚ 27 za rok 2021. Na najlepšom mieste sa umiestnilo Dánsko a to na 13. mieste so 101 327 zamestnancami. Fínsko je na 19. mieste s 49 797 zamestnancami a Slovensko sa umiestnilo na 21. mieste s 34 017 zamestnancami. Tri krajiny s najväčším počtom zamestnancov sú nasledovné: Nemecko (1 344 296 zamestnancov), Španielsko (918 293 zamestnancov) a tretou krajinou v poradí je Francúzsko (898 745 zamestnancov). Krajiny, ktoré majú najmenší počet zamestnancov sú: Luxembursko (18 197 zamestnancov), Estónsko (16 267 zamestnancov) a poslednou je Malta (11 470 zamestnancov).

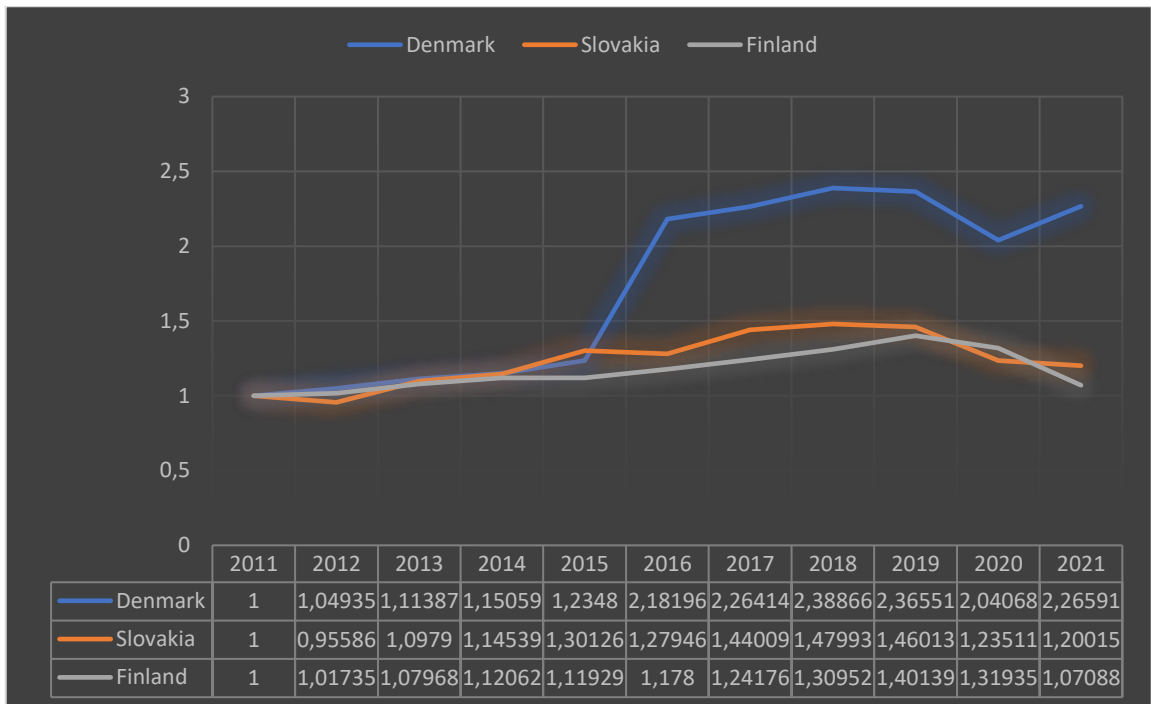
Graf 45 Počet zamestnancov v stravovacích službách v EÚ v roku 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

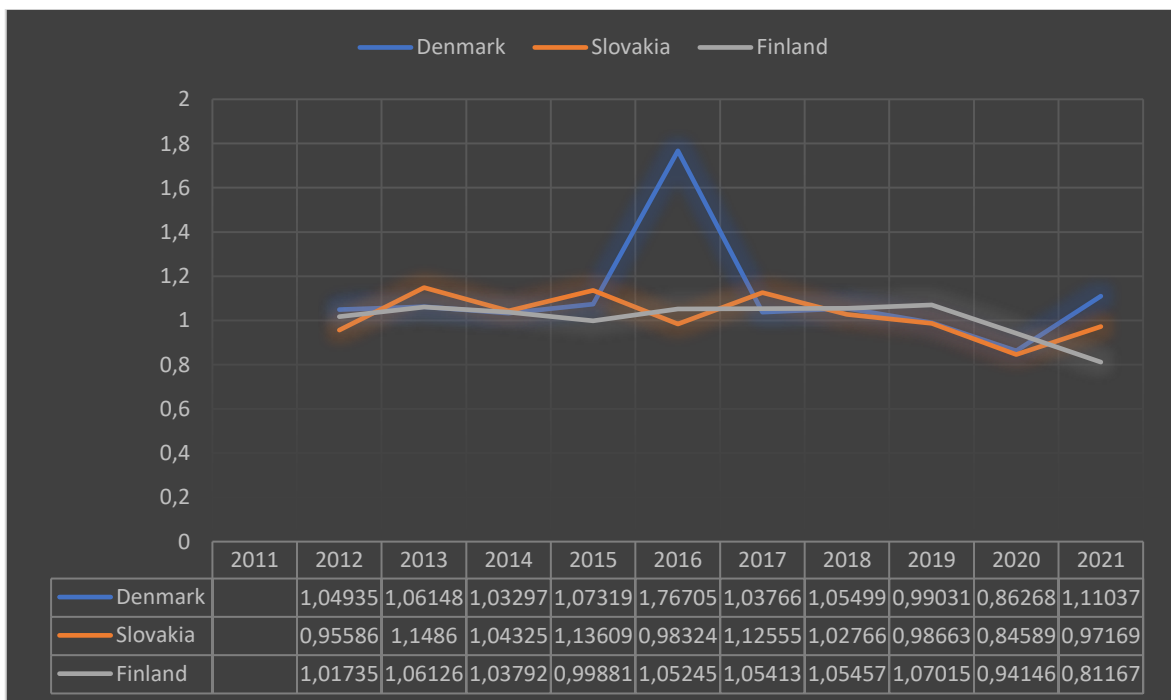
Graf 46 predstavuje bazický index pre počet zamestnancov v stravovacích službách, kde bazickým rokom je prvý rok sledovaného obdobia rok 2011. Dánsko malo vo všetkých sledovaných rokoch hodnoty indexu >1, dokonca od roku 2017 >2. Slovensko malo hodnoty >1 až na prvý rok po nami zvolenej báze rok 2012, kde malo hodnoty <1. Fínsko malo hodnoty bazického indexu v každom roku >1 z čoho vyplýva, že v každom roku malo viac zamestnancov ako v bazickom roku 2011.

Graf 46 Vývoj počtu zamestnancov v stravovacích službách za roky 2011-2021 (2011=100%)

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 47 Medziročná dynamika počtu zamestnancov v stravovacích službách za roky 2011-2021

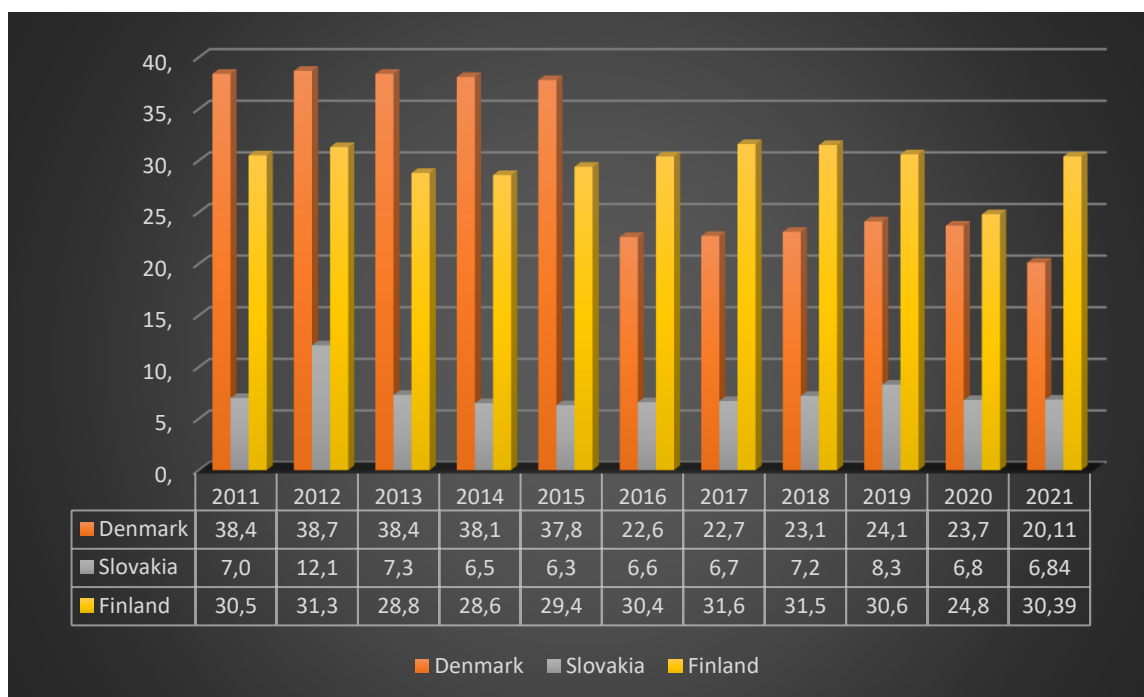

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 47 je zobrazený reťazový index pre počet zamestnancov v stravovacích službách. Najstabilnejší vývoj dosiahlo Fínsko, ktoré malo minimálne výkyvy (v roku 2020 a následne aj v roku 2021 boli zaznamenané poklesy). Časté výkyvy boli zaznamenané pri Slovensku, ktoré boli ale menšieho charakteru. Väčšinu sledovaného obdobia sa striedal pokles a rast. Z nich bol najväčší nárast zaznamenaný v roku 2013 a najväčší pokles v roku 2020. Dánsko malo v prvých rokoch stabilný vývoj, ale v roku 2016 nastal prudký nárast, ktorý bol sprevádzaný rovnako prudkým poklesom v nasledujúcom roku 2017. Mierny pokles zaznamenalo aj v roku 2020 a potom mierny nárast zaznamenalo v roku 2021.

4.2.12 Vývoj produktivity práce v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku

Graf 48 Vývoj produktivity práce v stravovacích službách na Slovensku, v Dánsku a vo Fínsku v rokoch 2011-2021 v tis. eur

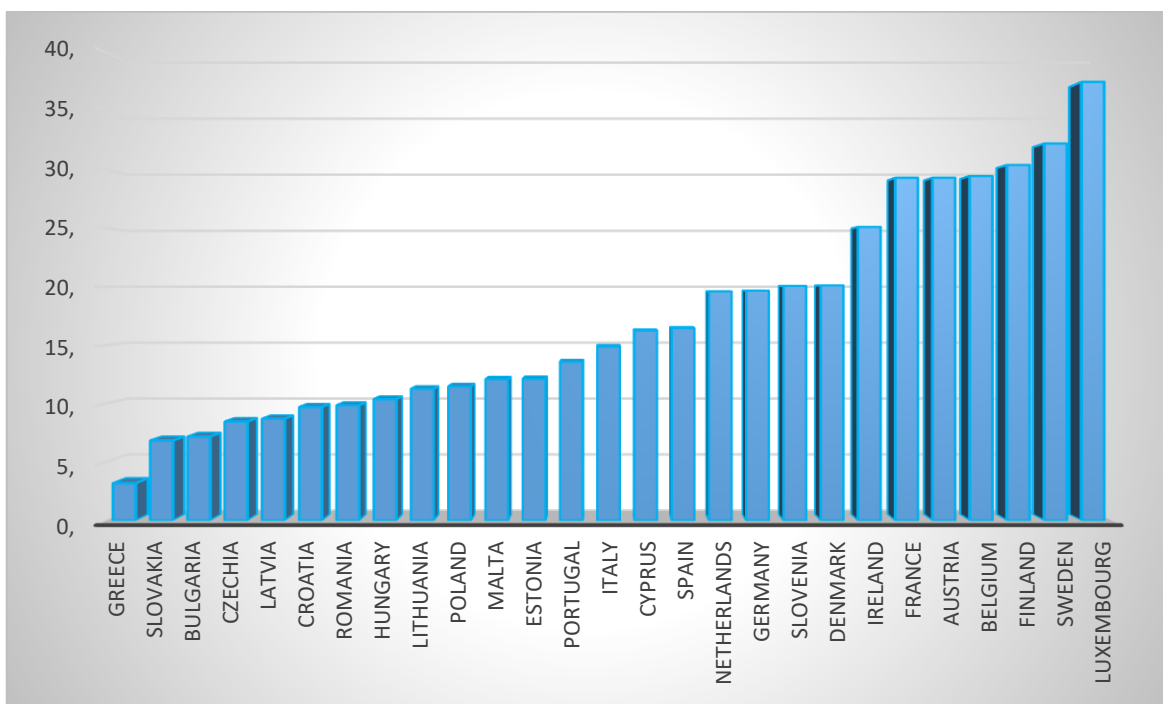
Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 48 zobrazuje vývoj produktivity práce v stravovacích službách vo vybraných krajinách. V prvých piatich rokoch malo najvyššiu produktivitu práce Dánsko. Vo zvyšných šiestich rokoch malo najvyššiu produktivitu Fínsko. Výrazne najnižšiu produktivitu malo za celé sledované obdobie Slovensko. U Dánska nebol zaznamenaný stály vývoj striedali sa obdobia poklesu a vzrastu. Najvyššiu produktivitu práce dosiahlo v roku 2012 a to 38,7 tis. eur. Na Slovensku sa tiež striedali obdobia rastu a poklesu, kde najvyššiu produktivitu malo

rovnako ako Dánsko v roku 2012 a to 12,1 tis. eur. Fínsko nemalo rovnako ako zvyšné dve krajiny dlhšie obdobie súvislého rastu. Najvyššiu produktivitu dosiahlo v roku 2017 a to 31,6 tis. eur.

V grafe 49 sa nachádzajú zoradené krajiny podľa hodnôt produktivity práce v stravovacích službách v rámci Európskej únie v poslednom roku sledovaného obdobia 2021. Fínsko sa umiestnilo na treťom mieste s produktivitou práce 30,39 tis. eur. Dánsko sa umiestnilo na 8. mieste s produktivitou práce 20,11 tis. eur. Slovensko sa umiestnilo na predposlednom mieste s produktivitou práce 6,84 tis. eur. Top tri krajiny sú: Luxembursko (37,48 tis. eur), Švédsko (32,22 tis. eur) a Fínsko (30,39 tis. eur). Na konci sa nachádza Grécko (3,18 tis. eur), predposledné je Slovensko (6,84 tis. eur) a treťou krajinou od konca je Bulharsko (7,17 tis. eur).

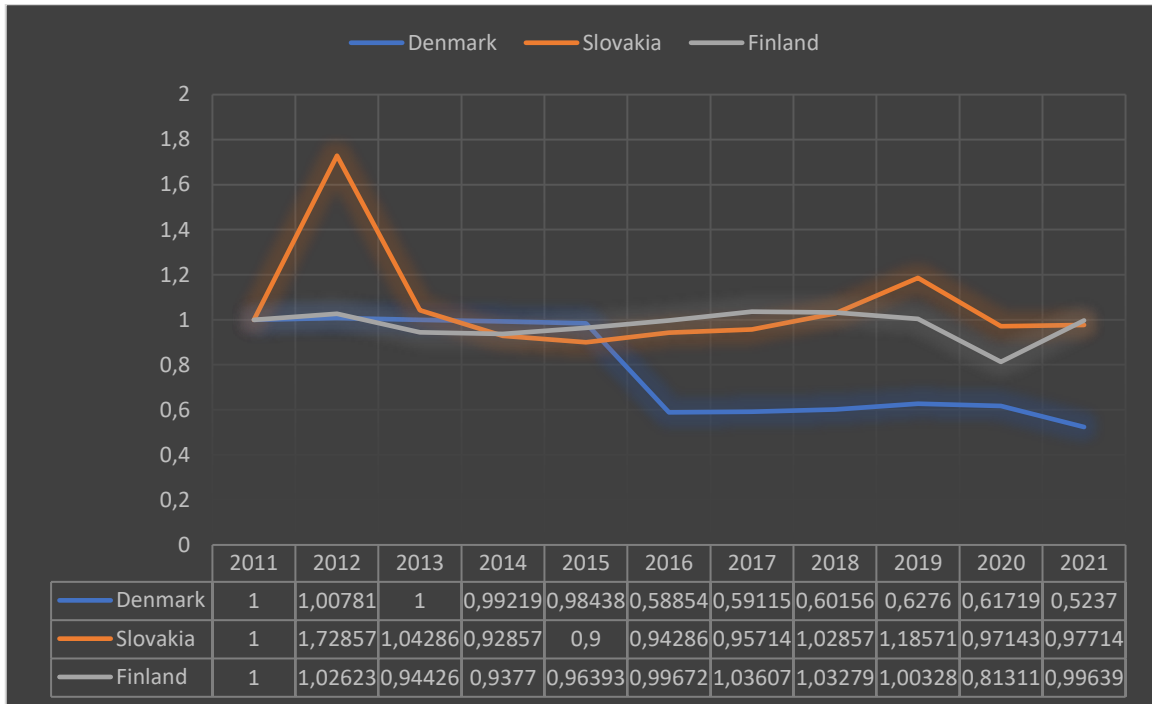
Graf 49 Produktivita práce v stravovacích službách v EÚ v roku 2021 v tis. eur

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

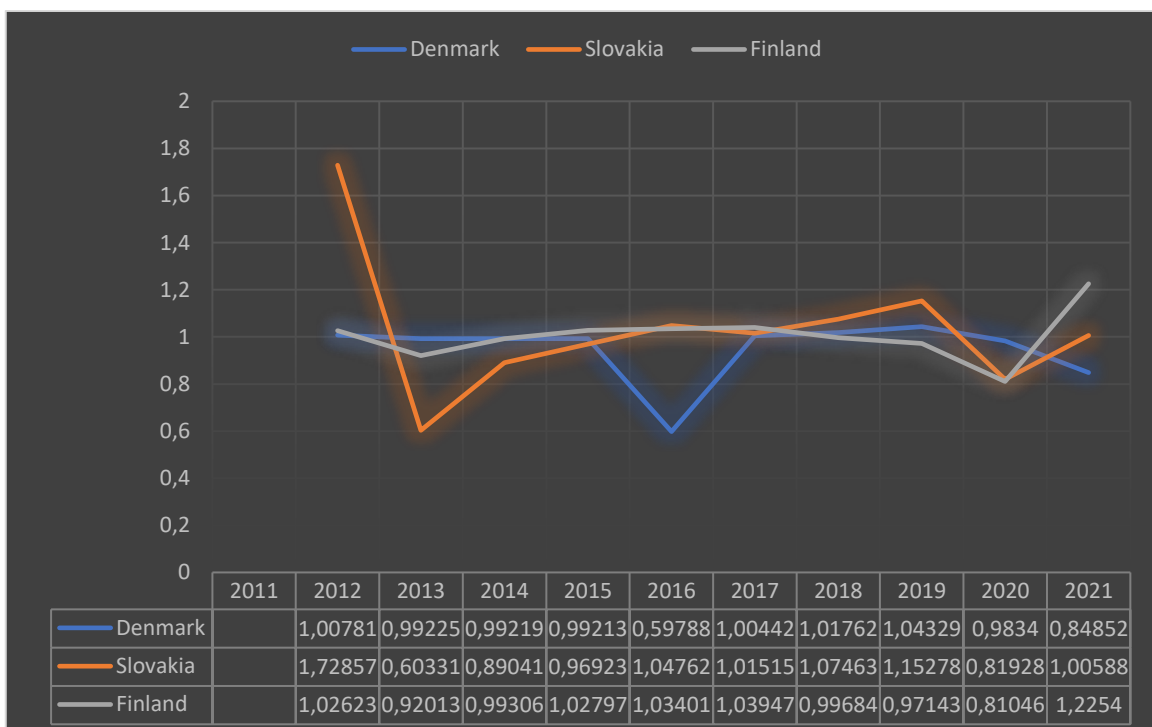
V grafe 50 môžeme vidieť základný index produktivity práce v stravovacích službách. Dánsko malo v prvých dvoch rokoch hodnoty indexu >1. Od roku 2014 po zvyšok sledovaného obdobia malo hodnoty základného indexu <1. Slovensko malo hodnoty >1 v rokoch 2012, 2013, 2018 a 2019. Vo zvyšných rokoch malo hodnoty indexu <1. Fínsko malo hodnoty indexu >1 v rokoch 2012, 2017, 2018 a 2019. V ostatných rokoch malo hodnoty <1.

Graf 50 Vývoj produktivity práce v stravovacích službách za roky 2011-2021 (2011=100%)

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

Graf 51 Medziročná dynamika produktivity práce v stravovacích službách za roky 2011-2021

Zdroj: Vlastné spracovanie prostredníctvom Eurostatu, 2024

V grafe 51 vidíme zobrazený reťazový index produktivity práce v stravovacích službách. Krajiny nemali veľmi stabilný vývoj, avšak najstabilnejšou z nich bolo Fínsko, ktoré malo najvýraznejšie výkyvy v rokoch 2020, kde bol zaznamenaný pokles a v roku 2021, kde bol zaznamenaný prudký nárast. Dánsko malo v prvých rokoch relatívne stabilný vývoj, avšak v roku 2016 nastal prudký pokles, ktorý bol sprevádzaný následným prudkým vzrastom v roku 2017. Miernejší pokles zaznamenalo aj v roku 2021. Slovensko malo najmenej stabilný vývoj, ktorý začal hneď veľmi prudkým nárastom v roku 2012 a ešte väčším poklesom v roku 2013. V roku 2020 nastal väčší pokles a v roku 2021 zase väčší nárast.

4.3 Diskusia

VO1 Ako sa vyvíjal počet prenocovaní na Slovensku?

V roku 2018 bol celkový počet prenocovaní 15 515 083. Nasledujúci rok 2019 zaznamenal nárast na 17 703 695 prenocovaní. V roku 2020 nastal prudký pokles na 9 790 597 prenocovaní v dôsledku vypuknutia celosvetovej pandémie COVID-19, kvôli ktorej boli zavedené prísne opatrenia. V roku 2021 pokračoval pokles a to na 8 169 505 prenocovaní. V poslednom sledovanom roku 2022 bol konečne zaznamenaný nárast a to na 12 719 545 prenocovaní.

Počty prenocovaní cudzincov v roku 2018 dosiahli 5 696 384 prenocovaní. V roku 2019 sme zaznamenali nárast na 6 250 865 prenocovaní. V roku 2020 nastal pokles na 2 347 568 prenocovaní, pričom pokles pokračoval aj v roku 2021, kedy bolo len 1 465 243 prenocovaní. V roku 2022 nastal nárast a to na 3 763 883.

Počet prenocovaní domácich bolo v roku 2018 na úrovni 9 818 699 prenocovaní. V roku 2019 sa vyšplhali na najvyšší počet za sledované obdobie a to na 11 452 830. V roku 2020 nastal pokles na 7 443 029 prenocovaní. V roku 2021 bol zaznamenaný najmenší počet prenocovaní a to 6 704 262. V roku 2022 nastal nárast na 8 955 662 prenocovaní.

Z dostupných údajov nám vyplýva, že pred pandemiou počet prenocovaní narastal. Po vypuknutí pandémie začali počty prenocovaní klesať a následne v roku 2022 nastal opätovný nárast, ktorý ešte nedosiahol hodnoty pred pandémie COVID-19.

VO2 Ako sa vyvíjal počet podnikov v ubytovacích a stravovacích službách v krajinách Slovenska, Dánska a Fínska?

V ubytovacích a stravovacích službách počet podnikov vo Fínsku a na Slovensku v posledných rokoch stúpal. Dánsko malo najmenej stabilný vývoj. Vo Fínsku sa počet podnikov pohyboval od 11 687 do 15 751, pričom najviac podnikov bolo zaznamenaných v poslednom roku za sledované obdobie v roku 2021 a najmenej bolo zaznamenaných v roku 2014. Na Slovensku bol počet podnikov v rozmedzí od 16 260 do 19 890, kde najmenej malo v roku 2013 a najviac v roku 2021. Dánsko malo počet podnikov v rozpätí od 13 670 do 14 832, pričom najmenej ich malo v prvom sledovanom roku 2011 a najviac v roku 2019. Najviac podnikov malo Slovensko, nasledovalo Dánsko a potom Fínsko (s výnimkou roka 2021, kde malo Fínsko viac podnikov ako Dánsko).

Ak sa pozrieme na počet podnikov iba v ubytovacích službách všetky krajiny mali stúpavo-klesavú tendenciu. Najviac podnikov malo Slovensko, potom nasleduje Fínsko a Dánsko malo najmenej podnikov. Slovensko sa pohybovalo v rozpätí od 2 671 do 3 960 podnikov, kde najmenej ich malo v roku 2012 a najviac v roku 2020. Fínsko malo počet podnikov od 1 746 po 3 167, pričom najmenej ich malo v prvom sledovanom roku 2011 a najviac v roku 2021, kde ich malo takmer raz toľko ako v prvom sledovanom roku. Dánsko malo počet podnikov v rozmedzí od 1 462 po 1 677, kde v roku 2012 ich malo najmenej a v roku 2021 ich malo najviac.

V stravovacích službách bolo najviac podnikov zaznamenaných na Slovensku a najmenej vo Fínsku. Slovensko malo okrem rokov 2012 a 2013 stúpajúcu tendenciu. Dánsko malo tiež stúpajúcu tendenciu okrem dvoch rokov a to tiež v roku 2013 a potom v roku 2020. Fínsko malo stúpajúco-klesajúcu tendenciu. V Dánsku sa počet podnikov pohyboval od 12 171 (v roku 2011) po 13 185 (v roku 2019). Na Slovensku bol počet podnikov v rozmedzí od 13 440 (v roku 2013) po 15 945 (v roku 2021). Vo Fínsku bol počet podnikov od 9 851 (v roku 2014) po 12 584 (v roku 2021).

Napriek tomu, že cestovný ruch bol postihnutý pandémiou najviac zo všetkých odvetví, na Slovensku a vo Fínsku bol najvyšší počet podnikov v ubytovacích a stravovacích službách v roku 2021. V Dánsku to bolo v poslednom roku pred vypuknutím pandémie v roku 2019.

VO3 Ako sa vyvíjala hodnota produkcie v ubytovacích a stravovacích službách v krajinách Slovenska, Dánska a Fínska?

Hodnota produkcie v ubytovacích a stravovacích službách mala vo všetkých troch krajinách stúpajúcu tendenciu okrem posledného sledovaného roka 2020, kedy sme zaznamenali pokles. Na prvom mieste s najvyššou hodnotou produkcie je Dánsko a na poslednom mieste je Slovensko. V Dánsku sa hodnota produkcie v sledovanom období pohybovala od 5 955,8 mil. eur (v roku 2011) po 9 160,1 mil. eur (v roku 2019). Vo Fínsku bola hodnota produkcie v rozmedzí od 5 783,6 mil. eur (v roku 2011) do 7 416,7 mil. eur (v roku 2019). Na Slovensku bola hodnota produkcie v rozpätí od 989 mil. eur (v roku 2011) po 1 884,9 mil. eur (v roku 2019). Ako môžeme vidieť hodnota produkcie na Slovensku je markantne nižšia ako vo zvyšných dvoch sledovaných krajinách.

V čisto ubytovacích službách je hodnota produkcie tiež najvyššia v Dánsku a najnižšia u nás na Slovensku. V Dánsku bola v rozpätí od 1 607 mil. eur v roku 2011 po 2 601,3 mil. eur v roku 2019. Na Slovensku bola v rozpätí od 289,4 mil. eur v roku 2012 do 613,4 mil. eur v roku 2019. Vo Fínsku bola v rozmedzí od 1 366,6 mil. eur v roku 2014 do 1 551,5 mil. eur v roku 2019. Ako môžeme vidieť, všetky tri krajiny dosiahli svoje najvyššie hodnoty v tom istom roku 2019. Naopak najnižšie hodnoty dosiahla každá krajina v inom roku.

Keď si vezmeme samostatne stravovacie služby najvyššia hodnota produkcie je zase v Dánsku a naopak najnižšia je na Slovensku. V Dánsku je v rozpätí od 4 347,9 mil. eur v roku 2011 do 6 558,8 mil. eur v roku 2019. Vo Fínsku je v rozmedzí od 4 403,9 mil. eur v roku 2011 do 5 865,2 mil. eur v roku 2019. Na Slovensku je v rozmedzí od 652,5 mil. eur v roku 2011 po 1 271,5 mil. eur v roku 2019.

Všetky tri krajiny zaznamenali svoje najvyššie hodnoty v roku 2019, čo bol posledný rok pred vypuknutím pandémie. V roku 2020 bol zaznamenaný pokles vplyvom pandemickej situácie. Najnižšie hodnoty dosiahli všetky krajiny v roku 2011 s výnimkou hodnôt produkcie v ubytovacích službách na Slovensku (2012) a vo Fínsku (2014).

VO4 Aký bol vývoj počtu zamestnancov v ubytovacích a stravovacích službách v krajinách Slovenska, Dánska a Fínska?

V ubytovacích a stravovacích službách je najvyšší počet zamestnancov v Dánsku potom vo Fínsku a najnižší počet zamestnancov je na Slovensku. Dánsko od roku 2011 po

rok 2018 malo stúpajúcu tendenciu. Nárast zaznamenalo aj v roku 2021. V roku 2019 a 2020 zaznamenalo pokles. Vo Fínsku a na Slovensku bola zaznamenaná stúpavo-klesavá tendencia. V Dánsku bol počet zamestnancov v rozpätí od 60 296 v roku 2011 do 129 894 v roku 2018. Vo Fínsku sa počet zamestnancov pohyboval od 57 592 v roku 2021 do 76 432 v roku 2019. Na Slovensku sme sa pohybovali od 36 069 v roku 2012 do 54 509 v roku 2018.

Ak si vezmeme ubytovacie služby samostatne, najvyšší počet zamestnancov bol v Dánsku nasledovalo Slovensko a posledné bolo Fínsko. V Dánsku sa počet zamestnancov pohyboval v rozpätí od 15 575 v roku 2012 do 23 078 v roku 2018. Na Slovensku sa pohybovali počty od 8 976 v roku 2012 do 12 810 v roku 2019. Vo Fínsku bol najnižší počet zamestnancov 7 794 v roku 2021 a najvyšší počet zamestnancov 11 353 v roku 2011.

Ak si vezmeme samostatne stravovacie služby najvyšší počet zamestnancov zaznamenalo Dánsko, ktoré od roku 2016 malo jasne najvyšší počet zamestnancov. Na druhom mieste je Fínsko a na treťom mieste je Slovensko. V Dánsku sa počet zamestnancov pohyboval v rozmedzí od 44 718 v roku 2011 do 106 816 v roku 2018. Vo Fínsku sa pohyboval od 46 501 v roku 2011 do 65 166 v roku 2019. Na Slovensku sa počet zamestnancov pohyboval v rozpätí od 27 093 v roku 2012 do 41 947 v roku 2018.

Na Slovensku a v Dánsku bol najvyšší počet zamestnancov v ubytovacích a stravovacích službách v roku 2018. V roku 2019 počet mierne poklesol a potom v roku 2020 vplyvom pandémie sa počet zamestnancov znížil oveľa viac v dôsledku vypuknutia pandémie. Vo Fínsku bol najvyšší počet zamestnancov v roku 2019. Klesol až v roku 2020 cez pandémiu COVID-19. V roku 2021 malo Fínsko dokonca najnižší počet zamestnancov za celé sledované obdobie.

VO5 Aký bol vývoj produktivity práce v ubytovacích a stravovacích službách v krajinách Slovenska, Dánska a Fínska?

Produktivita práce v ubytovacích a stravovacích službách bola najnižšia na Slovensku. Najvyššia bola v prvej polovici sledovaného obdobia v Dánsku, kde bolo Fínsko druhé a v druhej polovici sledovaného obdobia sa poradie týchto dvoch krajín vymenilo. Všetky tri krajiny nemali stabilný vývoj, ale mali stúpavo-klesavú tendenciu. V Dánsku sa produktivita práce pohybovala od 25,5 tis. eur v roku 2020 po 40,6 tis. eur v roku 2015. Vo Fínsku bola produktivita práce v rozmedzí od 24,9 tis. eur v roku 2020 do 33,4 tis. eur v roku

2017. Na Slovensku bola v rozpätí od 7,4 tis. eur v roku 2014 po 11,8 tis. eur v roku 2012. Na Slovensku bola zaznamenaná značne najnižšia produktivita práce v každom roku.

Čisto v ubytovacích službách bola najnižšia produktivita práce zaznamenaná na Slovensku. Dánsko a Fínsko sa striedali na prvej priečke. Dánsko malo v prvých piatich rokoch stúpajúcu tendenciu. Následne sa striedali klesania a stúpania. Slovensko a Fínsko malo stúpavo-klesavú tendenciu. V Dánsku bola produktivita práce v rozmedzí od 34,8 tis. eur v roku 2020 do 50,1 tis. eur v roku 2015. Na Slovensku sa pohybovala v rozpätí od 9,9 tis. eur v roku 2020 do 16,9 tis. eur v roku 2019. Vo Fínsku sa produktivita práce pohybovala od 25,1 tis. eur v roku 2020 do 43,6 tis. eur v roku 2017. Všetky tri krajiny mali najnižšiu hodnotu produktivity práce v roku 2020.

Ak si vezmeme iba stravovacie služby najnižšiu produktivitu práce malo opäť Slovensko. Dánsko v prvých piatich rokoch bolo na prvom mieste a potom vo zvyšných rokoch sa vymenilo s Fínskom. V Dánsku sa produktivita práce pohybovala od 20,11 tis. eur v roku 2021 do 38,7 tis. eur v roku 2012. Na Slovensku sa pohybovala v rozmedzí od 6,3 tis. eur v roku 2015 po 12,1 tis. eur v roku 2012. Vo Fínsku sa pohybovala od 24,8 tis. eur v roku 2020 do 31,6 tis. eur v roku 2017.

V Dánsku a vo Fínsku bola najnižšia produktivita práce v ubytovacích a stravovacích službách zaznamenaná v roku 2020, v prvom roku pandémie. Na Slovensku bola najnižšia produktivita práce v roku 2014. Avšak ak si vezmeme iba ubytovacie služby tak malo aj Slovensko, tak ako aj ostatné dve krajiny, najnižšiu produktivitu práce v roku 2020 vplyvom pandémie. V stravovacích službách bola najnižšia produktivita práce vo Fínsku tiež v roku 2020. Dánsko ju malo v roku 2021, čiže tiež v pandemickom roku. Avšak Slovensko malo najnižšiu produktivitu práce v roku 2015, čiže ešte pred vypuknutím pandémie.

Záver

Ubytovacie a stravovacie služby sú neodmysliteľnou súčasťou cestovného ruchu. Bez ubytovacích služieb by nebolo možné cestovanie mimo širšieho okolia nášho bydliska. Bez stravovacích služieb by si veľa ľudí nevedelo predstaviť ani svoj bežný deň.

Hlavným zistením prvej časti diplomovej práce a to teoretickej, bol rebríček 50 najlepších hotelov a 50 najlepších reštaurácií na svete. Najlepším hotelom sa stal hotel Passalacqua v talianskom meste Moltrasio, pričom najviac hotelov v prvej päťdesiatke má Francúzsko a to šesť. Najlepšou reštauráciou na svete sa stala reštaurácia Central v meste Lima v Peru, pričom najviac reštaurácií v rebríčku má Španielsko a to až šesť.

Podľa Tripadvisoru je najlepším hotelom na Slovensku LOFT Hotel v Bratislave. Najlepšie reštaurácie na Slovensku sme mali zoradené v troch tabuľkách, pričom najlepšou prémiovou reštauráciou sa stala ECK restaurant v Bratislave. Najlepšou tematickou reštauráciou sa stala lasai food bar v Bratislave a najlepšou hotelovou reštauráciou sa stala Reštaurácia Palffy – Palace Art Hotel v Pezinku.

V praktickej časti sme zisťovali vývoj počtu prenocovaní na Slovensku za obdobie 2018-2022. Najvyšší počet prenocovaní bol dosiahnutý v roku 2019 a to 17 703 695. V rokoch 2020 a 2021 počty prudko klesli v dôsledku vypuknutia pandémie COVID-19 a to v roku 2020 na hodnotu 9 790 597 a v roku 2021 na 8 169 505 prenocovaní. V roku 2022 nastal opätovný nárast, ktorý ale ešte nedosiahol hodnoty pred pandémie (12 719 545 prenocovaní). Z týchto údajov nám vyplýva, že pred pandemiou rástol počet prenocovaní a to z roka na rok. S príchodom pandémie sa táto pozitívna vývojová tendencia zmenila. Ďalším zistením je, že najvyšší počet prenocovaní v priebehu roka je v mesiacoch júl a august a naopak najnižší v zimných mesiacoch a to v novembri, v decembri a v januári. Top 1 zdrojovou krajinou pre slovenský trh je Česká republika s 1 441 260 prenocovaniami (čo bolo 38,3% z celkového počtu prenocovaní). Top 1 lokalita na SR podľa počtu prenocovaní je Bratislava, na druhom mieste sú Vysoké Tatry a na treťom mieste sú Piešťany.

V praktickej časti sme taktiež popísali predmet skúmania diplomovej práce, ktorým je vývoj ubytovacích a stravovacích služieb vo vybraných krajinách, ktorými sú Slovensko, Fínsko a Dánsko. Vývoj týchto krajín sme porovnávali na základe vybraných štyroch

ukazovateľov a to: počtu podnikov, hodnoty produkcie, počtu zamestnancov a produktivity práce v sledovanom období 2011-2021.

Vývoj počtu podnikov vo Fínsku a na Slovensku v posledných rokoch sledovaného obdobia stúpala. Dánsko nemalo stabilný vývoj. Slovensko malo najmenej podnikov v roku 2013 a to 16 260 a najviac v roku 2021 a to 19 890 podnikov. Fínsko malo najmenej podnikov 11 687 v roku 2014 a najviac 15 751 v roku 2021. Dánsko malo najnižší počet podnikov 13 670 v roku 2011 a najviac 14 832 v roku 2019. Zistili sme, že najviac podnikov v ubytovacích a stravovacích službách má Slovensko, nasledovalo Dánsko a na poslednom mieste skončilo Fínsko, okrem roku 2021, kde Fínsko prebehlo Dánsko.

Vývoj hodnoty produkcie mal vo všetkých troch krajinách stúpajúcu tendenciu okrem roka 2020, kedy hodnota produkcie klesla. Najnižšiu hodnotu produkcie mali všetky tri krajiny v roku 2011 a to: Slovensko 989 mil. eur, Fínsko 5 783,6 mil. eur a Dánsko 5 955,8 mil. eur. Najvyššiu hodnotu produkcie mali krajiny v roku 2019 a to: Slovensko 1 884,9 mil. eur, Fínsko 7 416,7 mil. eur a Dánsko 9 160,1 mil. eur. Najvyššiu hodnotu produkcie medzi sledovanými krajinami má za celé sledované obdobie Dánsko a naopak najnižšiu má Slovensko, ktoré značne zaostáva za Dánskom a Fínskom.

Vývoj počtu zamestnancov mal na Slovensku a vo Fínsku stúpavo-klesavú tendenciu. Dánsko zaznamenalo stúpajúcu tendenciu až na dva roky a to 2019 a 2020. Slovensko malo najnižší počet zamestnancov 36 069 v roku 2012 a najvyšší 54 509 v roku 2018. Fínsko malo najmenej zamestnancov 57 592 v roku 2021 a najviac 76 432 v roku 2019. Dánsko malo najmenej zamestnancov 60 296 v roku 2011 a najviac 129 894 v roku 2018. Zistili sme, že najviac zamestnancov v ubytovacích a stravovacích službách je v Dánsku a najmenej je na Slovensku.

Vývoj produktivity práce vo všetkých troch krajinách nebol stabilný, ale striedavo stúpala a klesala. Slovensko malo najnižšiu produktivitu práce 7,4 tis. eur v roku 2014 a najvyššiu 11,8 tis. eur v roku 2012. Fínsko malo najnižšiu produktivitu práce 24,9 tis. eur v roku 2020 a najvyššiu 33,4 tis. eur v roku 2017. Dánsko malo najnižšiu produktivitu práce 25,5 tis. eur v roku 2020 a najvyššiu 40,6 tis. eur v roku 2015. Z dostupných údajov vyplýva, že najvyššiu produktivitu práce malo v prvej polovici sledovaného obdobia Dánsko a v druhej Fínsko. Viditeľne najnižšiu produktivitu práce malo v každom sledovanom roku Slovensko.

V praktickej časti sme zistili aj postavenie nami vybraných krajín Slovenska, Fínska a Dánska v rámci krajín EÚ v ubytovacích a stravovacích službách. V počte podnikov sa všetky tri krajiny umiestnili v druhej polovici. Pri indikátore hodnoty produkcie sa Dánsko dostalo do prvej polovice a Fínsko so Slovenskom do druhej polovice. Pri počte zamestnancov sa opäť Dánsko umiestnilo v prvej polovici a Slovensko s Fínskom v tej druhej. Pri produktivite práce sa Fínsko a Dánsko umiestnili v prvej polovici a Slovensko v druhej polovici. Dánsko sa vždy umiestnilo v prvej polovici v rámci krajín EÚ 27 okrem indikátora počet podnikov, kedy sa umiestnilo v druhej polovici. Fínsko sa raz umiestnilo v prvej polovici a trikrát v druhej polovici. Slovensko sa umiestnilo v druhej polovici pri každom jednom indikátore. Treba ale povedať, že krajiny, ktoré sa umiestňovali na popredných priečkach majú niekoľkonásobne vyšší počet obyvateľov ako naše vybrané krajiny Slovensko, Fínsko a Dánsko.

Ubytovacie a stravovacie služby nemali až na pár výnimiek stabilný vývoj, ale prevládala skôr stúpavo-klesavá tendencia. V dosť veľkej miere tieto služby ovplyvnilo aj vypuknutie pandémie COVID-19 v roku 2020, kedy sa zmenilo fungovanie na celom svete a na istý čas sa prakticky zastavilo cestovanie. Následne sa začalo opätovne fungovať a cestovať ale v novom obmedzenom režime. Postupne sa začali rušiť všetky zavedené opatrenia, ktoré ovplyvňovali aj tento sektor služieb. Pre nami vybrané štyri indikátory sme mali údaje dostupné len po rok 2021 čo bolo ešte stále pandemické obdobie, čiže tendencie boli poväčšine klesajúceho charakteru alebo začali len mierne stúpať. Avšak od tohto roku, na základe vývojových tendencií pred vypuknutia korony, predpokladáme pozitívny vývojový trend v nasledujúcich rokoch.

Zoznam použitej literatúry

1. Cnbc.com. *These are the 50 best hotels in the world.* . 2023. [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné na: <https://www.cnbc.com/2023/09/21/what-are-the-best-hotels-in-the-world-see-the-list-of-the-top-50.html>
2. Danhostel.dk. *About Danhostel.* [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné na: <https://www.danhostel.dk/en/about-danhostel>
3. Danhostel.dk. *Prices, Classification and Ratings.* . [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné na: <https://www.danhostel.dk/en/prices-classification-and-ratings>
4. eHotelier.com. *Tripadvisor to display Hotelstars Union star ratings in 18 European countries.* 2022. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné na: <https://insights.ehotelier.com/global-news/2022/07/18/tripadvisor-to-display-hotelstars-union-star-ratings-in-18-european-countries/>
5. Ekonomika.pravda.sk. *Hotelieri vítajú zrušenie kategorizácie ubytovania. Chcu transparentnejší systém.* 2021. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné na: <https://ekonomika.pravda.sk/ludia/clanok/577434-hotelieri-vitaju-zrusenie-kategorizacie-ubytovania-chcu-transparentnejši-system/>
6. EUROPEAN COMMISSION. *Eurostat.* [online]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
7. GurmannaSlovensku.sk. *Najlepšie reštaurácie na Slovensku.* [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné na: <https://www.gurmannaSlovensku.sk/gurman-awards-2023/najlepsie-restauracie-na-slovensku-2023/>
8. GÚČIK, M. *Cestovný ruch - úvod do štúdia.* Banská Bystrica: Dali-BB, 2010. 307s. ISBN 978-80-89090-80-8.
9. GÚČIK, M. a kol. *Cestovný ruch - hotelierstvo - pohostinstvo: výkladový slovník.* Bratislava: SPN - Mladé letá, 2006. 216s. ISBN 80-10-00360-3.
10. Hotelstars.eu. *Criteria Hotelstars Union: Except of the Catalogue of Criteria.* [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné na: <https://www.hotelstars.eu/criteria/>
11. Hotelier.sk. *Poznáme najlepšie reštaurácie Slovenska!* 2023. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné na: <https://hotelier.sk/poznáme-najlepsie-restauracie-slovenska/>
12. HUNTER, M. *The world's 50 best restaurants for 2023 revealed.* 2023. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné na: <https://edition.cnn.com/travel/worlds-50-best-restaurants-2023/index.html>

13. KÁNTOROVÁ, K. *Gurmán Award 2023: Kto je najlepší šéfkuchár a ktorá je najlepšia reštaurácia na Slovensku?* 2023. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné na: <https://kavickari.sk/gurman-award-2023-kto-je-najlepsi-sefkuchar-a-ktora-je-najlepsia-restauracia-na-slovensku/>
14. NOVÁČKA, Ľ. a kol. *Cestovný ruch, technika služieb, delegát a sprievodca*. Bratislava: EKONÓM, 2014. 475s. ISBN 978-80-225-3948-7.
15. NOVÁČKA, Ľ. a kol. *Sprievodca a delegát v cestovnom ruchu*. Bratislava: EKONÓM, 2007. 380s. ISBN 978-80-225-2342-4.
16. ODBOR VZŤAHOV SO ZAHRANIČNÝMI TRHMI. *Analýzy zdrojových trhov cestovného ruchu Slovenska. Česko*. 2017. [online]. [cit. 2024-02-13]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/statistika/analyzy-zdrojovych-trhov>
17. O'DONOGHUE, S. *How hotel star ratings are awarded - and why you won't see a 6 star hotel in Europe anytime soon*. 2024. [online]. [cit. 2024-01-6]. Dostupné na: <https://www.euronews.com/travel/2024/03/12/an-objective-anchor-in-the-sea-of-reviews-heres-how-hotel-star-ratings-work-and-why-they-m>
18. ORIEŠKA, J. *Služby v cestovnom ruchu 1. časť*. [elektronický zdroj]. Banská Bystrica: Dali-BB, 2011. 140s. ISBN 978-80-89090-93-8.
19. SHURVELL, J. *'50 Best' Announces World's Top Hotels For 2023*. 2023. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/joanneshurvell/2023/09/19/50-best-announces-worlds-top-hotels-for-2023/>
20. Slovak.statistics.sk *Cestovný ruch*. 2023. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné na: [Cestovný ruch \(statistics.sk\)](https://www.statistics.sk/cestovny-ruch)
21. SLOVAKIA TRAVEL. *Ubytovacia Štatistika CR na Slovensku za rok 2022*. 2023. [online]. [cit. 2024-02-13]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/statistika/ubytovacia-statistika>
22. Slov-lex.sk. *277/2008 Z. z.* 2008. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné na: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/277/vyhlasene_znenie.html
23. Statistics Denmark. *All types of overnight accommodation*. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné na: <https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/erhvervsliv/overnatninger-og-rejser/samlede-overnatningsformer>
24. Strategie.hnonline.sk. *Zastaralá kategorizácia ubytovacích zariadení sa zrušila. Kvalitu služieb to neovplyvňuje*. 2021. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné na:

<https://strategie.hnonline.sk/news/tlacove-spravy/2296543-zastarala-kategorizacii-ubytovacich-zariadeni-sa-zrusila-kvalitu-sluzieb-to-neovplyvnuje>

25. Tbsnews.net. *The 10 biggest hotel chains in the world*. 2021. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné na: <https://www.tbsnews.net/features/explorer/10-biggest-hotel-chains-world-303262>
26. Thenationalnews.com. *50 Best Hotels*. [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné na: <https://www.thenationalnews.com/travel/2023/09/19/dubais-atlantis-the-royal-ranked-among-worlds-50-best-hotels/>
27. Theworlds50best.com. *The World 's 50 Best Restaurants*. 2023. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné na: <https://www.theworlds50best.com/about-50-best.html>
28. Tilastokeskus. *Accommodation establishment capacity by municipality*. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné na: https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/en/StatFin/StatFin_matk/statfin_matk_pxt_117s.px/
29. Tophoreca.sk. *Hotelové reťazce sa svojou značkou zaručujú za kvalitu*. [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné na: <https://www.tophoreca.sk/hotely/sietove-hotely/1590-hotelove-retazce-sa-svojou-znackou-zarucuju-za-kvalitu>
30. Tripadvisor.com. *THE 10 BEST Hotels in Slovakia*. [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné na: <https://www.tripadvisor.com/Hotels-g274922-Slovakia-Hotels.html>
31. Visitnordic.com. *What do the hotel stars mean*. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné na: <https://www.visitnordic.com/en/article/what-do-the-hotel-stars-mean>